

Bu, yeni bir sınır tipidir: taşınabilir, geçirgen özellikli, puslu ve hareket halinde olan bir sınır bu.

...

Sınır, burada, doğaüstü bir hayalet gibi günlük hayatın bütün boyutları hakkında karar veriyor.

...

Gecenin bir vaktinde kapınızı çalan postacı gibi ve tanklar kadar süratli bir şekilde evinizin önüne kadar gelebilir; ya da kapınızdan bir gölge gibi sessizce süzülüp evinize girebilir. Sınır, sinsice sürünerek köyleri ve su kaynaklarını çembere alıyor. Sınır, burada, Refah'ta gördüğümüz o özel olarak tasarlanmış duvar gibi yer değiştirebilen bir olgu: yavaş yavaş gelişmekte olan bu doğal yaşama alanını akılsızca parçalayan, yerleşim alanlarının her geçen gün genişlemesine ayak uydurarak hiçbir güçlükle karşılaşmadan yeri değiştirilebilen bir şey.

Fransa Mandası döneminde Lübnan ve Suriye'de hâkim olan “liberal kapitalizm”in ilkelerine aykırı düşmüştür. Ecochard, devletin ve belediyenin elindeki karar alma sürecine dayanmak istemiştir. Ecochard planının başka bir önemli katkısı da Beyrut için bir “bölgesel bakış açısı”nın oluşturulmuş olmasıdır. Ecochard, Beyrut ile ilgili kent plancılığı anlayışlarının bu bölgeye dair genel vizyona uygun düşeceğine inanıyordu.³

1954 Planı

1954 tarihli plan, Beyrut'un çağdaş bir anlayışla planlamasında etkili olan ikinci gelişmedir. Bu plan, bir grup Lübnanlı planlama uzmanı tarafından oluşturulmuştur. Bu grup Ecochard planından farklı bir yaklaşım izlemiştir. 1954 planı Beyrut için en tahrip edici plan olmuştur. Bu plan hazırlanırken politikacılar, iş adamları ve mülk sahipleri plancılara baskı yapmışlardır. 1954 planında, var olan bölgelemeye ilişkin düzenlemelerin geliştirilmesi konusu da yer alıyordu ve bu planda, kentte tek bir merkezle bağlantılı beş bölge olduğu varsayımından hareket ediliyordu. Bu beş bölgenin nüfus yoğunlukları merkezden uzaklaştıkça azalıyordu. Buna rağmen bu planda Beyrut daha geniş bir çerçevede ele alınmadı. Bu husus Ecochard planında çözümleniyor ve üzerinde önemle duruluyordu.

1964 Planı

1964 yılında Ecochard'ın katkılarıyla Büyük Beyrut Planı kabul edildi. Ancak bu plana yanlış bir tanımlamayla “Ecochard planı” adı verildi. Aslında, Ecochard, kendisi kabul etmediği halde planda değişiklikler yapıldığı için bu planının uygulanması çalışmalarına katılmaktan vazgeçmişti. 1964 planı, kapsamlı bir Beyrut tanımı yapmış olduğu için önemlidir. Bu planda, Beyrut, 1954 yılında olduğu gibi belediye olarak değil, “Büyük Beyrut” anlayışıyla ele alınmıştır.

Planlama etkinliklerinin kamu ve özel taşınmaz şirketlerinin ortak girişimleriyle gerçekleştirilebilmesine olanak veren yeni yasal düzenlemeler 1964 planında da yer almıştır. Bu plana göne devlet, oluşturulacak ortak girişimin hisselerinin %25'ine sahip olacak, ilgili taşınmaz mülkiyet sahipleri ise hisselerin geri kalan % 75'inin sahibi olacaktı. Bu şirket bölgenin master planını hazırlayacağı gibi yeni binaların satışını da yapacaktı. Kentin planlanmasını gerçekleştirecek bu devlet-özel şirket ortaklığı yaklaşımına taşınmaz mülkiyet sahipleri karşı çıktılar ve bu tasarı uygulanamadı. Lübnanlı iş adamı ve zamanın başbakanı Refik el-Hariri’ 1990'ların ilk yıllarında bu yasayı yeniden yürürlüğe soktu.

Savaş Döneminde Kent Plancılığı

1975- 1990 yılları arasında yaşanan iç savaş, kente yeni planlama modelleri getirme çabalarının tarihi içinde üçüncü dönemi oluşturur. Bu dönemde iki plan üretildi: Danışman olarak çalışan Fransız L'Atelier Parisien D'Urbanisme (APUR) (Paris Şehir Plancılığı Atölyesi) tarafından 1977 yılında üretilen bir plan ve 1983 yılında Dar el-Handasa adlı bir danışman mühendislik şirketinin hazırladığı plan.

1977 planı (Şekil 2) Beyrut için hazırlanan ilk yeniden inşa planıdır. Bu planı, devlet- özel şirketler ortaklığıyla üretilen bir koruma planı izledi. Beyrut'un Merkez Mahallesindeki tahribat geniş çaplı olmadığı için 1977 planı, kentin kentsel dokusunun büyük bir kısmını koruma altına aldı. Bu planda Merkez Mahallesi'nin daha az zarar gören kesimlerinin yeniden inşa edilmesini ve yerel mülk sahipleri tarafından iyileştirilmesini ve çok zarar gören kesimlerin de küçük çaplı taşınmaz şirketler tarafından yeniden inşa edilmesini öneriyordu. Bu şirketlerin hisseleri daha önce çıkarılmış olan yasalara göre dağıtıldı. Bu yasaya göre hisselerin % 75'i taşınmaz mülk sahiplerine, % 25'i ise devlete ait olacaktı.

1983 planı Büyük Beyrut ölçeğinde hazırlanan ilk plan oldu. Aslında, günümüze kadar Beyrut'u Büyükşehir düzeyinde ele alan başka bir plan tasarlanmamıştır. Kabul edilmeyen bu planda kentin merkezindeki iş ve ticaret bölgesi etrafında yer alacak alt-merkezlere ağırlık verilmekteydi.

İç savaş döneminde üretilen kent planları 1990'larda gerçekleştirilen Beyrut'un yeniden inşası üzerinde hiçbir etkide bulunmamıştır. Savaş döneminde hazırlanan planlar ile günümüzde uygulanmakta olduğu haliyle Beyrut'ta sürdürülen plan arasında hiçbir doğrudan süreklilik yoktur.

Savaş Sonrası Dönemde Kent Plancılığı

Beyrut'un tarihi ile ilgili olarak ele alacağımız son dönem 1990-2000 yılları arasında geçen savaş sonrası yıllardır. Bu dönemde Beyrut'a “post-modern planlama” anlayışının getirildiği savunulabilir.⁵ Bu dönemde Beyrut'un planlamasını etkileyen üç önemli olay gerçekleşmiştir.

Bu üç önemli gelişmeden birincisi 1991 tarihli plandır. Bu plan Beyrut için hazırlanan ikinci yeniden inşa planıdır. Birincisi, daha önce bahsettiğimiz 1997 planıdır. 1991 planı da, 1983'te hazırlanmış olan plan gibi Dar el-Handasa tarafından tasarlanmıştır. Bu plan çok tartışılmış ve sert eleştiriler almıştır. Bu eleştiriler, özellikle, Beyrut kent merkezinin yeniden inşasını gerçekleştirecek olan tek bir taşınmaz şirketinin kurulması önerisine yöneltilmiştir. Beyrut'ta savaş sonrası dönemde kent plancılığını etkileyen ikinci olgu 1994 planıdır. Bu plan Beyrut için düşünülmüş üçüncü yeniden inşa planıdır. 1994 tarihli planda, 1991 planına yöneltilen eleştiriler ve bu planda daha sonra yapılan değişiklikler göz önünde tutulmuştur. 1994 tarihli plan Dar el-Handasa tarafından tasarlanılmış, Solidere tarafından kabul edilmiştir. Üçüncü olgu 1989'da yapılan Ta'if Anlaşmasıdır. Bu anlaşma Lübnan'daki iç savaşın sona ermesi amacıyla yapılan bir siyasi anlaşmadır ve Suudi Arabistan'ın Ta'if kentinde imzalanmıştır. Günümüzde bu anlaşmanın hükümleri yürürlüktedir ve muhtemelen Beyrut'un kentsel gelişimi üzerinde etkisi olacaktır.

1990 - 2000 Yılları Arasında Beyrut'ta Kent Plancılığı Eğilimleri

Savaş sonrası dönemde Beyrut'ta yeni planlama eğilimleri gündeme geldi. Bir taşınmaz şirketinin iyileştirme ve yeniden inşa çalışmalarının tamamını üstlendiği “birlikte planlama” eğilimi, Beyrut'ta kentin Merkez Mahallesinin yeniden inşası çalışmalarını yürüten Solidere aracılığıyla ilk kez gerçekleştirildi. Bu eğilim sadece Beyrut'ta değil dünyanın başka kentlerinde de uygulanmıştır. Örneğin, Londra'da Doclands ve Paris'te La Defense bu eğilimin gerçekleştirdiği projelerdir.

Lübnan'da 1990-2000 yılları arasında ortaya çıkan başka bir kent plancılığı eğilimi de “radikal planlama” eğilimidir. Bu eğilimin temsilcisi 1990'ların başlarında tasarlanan Elyssar planıdır. Başlangıçta Elyssar planının amacı birlikte plan hazırlama senaryosuna uygun bir plan tasarlamaktır. Bu eğilim Beyrut'un güney batısında yer alan varoşlarda

Saliba'nın yaptığı sunuşun ardından gelen sorular ve cevapları, Beyrut'un geçtiğimiz aylarda İsrail bombardımanı ile yeniden yıkımını anlamayı kolaylaştıracak ipuçlarını barındırıyor. Aşağıda bu tartışmalardan parçalar bulacaksınız.

S. Tüccar sınıfının Lübnan'da birlikte planlama sürecinde oynamakta olduğu rol hakkında ne düşünüyorsunuz?

C. Özel sektörün kent planlamasına katılımı, Lübnan'da çok iyi bilinen bir olgudur. Lübnan ne de olsa geleneksel olarak özel sektörün hâkim olduğu bir ülkedir ve devlet başka birçok alanda olduğu gibi planlama alanında da aktif bir katılımcı olarak yer almamaktadır. Önde gelen bir iş adamı olan Rafik el-Hariri'nin Lübnan'ın başbakanı olmasının yeni bir durum değildir, fakat el-Hariri, özellikle özel sektöre verdiği önemden dolayı Lübnan'a özgü bir “şahsiyet” olarak nitelenebilir. Bunun dışında, Lübnan'da savaş öncesi ve savaş sonrasında kent plancılığı konusuna ilişkin yaklaşımların hemen hemen aynı olduğu söylenebilir. Beyrut'un bugünkü durumunun arkasında beceriksizlikler yatıyor. Beyrut'un devam etmekte olan gelişmesi, plancıların ve mimarların çok değerli deneyimler kazanmasını sağlamıştır ve bu plancıların ve mimarların mesleki deneyimleri artmıştır.

Son on yılda Beyrut'u etkileyecek en önemli gelişme, yeniden inşa sürecinin kenti daha “gerçekçi” ve alışılmış olandan çok daha ilginç bir kente dönüştürmekte oluşudur. Beyrut, iç savaş patlamazdan önce etrafındaki bölgelerden ekonomik ve toplumsal bakımdan yalıtılmış durumda, kuşatılmış bir burjuva kent idi. Günümüzde ise kent merkezinde gerçekleştirilmekte olan yeniden inşa süreci ile birlikte varoşlarda yaşayanlar merkeze girebilmektedirler. Beyrut'un güney kesimlerindeki varoşlardaki durum, plancıları ve mimarları kırsal alanlardan kent merkezlerine göçün yol açtığı ciddi sorunlarla karşı karşıya bırakmıştır.

S. Beyrut'un Ticaret Merkezi'nin yer aldığı bölge ile kentin güneyindeki varoşlar arasındaki ilişkiler ve bu varoşlarda yaşayanların, Merkez Mahallesi'ndeki planlama sürecine ilişkin görüşlerine dair fikirleriniz nelerdir?

Merhabalar,

Bir Bültende daha yine birlikteyiz. Geçtiğimiz aylarda sıkça Bülten önsözlerinde aktarılan “savaş ve kentler” konusu bu bültende daha detaylı ele alınıyor. Savaşın olanca yıkımı içerisinde inşa etmeye dayanan mimarlık mesleğinin ve icraatı gerçekleştiren aktörlerden biri olan mimarların konumu mimarlık ve etik alanında tartışılması gereken önemli konulardan birini oluşturmaktadır. Bültenin bu sayısının ve içinde yer alan konuların bir tartışma platformunun kurulmasında ilk adım olmasını temenni ederek bu konuda fikir üretmeyi umuyoruz.

Bir yandan yakın çevremizde olanca hızı ile sürmekte olan savaşlar ve bunların oluşturduğu yıkımlar, diğer taraftan yakın geçmişte ülkelerarası, kıtaları aşan barış adına yapılan ancak küresel, emperyalist yapılanmanın yayılma politikalarına hizmet eden savaşlar. Sonuç bu savaşların getirdiği fiziksel, sosyal, kültürel ve ekonomik tahribatlar ve bu tahribatların tamiri, restorasyonları eksilmeksizin değişik alanlarda sürekliliği ilke edinen ve artan eylemlilikler olarak karşımıza çıkacaktır.

Savaşa sahne bir başka alan yaşadığımız, anıların kenti, **Ankara**. Kuruluşu Milattan Önce 8. yüzyıla dayanan bir Başkent. Değişime açık, gelişmesi ve büyümesi beklenen bir kent. Bugün, kentin geçmişinden gelen kalıntıların yok edilerek kent sürekli yıkım, söküm ve yeniden inşa etme eylemlerinin sahnesi durumundadır. Kenti ele geçirmeyi hedeflemiş olan kapitalist düzenin sermaye piyasası ve paydaşları son 10 yılda ülkede azınlığın çoğunluğu olarak öncelikle yasal düzenlemeler ile rahat hareket edebilecekleri meşru zemin hazırlamışlardır. İkinci hamle olarak tıpkı *aksiyon* filmlerinde olduğu gibi kenti savaş alanına dönüştürmüşlerdir. Değer, kültür, yasa ve hukuk tanımayan gece yarısı operasyonları, ülkenin kimliğinin yok edilmesi ve başkalaşmasını amaçlayan çalışmaların sadece bir tanesidir.

Bugün geline “bu” noktanın geçmişine bakıp, öyküsü yazılmaya çalışılırsa; Ankara kent kimliği 1980 sonrasında özellikle de 1990 sonrasında köklü değişikliğe uğramıştır. Bu değişim sürecinde özellikle kamuda yaşanan küçülme ile kamunun kentteki ağırlığını yitirmeye başlaması, büyük sermaye gruplarının ve çeşitli kuruluşların kenti terk etmesi ve son olarak da Merkez Bankasının İstanbul’a taşınmasının gündeme gelmesi, kentin yapılı çevresinin yeniden şekillenmesini, dönüşmesini de etkileyen önemli faktörlerdir.

Değişim sürecinde devasa bir şantiye alanına **dönüşen** kentte üretilen (ya da üretilemeyen) **yeni kimlik** tartışılması gereken önemli konulardan biridir. Bu noktadan hareketle 2006 Mimarlık Haftası, Ankara kentinde son on yıl içerisinde meydana gelen değişim ve başkalaşimleri tartışmayı, doğal gelişmesi gereken kentteki oluşumların ve değişimlerin küreselleşmenin aracı olan siyasal erkle şekillendiğini kamuoyuna sunmayı amaçlamıştır. Bu amaçla, mimarlık haftasının kentin değişik mekanlarında değişik aktörlerle düzenlenen paneller, forumlar, atölye sunumları, konserler, filmler, sergi sunumları, halk buluşmaları ile **Ankara, “metamorfoz”** teması çerçevesinde şekillenmesi hedeflenmiştir.

Siyasal erkle şekillenen, üretim gücü zayıflamış olan kentte üretim gücünü geri kazandıracak modeller salt yerel yönetimlerin desteği ile oluşturulmaya başlamıştır. Yerel yöneticilerin son dönem üzerinde ağırlıklı durduğu konular kentte ticari hayatın ve eğlence sektörünün gelişmesi gibi genelde tüketime yönelik konularla sınırlı kalmıştır. Kamu yararından uzaklaşan, kar amacı güdülerek hazırlanan bu değişim ve dönüşüm modelleri Mimarlık Haftasının ardından Şube gündeminde yer almaya devam edecek güncel konulardan biridir.

Başkent Ankara’nın, Ulus, AKM alanları, AOÇ, Havagazı vb değişik nitelik ve değerdeki alanlarında yapılmak istenenler bir kentin, kentlinin beğenin yok edilmeye çalışılmasıdır ve bunlar ülkenin, ulus kimliğinin başkalaştırılmasının da önemli adımlardır.

Mimarlar olarak; savaşa, savaşın mimarlığına karşı barışı, barışın mimarlığı ve eylemlerini geliştirirken, Başkent Ankara’nın değişim, dönüşüm ve başkalaşımına karşı birlikte üretmek dileğiyle ...

TMMOB
Mimarlar Odası Ankara Şubesi
39. Dönem Yönetim Kurulu

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Adına
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Nimet Özgönül

YAYIN BİRİMİ
**Emel Akın, Kadri Atabaş,
Bülent Batuman, Nuray Bayraktar,
Namik Erkal, Serpil Özaloğlu,
Ebabeir Özmert, Mehmet Saner**

BÜLTEN
Aylık Yerel Süreli Yayın

Yayına Hazırlayan
Deniz Aygün
Grafik Tasarım
Harman Şaner Çakmak

Konur Sokak No: 4/3 Kızılay Ankara
Telefon: 0 312 417 86 65
Faks: 0 312 417 18 04
e-posta: info@mimarlarodasiankara.org
http://www.mimarlarodasiankara.org

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni
ayda bir yayımlanmaktadır.
6500 adet basılmıştır. Üyelere ücretsiz dağıtılır.
Burada yer alan yazıların içeriğinin sorumluluğu yazarına aittir.
Kaynak gösterilmek koşuluyla alıntı yapılabilir.
Baskı tarihi: Ekim 2006

Baskı
Matsa Basımevi
İvedik Org. San., Matbaacılar Sitesi 558. Sk. No: 42 Ankara
Telefon: (0312) 395 20 54 (pbx)

- 4 ► HABERLER VE DÜİ URULAR**
- . ŞUBE HUKUK BÜROSU KURULDU
 - . KENTSEL DÖNÜŞÜM YASASI MECLİS GÜNDEMİNDE
 - . ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ
 - . YAPI KANUNU GÜNDEMDE
 - . ANKARA'DA TÜRK İSLAM DÖNEMİ PANELİ
 - . ÇANKAYA MERKEZ CAMİİ (BÜKREŞ CAMİİ)
 - . MİMARLIK VE KENT BULUŞMASI-2 "SAMSUN"
 - . 9. ULUSLARARASI DOCOMOMO KONFERANSI
 - . 2006 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ ORHAN PAMUK'A VERİLDİ
 - . TÜRKİYE ESTETİK KONGRESİ: "TÜRKİYE'DE ESTETİK"
 - . KÜBALI MİMARLAR İLKER BARINMA HAKKI BÜROSU'NDA

- 6 ► SONUÇLANAN VE DEVAM EDEN İ ARI MALAR**
- . TC KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, 1. ULUSAL MİMARLIK KORUMA ÖDÜLLERİ-2006
 - . TC MSB SAVUNMA SANAYİİ MÜSTEŞARLIĞI YENİ HİZMET BİNASI ULUSAL MİMARİ PROJE YARIŞMASI
 - . İZMİR KONAK BELEDİYESİ UZUNDERE REKREASYON VADİSİ PROJE YARIŞMASI

- 8 ► TEMSİLCİLİKLERDEN**
- . ELAZIĞ TEMSİLCİLİĞİ YENİ BİNASINDA
 - . ZONGULDAK'TAKİ LAVUAR (KÖMÜR YIKAMA) TESİSLERİ

10 ► İ ÖNETİM KURULU ZONGULDAK'DA TOPLANDI

12 ► TMMOB 14 EKİM'DE ANKARA'DA ALANLARDAI DI

DOSYA: KENTKIRIM: SAVAŞ, KENT VE MİMARLIK

DÜNİ A GÖZ ANKARA'İ A GELİİ OR AMA NASIL! ► 14

KÜBALI MİMARLAR ANKARA'DA ► 16

1 YAPI 1 MİMAR ANKARA ESENBOĞA HAVALİMANI İ ENİ İÇ-DIŞ HATLAR TERMİNAL BİNASI VE KATLI OTOPARK PROJESİ ► 18

GİZLİ GİZLİ AĞAÇ KESİMİ DEĞİL AÇIK AÇIK BELEDİİ ECİLİK ► 20

DOSYA / KENTKIRIM: SAVAŞ, KENT VE MİMARLIK BÜLENT BATUMAN ► 22

BOSNA'DA KENTKIRIM ETNO-MİLLİİ ETÇİLİK VE BOSNA'DAKİ İ OK ETME SALDIRGANLIĞI MARTIN COWARD ► 24

FİLİSTİN'E UZAKTAN VE YAKINDAN BAKMAK BULDOZER SAVAŞI CHRISTIAN SALMON ► 32

KENT PLANCILIĞINDA YENİ EĞİLİMLER SAVAŞ SONRASI DÖNEMDE BEİ RUT DENEİ İMİ ROBERT SALİBA ► 38

KENTLİ DUYARLILIĞI BÜİ ÜK ANKARA OTELİ GÜVEN GÜNEŞ ► 46

B L NMEİ EN ANKARA İSRAİLEVLERİ DERLEYEN: NURAY BAYRAKTAR ► 48

BASIN AÇIKLAMALARI ► 50

TEKNİK BİLGİLER MİMARIN GÖREV, HAK, YETKİ VE SORUMLULUKLARI ► 51

BASINDA MİMARLIK ► 54

GELİRGİ DER TABLOSU ► 56

8 temsilciliklerden zonguldak lavuar tesisleri ►

18 1 yapı 1 mimar / ankara esenboğa havalimanı yeni iç-dış hatlar terminal binası ve katlı otopark projesi ►

22 kentkırım savaş, kent ve mimarlık ►

haberler

Şube Hukuk Bürosu Kuruldu

Mimarlar Odası Ankara Şubesi 39.Dönem çalışma programı kapsamında Şube Hukuk Bürosu oluşturuldu. Şube'nin hukuksal süreçlerini yasal düzenlemeleri ve belediye meclis kararlarını da takip edecek olan hukuk bürosu, haftanın belirli günlerinde üyelerin sorunlarına ilişkin danışmanlık yapacaktır. Hukuk Bürosunda Avukat Fevzi Özlüer, hukuksal süreçlerden sorumlu sekreter yardımcısı statüsünde tam zamanlı profesyonel olarak istihdam edilmektedir.

Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı Meclis Gündeminde

Türkiye Büyük Millet Meclisinde son olarak gündeme gelen yasalardan bir tanesi de “Dönüşüm Alanları Hakkında Kanun Tasarısı”dır. Söz konusu Tasarı Plan ve Bütçe Komisyonu gündemine alınmıştır. Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışmalarını tamamlamasının ardından İçişleri Komisyonu ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda tasarı gündeme alınacaktır.

5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun ile birlikte kentsel dönüşüm üzerine çalışmalarını ivmelendiren Şubemiz “Dönüşüm Alanları Hakkında Kanun Tasarısı”nı da aynı titizlikle ele almıştır. Yasal Düzenlemeleri Değerlendirme Komisyonu tarafından incelen tasarı üzerine Şube görüşü oluşturulmak üzere çalışmalar başlamıştır.

Atatürk Orman Çiftliği

08/07/2006 gün ve 26222 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5524 sayılı “Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun”la eklenen hüküm doğrultusunda Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığınca, Atatürk Orman Çiftliğine ait 1/25.000 ölçekli Üst Ölçek Nazım İmar Planı ile 1/10.000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı hazırlanarak Tarım ve Köyşleri Bakanlığına ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kuruluna sunulmuştur.

Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ile yapılan toplantıda söz konusu Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı taslağının tartışılması için tarih belirleyerek Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünü, Ankara Üniversitesi Rektörlüğünü, Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğünü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörlüğünü, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesini, TMMOB Peyzaj Mimarları Odasını ve TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesini toplantıya davet etmiştir.

Yapı Kanunu Gündemde

“Yapı Kanunu Tasarısı Taslağı” ile ilgili olarak TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Taslak Önerisi hazırlayarak Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na sunmuştur.

11 Eylül 2006 tarihinde Müsteşar Yrd. Mahmut Küçük ile yapılan toplantıda “Yapı Kanunu Tasarısı Taslağı” üzerine genel bir değerlendirme yapılmış, özellikle 28. Madde'ye ilişkin Şube görüşlerimizin daha açık ve anlaşılır biçimde ifade edilmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bu toplantı sonrası Çalışma Grubu 03 Ekim 2006 tarihinde bir araya gelerek “Yasa Tasarısı Taslağı”nı değerlendirmiştir. Hazırlanan önerinin tasarıya eklenmesi için Bakanlığa iletilmesi konusunda görüş birliğine varmıştır.

20 Ekim 2006 tarihinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Müsteşar Yrd. Mahmut Küçük ile tekrar toplantı yapılacaktır.

Yapı Kanunu Tasarı Taslağı Önerisini görmek için <http://www.mimarlarodasiankara.org/?id=1701>.

Ankara’nın Geleceğini Tasarlamak
Ankara’da Türk İslam Dönemi Paneli

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, kentin mimarlık kültürünü, kültürel katmanlığını, yapıcı çevreyi oluşturan sosyal, kültürel, politik verilerini ve değerlerini araştırmak, bu değerlerin kent yaşamındaki sürdürülebilirliklerini sağlamak ve kentin fiziksel yapısında gerçekleştirilecek her türlü değişim, dönüşüm ve gelişim için görüş ve önerilerin oluşturulabileceği ve tartışılabileceği bir platform oluşturmak amacıyla "Ankara'nın Geleceğini Tasarlamak" konulu paneller dizisini gerçekleştirmektedir.

Paneller dizisinin ilki Atatürk Kültür Merkezi Alanı ikincisi Ankara'da Roma Paneli olarak gerçekleştirilmiştir. Üçüncü panelin konusu Ankara'da Türk-İslam Dönemidir.

Ankara'da Türk-İslam Dönemi Paneli, 14 Ekim 2006 Cumartesi günü TÜBİTAK Mustafa İnan Konferans Salonunda saat 15.00'da gerçekleştirilmiştir.

Çankaya Merkez Camii (Bükreş Camii)

Ankara İli Çankaya İlçesi 2820 Ada 20 Parselde bulunan Merkez Cami binasının yıkılarak yanında bulunan 2820 Ada 21 Parseldeki yeşil alanla birleştirilen arsaya daha büyük bir cami yapılması yönündeki 18.08.2006 tarihli Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin Ankara İli Çankaya İlçesi 2820 Ada 20-21 Parsellerde 1/5000 ölçekli nazım imar plan değişikliğinin onaylanması yönündeki kararı ile emsalinin 0.20 den 1.50 ye çıkarıldığı tespit edilmiştir. 1959 yılında inşa edilen, modern cami mimarisinin önemli örneklerinden Çankaya Merkez Cami'nin yıkılarak yerine daha büyük bir camii kompleksi yapılmasına ilişkin çalışmalar başlatan

Şubemiz, plan değişikliğinin henüz askıya çıkmadığı, çıkması durumunda plan kararının iptali için dava açılması yönünde karar almıştır. Aynı zamanda konu ile ilgili olarak mahalle sakinleri ile temas kurulmuş ve kamuoyu yaratma çalışmaları başlatılmıştır. Öte yandan Çankaya Merkez camii'nin tescil edilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. Bu aşamada yapılan araştırmalarda, belediye arşivlerinde binanın projelerine ulaşılamamıştır. Bu tescil sürecinin hızlandırılabilmesi için elinde bilgi, belge ve döküman bulunan üyelerimizin şubemizle paylaşmasını önemsiyoruz.

Mimarlık ve Kent Buluşması - 2
“S a m s u n” 11–12 KASIM 2006

İlk adımını Orta Anadolu kenti Kayseri'de attığımız Türkiye Mimarlık Politikasına Doğru Mimarlık ve Kent Buluşmaları yolculuğumuzun ikinci adımında bu kez Bağımsızlık Savaşımızın temellerinin atıldığı Karadeniz'in özgün bir liman kentine uğruyoruz. Aynı zamanda Anadolu'nun Karadeniz'e ulaştığı bir bağlantı noktası olan Samsun, hem yakın çevresinde barındırdığı 5000 yıllık mimarlık tarihi potansiyeli (Amisos, İkiztepe...), hem de doğal güzellikleri ile birçok kültürün uğrak yeri olduğu bir bölgede bulunuyor. Bu tarihsel-coğrafi konumuyla birlikte, Cumhuriyet'in özgün planlı kentlerinden biri olarak daha sonra yaşadığı kentleşme süreciyle ve son yıllarda artan ulaşım yatırımları bağlamında çevre sorunlarıyla dolu bir bölgede olmasıyla **Türkiye Mimarlık Politikası'nın oluşması sürecini besleyecek paylaşım ortamına da kaynaklık** edecek bir potansiyeli bulunuyor.

Samsun Buluşmasının teması da bu tarihsel konumu ve kentleşme süreci özellikleri bağlamında; **Ulaşım-Çevre Politikaları ve Mimarlık** olarak belirlenmiştir.

Türkiye Mimarlık Politikası'na girdi oluşturacak bir alt tema olarak belirlenen ulaşım-çevre ve mimarlık bağlamının ve mimarlık mesleğinin bu coğrafyadaki sorun ve potansiyellerinin değerlendirileceği Samsun Buluşma programının; yapılacak değişik etkinliklerle amaçladığımız buluşma ortamını oluşturacağını ve bu buluşmanın Odamızın yeni bir belgelik kazanmasında önemli bir rol oynayacağını düşünüyoruz.

9. Uluslararası
DOCOMOMO Konferansı

Tüm coğrafi, kronolojik, resmi, ideolojik ve politik çeşitlilik ile 'öteki' modernizmler üzerine odaklanan 9. Uluslararası DOCOMOMO Konferansı 27-29 Eylül 2006 tarihleri arasında Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde gerçekleştirildi. Ayrıntılı bilgiye <http://www.docomomo.org.tr> adresinden ulaşabilirsiniz.

2006 Nobel Edebiyat Ödülü yazar
Orhan Pamuk'a verildi.

2006 Nobel Edebiyat Ödülü yazar Orhan Pamuk'a verildi. Böylece Pamuk, Nobel ödüllерinin en prestijlisi olan Edebiyat Ödülü'nü alan ilk Türk oldu.

İsveç Akademisi, '2006 Nobel Edebiyat Ödülü'nün, “kentinin melankolik ruhunun izlerini sürerken kültürlerin birbirleriyle çatışması ve örölmesi için yeni simgeler bulan” Orhan Pamuk'a verildiğini” açıkladı.

Türkiye Estetik Kongresi: “Türkiye'de Estetik”

9-13 Temmuz 2007 tarihlerinde Türkiye’de yapılacak XVII. Uluslararası Estetik Kongresi öncesinde, ülkemizden ve yurt dışından tüm düşünür, araştırmacı ve sanatçıların bu uluslararası buluşmaya en etkin biçimde katılmaları için bir değerlendirme ve hazırlık olanağı da yaratacak olan **Türkiye Estetik Kongresi: “Türkiye’de Estetik”** 22-24 Kasım 2006 tarihleri arasında Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde; ODTÜ Felsefe Bölümü, ODTÜ Mimarlık Fakültesi ve ODTÜ Güzel Sanatlar ve Müzik Bölümü tarafından ODTÜ Rektörlüğü’nün destekleriyle düzenlenecektir.

http://www.sanart.org.tr/congresses/TR/index_tr.htm adresinden kongre ile ilgili detaylı bilgi alabilirsiniz.

H A T I R L A T M A

2006 yılı ve geçmiş dönem üye

aidatlarınızı, 2007 aidatları

üzerinden ödememek için 31

Aralık 2006 tarihine kadar 2006

yılı aidat bedeli üzerinden

ödeyebilirsiniz.

Geçmiş dönem borçlarınız, kredi

kartınıza taksitlendirilmektedir.

Kübalı Mimarlar İlker Barınma Hakkı Bürosu'nda

Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin 2-8 Ekim 2006 tarihlerinde düzenlediği "Mimarlık Haftası" etkinlikleri kapsamında Ankara'da bulunan Kübalı Mimarlar İlker Barınma Hakkı Bürosu'nu ziyaret ettiler.

Halkevleri, Mimarlar Odası Ankara Şubesi ve Çevre Mühendisleri Odası Ankara Şubesi'nden yöneticilerin de katıldığı ziyarette İlker halkı sorunlarını uzmanlarla tartışma fırsatı buldu.

Kübalı Mimarlar İlker Barınma Hakkı Bürosu'nda

İlker Barınma Hakkı Bürosu'nda yapılan toplantıda, Kübalı Mimarlar İsabel Leon Candelerio, Maria Victoria Louredo ve Eliana Cardenas Sanchez kısaca Küba'daki şehircilik uygulamaları ve konut hakkı konusundaki sosyalist politikalara ilişkin bilgiler verdiler.

Küba'daki konut açığı sorununun çözümünde izlenen katılımcı modelin de anlatıldığı görüşmede, İlker Barınma Hakkı Bürosu'nun bir yıldır yürüttüğü mücadele hakkında da konuklara yönelik bir bilgilendirme yapıldı.

Mahalleyi gezen Kübalı Mimarlar, Ankara'nın bir başka yüzünü görmekten ve buradaki mücadeleyi öğrenmekten dolayı duydukları mutluluğu dile getirdiler.

Kübalı dostların ziyareti, İlker halkının barınma hakkı mücadelesine yeni bir soluk getirirken, konut hakkı mücadelesinde uluslararası dayanışma ortamı yaratılmış oldu.

sonuçlanan yarışmalar

TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü: I. Ulusal Mimarlık Koruma Ödülleri, 2006

1.“Koruma Uygulama Başarı Ödülleri”

A) Tarihi Çevrede Yeni Yapı Ödülleri

- **Uygulama Başarı Ödülü:** Bu dalda ödül verilememiştir.

- **Yapımcı Ödülü:** Bu dalda ödül verilememiştir.

B) Restorasyon Uygulama Dalı Ödülleri

- **Restorasyon Koruma Başarı Ödülü:** Bu dalda ödül verilememiştir.

- **Yapımcı Firma ya da Ekip Ödülü:** Bu dalda ödül verilememiştir.

- **Ustalık Ödülü:** Belediyenin kendi imkanları ve elemanlarıyla yaptırdığı bir uygulama olduğu, yerel malzeme ve tekniklerin kullanıldığı gerekçeyle, teşvik edilmesi amacıyla **Muğla Kültür Evi Restorasyon Uygulamasında çalışan USTALARA** verilmek üzere, Muğla Belediyesi'ne verilmiştir.

C) Tarihi Çevre Koruma Kapsamında Sokak Sağıklaştırma veya Çevre Düzenlemesi Uygulama Ödülleri

- **Uygulama Başarı Ödülü:** Bu dalda ödül verilememiştir.

- **Yapımcı Ödülü:** Bu dalda ödül verilememiştir.

2. “Koruma Ve Restorasyon Projesi Başarı Ödülleri”

A) **Tarihi Çevrede Yeni Yapı Projesi:** Bu dalda ödül verilememiştir.

B) **Anıtsal Yapı Restorasyon Projesi:** Projelendirmeyi bilimsel verilere dayandırdığı, sunum tekniğinin açıklayıcı olduğu ve süreci başarılı bir şekilde aktardığı gerekçeyle **Antalya Kaleiçi Hıdırlık Kulesi Restorasyon Projesi mimarı Şebnem Alp'e** verilmiştir.

C) **Sivil Mimarlık Örneği Restorasyon Projesi:** Tarihte önemli bir yapı olarak korunduğu, teşvik edilmesi ve koruma bilincinin gelişmesinde önemli bir adım olduğu gerekçeyle **İnebolu Türk Ocağı Restorasyon Projesi mimarı Kemal Kutgün Eyüpgiller'e** verilmiştir.

D) **Tarihi Çevre Koruma Kapsamında Sokak Sağıklaştırma veya Çevre Düzenlemesi Projesi:** **Eskişehir Odunpazarı Arıfbey Sokak, Koca Müftü Sokak ve Işıklar Sokak Sağıklaştırma Projesi mimarı Meral Emel'e** verilmiştir.

E) **Arkeolojik alanda Restorasyon Projesi Ödülü:** Bu dalda başvuru olmamıştır.

3. “Koruma Destek Ödülü”

Tarihi mirası koruma ve proje etkinliklerindeki yoğun çalışmaları ve bu konuda Valiliklerin gösterdiği korumacı yaklaşımları başarılı bir şekilde simgelediği gerekçeyle **İstanbul Valiliği'ne** verilmiştir.

4.“Koruma Onur Ödülü”

Koruma alanında yapmış olduğu bilimsel, mesleki ve sivil toplum kurumları boyutlu, çok yönlü çalışmaları nedeniyle **2002 yılında Mimarlar Odası tarafından “Mimarlığa Katkı Dalı Jüri Özel Ödülü”** alan; Türkiye'deki doğal, tarihsel ve kültürel mirasın korunması, değerlendirilmesi ve tanıtılması amacıyla yoğun çaba gösteren bir bilim ve uygulama adamı olan **Prof. Dr. Metin Sözen'e** verilmiştir.

Ayrıca;

Ulusal Jüri tarafından ödül alamayan fakat başarılı bulunan yapı ve projelere de teşvik ve özendirme amaçlı plaket verilmesi uygun görülmüştür. Bu bağlamda;

a. Afyonkarahisar Valiliği'ne koruma yaşatma konularındaki katkılarından dolayı plaket verilmesine;

b. Apçağa Köyü'ndeki Köyün özgün dokusunun korunması ve yeni inşaatların da geleneksel sistemde yapılmasını desteklemesi konusundaki duyarlılığı ve çalışmalarından ötürü **Köy Muhtarlığı'na** plaket verilmesine karar verilmiştir.

TC. MSB Savunma Sanayii Müsteşarlığı Yeni Hizmet Binası Ulusal Mimari Proje Yarışması

TC. MSB Savunma Sanayii Müsteşarlığı Yeni Hizmet Binası Ulusal Mimari Proje Yarışması Ankara İli, Çankaya İlçesi'nde Harp Okulu sahasında yer alan ve TC MSB Savunma Sanayii Müsteşarlığı'nın (SSM) kullanımında bulunan yaklaşık 16.000 m² arsa üzerinde SSM tarafından inşa ettirilecek, yaklaşık 48.000 m2'lik binaların mimari projelerinin elde edilmesi amacıyla, ön seçimli, ulusal ve tek kademeli olarak açılan yarışma sonuçlandı. 9 Ekim 2006 tarihinden başlamak üzere 13 Ekim 2006 tarihine kadar ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nde (Ana Bina) 9:30 – 16:30 saatleri arasında sergilenmiştir. Aynı yerde 16 Ekim 2006 saat 15:00'de kolokiyumu yapılmıştır.

Kazanan ekipler şöyle:

Birincilik Ödülü: Mehmet Soylu, Mete Öz

İkincilik Ödülü: Hasan Özbay, Tamer Başbuğ, Baran İdil, Aslı Özbay

Üçüncülük Ödülü: Erdal Sorgucu

Dördüncülük Ödülü: Cem Açikkol, Kaan Özer

Beşincilik Ödülü: Umut İnan

Altıncılık Ödülü: Aytek İtez, Neşe İtez

Yedincilik Ödülü: Gönül Tavman, Dilek Berberoğlu

Sekizincilik Ödülü: Salih Zeki Pekin

...

İzmir Konak Belediyesi Uzundere Rekreasyon Vadisi Proje Yarışması

İzmir Konak Belediyesi tarafından kentin güney aksında, Çeşme-Aydın otoyolunun kuzey kısmında ve Uzundere bölgesine isabet eden alanda düzenlenen “**Uzundere Rekreasyon Vadisi Proje Yarışması**” jüri çalışmaları tamamlanmış ve ödül alan projeler belirlenmiştir.

1.ÖDÜL

Kemal Özgür (Peyzaj Mimarı), Oğuz Ayoğlu (Peyzaj Mimarı), Mustafa Şahin (Mimar)

2.ÖDÜL

Murat Bektaş (Peyzaj Mimarı), Buğra Gökçe (Y. Şehir Plancısı), Ahmet Özer Karaaslan (Mimar)

3.ÖDÜL

Bilgen Boyacıoğlu (Mimar), Cem Muyan (Mimar), Yenal Akgün (Mimar)

devam eden yarışmalar

- **Can Alüminyum Öğrenci Proje Yarışması**
Teslim Tarihi : 01.11.2006

- “**Küçük Ölçekli Sürdürülebilir Bir Spor Merkezi**”
Uluslararası Öğrenci Tasarım Yarışması
Teslim Tarihi : 10.11.2006

- **Kentle Buluşma Noktasını Öğrenciler Tasarlayacak: Çuhadaroğlu Holding ALU 2006 Proje Yarışması**
Teslim Tarihi : 22.11.2006

- **Konya Şube'nin 1.Ulusal Fotoğraf Yarışması: “Kimliksiz Mimari”**
Teslim Tarihi :17.11.2006

- **Chungcheongnam-Do Kamusal Yönetim Kenti Master Planı Yarışması, Kore**
Teslim Tarihi :05.01.2007

- **H₂Ouse - Suda Yaşam": Corus Mimarlık Öğrencileri Proje Yarışması**
Teslim Tarihi :18.05.2007

- **VaCarlsberg'in Kopenhag Arazisi için Uluslararası Fikir Yarışması**
Teslim Tarihi :28.02.2007

- **2. Uluslararası Living Steel Sürdürülebilir Konut Tasarım Yarışması**
Teslim Tarihi :14.05.2007

- **Doğal Afetlerden Etkilenen Bölgelerde Sürdürülebilir Enerji Kaynakları ve Bioiklimsel Mimarlık Tasarımları Yarışması**
Teslim Tarihi :29.06.2007

- **Mimarlar Odası Diyarbakır Şubesi I. Ulusal Fotoğraf Yarışması: “Taşlar – Düşler Kenti**
17 Kasım 2006. Diyarbakır

temsilciliklerden

ELAZIĞ TEMSİLCİLİĞİ YENİ BİNASINDA

AÇILIŞ KONUŞMASI

Mülkiyetini odamıza kazandırdığımız yeni hizmet yerimizin açılışına teşriflerinizden dolayı hepinize hoş geldiniz diyor saygılar sunuyorum.

08.04.2000 tarihinde kurulan oda temsiliğimiz geçen 6 yılda 13 üyeden bugün 65 üyeye ulaşarak hizmetlerini kararlılıkla yürütmektedir. Buna paralel olarak da meslektaşlarımızın hak ve hukukunu korurken, görüş ve düşüncelerini yetkili mercilerle paylaşmaktadır. 25.12.2005 tarihinde seçilen yeni yönetimimiz Ankara Şube ve Genel Merkezimizin destekleri ile bugün içinde bulunduğumuz mekanı satın alarak hizmetlerine burada devam etmektedir. Meslektaşlarımızın iletişimini kolaylaştıran telefon rehberi bastırılmış, mesleki yayınlardan oluşan kütüphane açılmış, web sayfamız oluşturularak meslektaşlarımız ve kamuoyunun hizmetine sunulmuştur. Ayrıca yayın içinde çalışmalarımız devam etmektedir. Bunların yanında kentimizin mimari değerlerine sahip çıkmak, korumak ve geliştirmek suretiyle mimarlığın kent gündeminde yer almasına katkı sağlamak ana ilkemizdir.

Bu açılıştaki amaçlarımızdan biri de mimarlığın toplum hayatındaki yerini bir kez daha vurgulamak ve tanıtmaktır.

Mimarlık mesleği, kent planlamasını, yapı ve yapı gruplarının tasarlanmasını, inşasını, genişletilmesini, korunmasını, restorasyonunu ve tadilatları için gereken mesleki hizmetlerin sunulmasını içermektedir. Bu mesleki hizmetler, planlama ve arazi kullanımı planlaması, kentsel tasarım, avam projelerin hazırlanması, tasarımların, çizimlerin, şartnamelerin ve teknik belgelerin hazırlanması, yapı ekonomisi, sözleşme yönetimi, inşaatın izlenmesi ve proje yönetimini kapsamaktadır. Ancak mimarlık mesleği küreselleşmenin yarattığı sert ve eşitsiz rekabet koşulları yerelliğin evrenselliğe adına gözdardı edilmesi, bireysellik, kuralızsızlık ve para kazanmanın dayanılmaz çekiciliği mimarın, mesleğinin gereklerini ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirmesini zorlaştırmaktadır. Bu da mimarlık haysiyetini korumak adına çözülmesi gereken ciddi bir sorundur.

Mimarlıkta mesleki ve toplumsal sorumluluğun yerine getirilmesinin sadece mimarların bireysel çabalarıyla sağlanamayacağı aşikardır. Meslek örgütlerinin, sorunlara sahip çıkarak çoğu sorunları çözeceğine inancımız da tamdır.

Değerli konuklar, bu kısa girişten sonra ilimizin çözüm bekleyen ve mesleki anlamda bizi ilgilendiren önemli sorunlarına da kısaca değinmek istiyorum.

Başlıca tespit ettiğimiz önemli sorunlarımız şunlardır.

- 1- Şehrimizin en önemli sorunu olan otopark, araç ve yaya trafiğindeki yoğunluğun en kısa zamanda çözüme ulaştırılması gerekmektedir. Bu sorunları kısa vadede yapılacak katlı otoparklar ve ada ortalarında kalan boşlukları değerlendirerek çözmek mümkündür.
- 2- Şehir merkezindeki yoğunluğun yapılacak imar tadilat projeleri ile oluşturulacak yeni ticari alanlarla çözüme kavuşturulması buna ilaveten belirli iş kollarında hizmet veren iş yerlerinin merkezden buralara taşınması çözümü kolaylaştıracaktır.
- 3- Yeşil alan ve Açık Pazar yerleri sorunlarının çözüme ulaştırılması gerekir. Burada sabit üstü örtülü pazar yerleri oluşturulması ana hedef olmalıdır.
- 4- Orman Fidanlık müdürlüğüne ait yerin sivil toplum örgütleri, siyasiler, il bürokrasisi ile görüşülerek ilimize kültür park ve fuar alanı olarak kazandırılması gerekmektedir.
- 5- Harput' ta başlatılan koruma amaçlı imar planı, Harput Kale kazısı ve Harput' ta yapılması düşünülen röleve ve restorasyon çalışmalarına sahip çıkılarak Harput' un bir kültür mirası olarak yeniden yapılanması sağlanmalıdır.
- 6- Hazar Gölü ve çevresindeki çarpık yapılaşmaya dur demeli, Sivrice ve Gezin belediye sınırları içerisinde kalan alanların en kısa zamanda imar planlarının yapıp uygulamaya konulması gerekmektedir.
- 7- Kapalı çarşı, Eski Hükümet Konağı, Kazım Efendi Sokaktaki binaların restorasyon çalışmaları en kısa zamanda başlatılıp bitirilmelidir.
- 8- İlimiz Fırat Üniversitesinde alt yapısı var olan mimarlık fakültesinin en kısa zamanda açılması oda olarak beklentimizdir.

Tespit ettiğimiz bu sorunlarla ilgili olarak başta Belediyemiz ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile devamlı diyalog halinde olduk ve bu diyalogu da devam ettirmekteyiz. İlimizde yapılacak olan mesleğimizle ilgili çalışmalara katılmak ana hedefimizdir.

Kıymetli Konuklar

Bugün aramızda bulunan davetimize icabet eden çok kıymetli konuklarımıza, zaman ayırıp da il dışından Elazığ'a gelen başta ÇEKÜL vakfı başkanı Prof. Dr. Sayın Metin Sözen hocamıza huzurlarınızda teşekkür etmek istiyorum. Elazığ'ın yetiştirdiği bu değerli büyüğümüzden yeterince faydalanamadığımızı belirtirken kendisinin bizlere yol göstericiliğine ve desteklerine her zamankinden daha fazla ihtiyacımız olduğunu belirtmek istiyorum. Ayrıca bizlerden desteklerini esirgemeyen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı müsteşarımız Sayın Enis Yeter Beye, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Sayın Fikret Karaman beye, Ankara Şube Başkanı Doç. Dr. Sayın Nimet Özgönül hanımefendiye ve ayrıca açılışımıza katılan tüm değerli konuklara teşekkür eder. Saygılar sunarım.

temsilciliklerden

ZONGULDAK TEMSİLCİLİĞİ

Zonguldak'taki LAVUAR (Kömür Yıkama) TESİSLERİ

Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun mülkiyetinde bulunan Zonguldak Merkez Terakki Mahallesi Milli Egemenlik Caddesi ada 371, parsel 448'de kayıtlı 172.218m² alanlı arsanın yaklaşık 100.000m²lik bölümü liman hizmetlerine ayrılmış, kalan alanın yaklaşık 30.000m²lik kısmı üzerinde ise bu kuruma ait lavuar (kömür yıkama) tesisleri yer almaktadır.

Tesis Cumhuriyet öncesi Zonguldak'ta bulunan yabancı şirketlerin kurduğu lavuar tesislerinin bulunduğu alana 1950'li yıllarda inşa edilmiştir. Cumhuriyet döneminin ilk sanayi yapılarından biridir.

Türkiye Taşkömürü Kurumu kömür yıkama hizmetlerini iki ayrı müessesine kurduğu lavuarlar aracılığıyla yapacağı için tesis boşaltılıp atıl durumda bırakılmış, tesisin bazı bölümlerindeki çelik aksamın hurda olarak değerlendirilmesi için sökülümüne başlanmıştır.

Konu ile ilgili olarak TMMOB Mimarlar Odası Zonguldak Temsilciliği çalışmalar yaparak lavuar tesisinin ve kapsadığı alanın tescili için Kültür ve Turizm Bakanlığı Karabük Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'ne başvurmuştur.

<http://www.mimarlarodasiansankara.org/?id=2581>

ZONGULDAK TEMSİLCİLİĞİ

Yönetim Kurulu Zonguldak'da Toplandı

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi 39.Dönem Yönetim Kurulu çalışma programı kapsamında, yönetim kurulu toplantılarını belli dönemlerde temsilciliklerde gerçekleştirilmesi hedefi çerçevesinde ilk toplantısını 23-24 Eylül tarihinde Zonguldak Temsilciliğinde gerçekleştirdi.

Ankara Şube'de başlayan **Endüstri Mirası Projesi**'nin startının da verildiği Zonguldak toplantısına; Bolu Temsilciliği, Elazığ Temsilciliği, Karabük Temsilciliği, Çaycuma Temsilciliği, Çorum Temsilciliği, Kırıkkale Temsilciliği, Sivas Temsilciliği, Nevşehir Temsilciliği, Bartın temsilciliği, Tunceli Oda Temsilcisi, Yozgat Oda Temsilcisi, Tosya Oda Temsilcisi ve Ankara Şube Yönetim Kurulu üyelerinin tamamı katılmışlardır.

Elektronik-Oda, Mali durum, temsilciliklerde yapılan çalışmalar ve Ankara'da yürütülen kentsel çalışmalara ilişkin yapılan bilgilendirmelerden sonra;

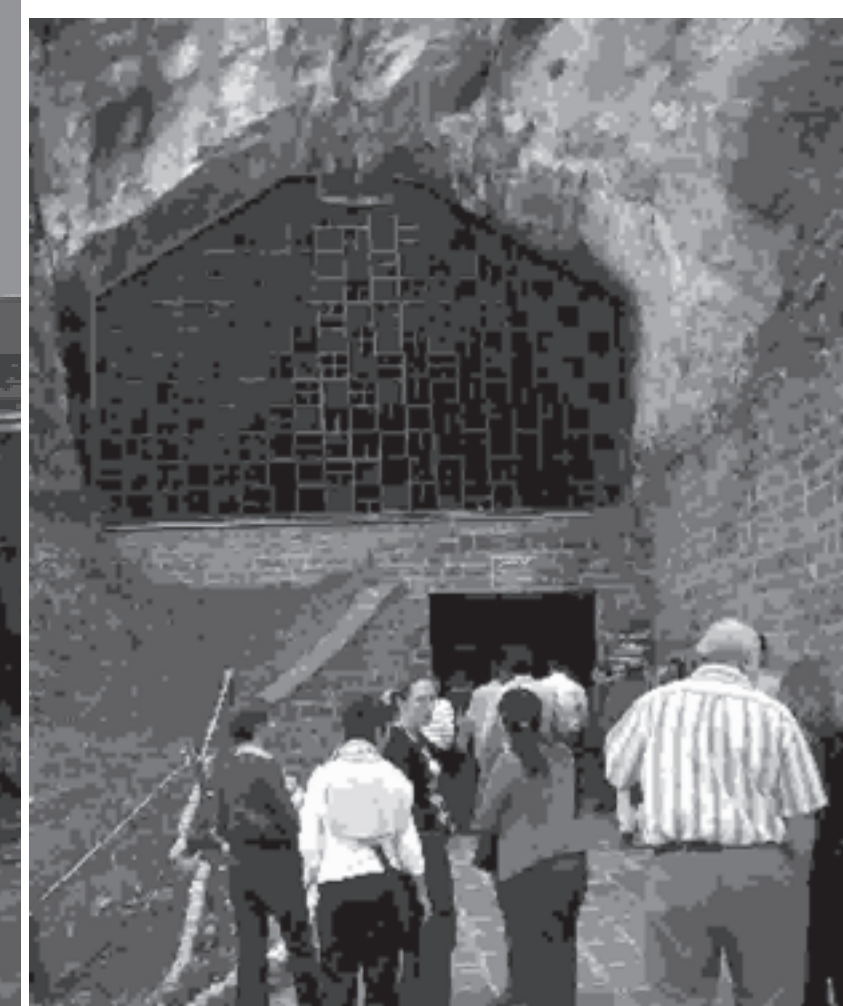
Temsilciliklerden önerilen gündemlerin konuşulduğu toplantıda, Zonguldak'ta Lavuar Ağız Kömür yıkama tesislerinin korunması için, koruma kuruluna başvurulması ve gerekli hazırlıklar için Şube ile iletişim içerisinde olunması karar altına alınırken bu doğrultuda, Zonguldak yerel medyasında basın açıklaması yapılmıştır.

Toplantıda Yozgat Oda Temsilciliği'nin temsilcilik olma talepleri de, Ankara Şube örgütlenme komisyonunun görüşleri de alınarak prensip olarak uygunluğuna karar verilmiştir.

Karabük Temsilciliği'nin, 100 Evler mevkiindeki 6 parselin yeşil alan kapsamından çıkartılarak hastane ve işmerkezi yapılmasına ilişkin imar planı değişikliğine, planın askı süresinde itiraz edilmesine, itiraz dilekçesinin hazırlanması sürecinde, Şube hukukçusundan destek alınmasına karar verilmiştir.

Temsilciliklerin mesleki denetim uygulamasına yönelik sorunlarına ilişkin tartışmalarla, Zonguldak Temsilciliğinde gerçekleştirilen Yönetim Kurulu toplantısı tamamlanmıştır. Ertesi gün Zonguldak kent merkezinin, maden ocaklarının ve sanayi yapılarının da içerisinde olduğu bir kent gezisi düzenlenmiştir.

Temsilciliklerde gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantısının ikincisi aralık ayı içerisinde Yozgat'ta yapılacaktır.

TMMOB 14 EKİM'DE ANKARA'DA ALANLARDAYDI

MÜHENDİSLER, MİMARLAR VE ŞEHİR PLANCILARI OLARAK;
“RANT İÇİN DEĞİL, İNSAN İÇİN KENTSEL DÖNÜŞÜM”, “BARINMA
HAKKIMA DOKUNMA” DEMEK İÇİN ...

ÖZELLEŞTİRMELERE KARŞI “BAŞKA BİR TÜRKİYE MÜMKÜNDÜR” DEMEK
İÇİN ...

EMEKLİ MÜHENDİSLER, MİMARLAR VE ŞEHİR PLANCILARI YAŞAMDAN
ÇEKİLMİYOR DEMEK İÇİN ...

YABANCILARA TOPRAK SATIŞI YOLU İLE ÜLKENİN DOĞAL
KAYNAKLARININ ULUSLARARASI SERMAYENİN KULLANIMINA
AÇILMASINA KARŞI ÇIKMAK İÇİN...

“ORMANLARIMIZ HALKIMIZINDIR. YAĞMALANMASINA İZİN
VERMEYECEĞİZ!” DEMEK İÇİN...

BİLİM İNSANLARI İLE BİRLİKTE “BAŞKA BİR ÜNİVERSİTE MÜMKÜNDÜR”
DEMEK İÇİN ...

“AFETLER VE AFETLERİN EN ÖNEMLİSİ DEPREMLER İÇİN ACİL
ÖNLEMLER ALINSIN! DOĞA OLAYLARI AFETE DÖNÜŞMESİN!” DEMEK
İÇİN ...

“ÖNLENEMEYECİK İŞ KAZASI YOKTUR! İŞ GÜVENLİĞİ
MÜHENDİSLİĞİ YAYGINLAŞTIRILMALI VE YASAL GÜVENCEYE
ALINMALIDIR” DEMEK İÇİN ...

“BİZ YAPI DENETİMİ İSTİYORUZ” DEMEK İÇİN ...

“BAŞKA BİR YAŞAM, BAŞKA BİR TARIM MÜMKÜNDÜR” DEMEK İÇİN ...

“BARİŞ İÇİNDE YAŞANILAN BİR TÜRKİYE MÜMKÜNDÜR” DEMEK İÇİN
...

EMPERYALİST İŞGAL VE SAVAŞLARA KARŞI “KAHROLSUN EMPERYALİZM,
YAŞASIN HALKLARIN KARDEŞLİĞİ” DİYE HAYKIRMAK İÇİN ...

DÜNYA GÖZ ANKARA'YA GELİYOR ama nasıl!

Av. Fevzi Özlür

Dünya Göz Hastanesi ile ilgili plan değişiklikleri ve İmar Durum Belgesi işlemleri bir süredir kamuoyunu meşgul ediyor. Bilindiği gibi Odamız bu plan değişiklikleri ve imar durum belgesinin yürütmesinin durdurulması ve iptali için dava açtı. Bu yazıda da bu gelişmelerin hukuksal arka planı aktarıldı.

Dünya Göz Hastanesi'nin yapılması düşünülen yer, eski Sevgi Hastanesi'nin bulunduğu arazidir. İlgili arazinin mülk sahipleri, Çankaya Belediyesine, imar planı değişikliği için başvururlar. İmar Planı değişikliği teklifinde, hali hazırda altı kat olan imar hakkının 9 kata çıkartılması, müstemilatlar için 5 bodrum kat tevsi edilmesi ve parselin tamamına yakınında yapılaşma istenilmektedir. Bununla da yetinilmez, plan değişikliği teklifinde, 6 kat nizamına göre 18.50 m. olan saçak seviyesinin de 33.50 m'ye çıkartılması da talep edilir.

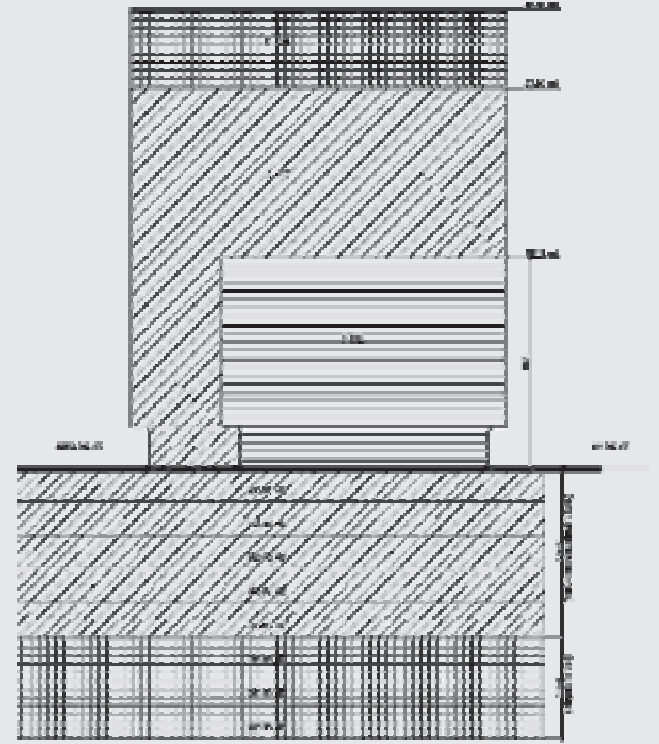
İlgili talep Çankaya İmar Müdürlüğü'ne 25.04.2006 tarihinde ulaşır. Çankaya İmar Müdürlüğü değişiklik teklifinin ilgili mevzuata aykırı olduğu yönünde karar alır. Ancak plan değişikliği teklifini reddetme yetkisi olmadığından ilgili değişiklik teklifini, konu hakkında bir karar verilmesi için, Çankaya Belediye Meclisi'ne gönderir. Belediye Meclisi değişiklik teklifi ile ilgili kendi içinde oluşturduğu imar komisyonuna konuyu havale eder. İmar Komisyonu da, Çankaya İmar Müdürlüğü gibi değişiklik teklifinin ilgili mevzuata, planlama ilkelerine ve şehircilik esaslarına aykırı olduğu için reddedilmesi gerektiğine karar verir. Ancak Çankaya Belediye Meclisi, bu iki red kararına rağmen, 7.06.2006 tarih ve 476 sayılı kararı ile ilgili plan değişikliği teklifi doğrultusunda 1/1000 ölçekli planda değişiklik yapar. Kararı da bir üst yazı ile Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na gönderir. Daha 1/5000 ölçekli planda bir değişiklik yapılmadan,

1/1000 ölçekli planda değişiklik yaparak planlama süreci ters yüz edilir.

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi de, Çankaya Belediye Meclisi'nden gelen plan değişikliği kararını hızlıca görüşür. Büyükşehir Belediye Meclisi, Çankaya Belediyesince onaylanan 1/1000 ve teklif edilen 1/5000 Nazım Planını "iki kat ilavesi ile (...) otopark ihtiyacı en az 3 kat olmak üzere parselin de karşılanması" şeklinde düzeltip oy çokluğuyla 16.06.2006 tarihinde onaylar. Ancak plan notları üzerine bu karar işlenmez Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı, Çankaya Belediyesi İmar Müdürlüğü'ne plan değişikliklerini nasıl yorumlamaları gerektiğine dair bir açıklama gönderir. Böylece plan değişikliklerine yorum yolu açılır. 8.08.2006 tarihli ilgili yazıda, "zorunlu müstemilat kullanımları için, en çok tevsi edilmiş 5 bodrum kat düzenlenebilir şeklindeki plan notunun sehven plan üzerinde iptal edildiği"nin altı çizilerek, plan notlarının ekte gönderdikleri şekilde anlaşılmasını ister. Buna göre, Özel Sağlık Tesis Alanında kat adedi: 11 kat Hmax:40.50m. olacaktır. Zemin ve bodrum katlar, ön bahçe hariç tüm parselde tevsi edilerek kullanılabilir. Zemin katta yoldan çekme mesafesi 10 m., bodrum katlarda 5 m. Olacaktır. 0.00 kotu altında hastane ve zorunlu müstemilat kullanımları için, en çok tevsi edilmiş beş bodrum kat düzenlenebilir. Zemin kat ön cephe boyunca, bina cephesine bitişik 2m. genişliğinde, çelik taşıyıcılı portik, markiz saçak yapılabilir. Binaya ilişkin özel otopark ihtiyacı (en az 3 bodrum katın otopark olarak düzenlenmesi ile)parselinde karşılanacaktır." denilir. Çankaya Belediye Meclisi'nin ilgili parselde, 9 kata çıkardığı yapı yüksekliğini Büyükşehir önce 11 kata çıkartır. Ardından da, bodrumda da 5 kat müstemilat ve 3 kat otopark verdiğini belirtir.

Ancak, Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 16.06.2006 tarih ve 1448 sayılı kararı ile bu kararın eki olan tadilen onaylanan plan paftası karşılaştırıldığında, Çankaya Belediyesi Meclisi'nin 07.06.2006 gün ve 476 sayılı kararındaki 1 nolu plan notu olan "Özel Sağlık Tesisi alanında kat adedi 9 kat hmax:33.50m. olacaktır." Şeklindeki notun Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 16.06.2006 tarih ve 1448 sayılı kararı ile iptal ya da tadil edilmediği bu nedenle binanın 9 kat, saçak seviyesinin de 33.50 olduğu meclis kararında da belirtilmiştir.

Çankaya İmar Müdürlüğü de, Mülk sahibine, 10.08.2006 tarihinde, İmar Durum Belgesini, hiçbir hukuki geçerliliği olmayan ve Meclis kararlarını yorumlayan, planlama esaslarına aykırı, Büyükşehir İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı'nın 8.08.2006 tarihli, yazısına uygun olarak düzenler. Çankaya Belediyesinin düzenlediği bu İmar Durum Belgesi açıkça Belediye Meclis kararıyla, planlama esaslarıyla, kamu yararıyla, şehircilik ilkeleriyle çelişmektedir. İlgili plan notlarıyla kat adedi 11, saçak seviyesi hmax:40.50 m olarak gösterilmiştir. Oysa Büyükşehir Belediye Meclisi'nin onayladığı 1 nolu plan notlarında

kat adedi 9 ve saçak seviyesi Hmax: 33.50 m'dir. Yine Büyükşehir Belediye Meclisi kararı ile, 5 nolu plan notu tadil edilmiştir ve iki kat ilave ile bunun en az 3 katı otopark olarak karşılanacaktır denilmektedir.

İmar durumu ile ilgili tartışmalar ve yazışmalar bitmez. Yani İmar durumu ile ilgili hala bir netliğe kavuşulamamıştır. Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı, Çankaya Belediyesi İmar Müdürlüğüne 11.08.2006 tarih ve 8860 sayılı yazı ile bir açıklama gönderir: "hastane, zorunlu müstemilat ve otopark ihtiyacı için toplam 8 bodrum katın yapılmasının olanaklı olduğu, görüş ve kanaatine varıldığı" plan notları yorumlanarak bildirmiştir.

Çankaya İmar Müdürlüğü gelen bu yazı üzerine ise bir değerlendirme yapar, Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı'na: Meclis kararınız doğrultusunda; plan paftası ile 11.08.2006 gün ve 1998-8860 sayılı yazınızda ifade edilen 5+3 bodrum kat yapılabileceği görüşünün birbiriyle çelişkili olduğunu belirtir. Buna karşın ilgili mülk sahibine, Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın plan notlarını yorumlayıp yeniden yazdığı 8.08.2006 tarihindeki yazısına göre, çok önce İmar Durum Belgesi verilmiştir.

Bunun üzerine Odamız, Bu işlemlerin hukuka aykırı olduğuna karar verdi. 26.09.2006 tarihinde de, idare mahkemesinde, Çankaya Belediyesi tarafından verilen İmar Durum Belgesi ve bu belgenin dayanağı olan, Çankaya Belediye Meclisinin 1/1000 ölçekli plan değişikliği ile Ankara Büyükşehir Belediyesi Meclisi'nce tadilen onaylanan 1/1000 ve 1/5000 ölçekli plan değişikliklerinin iptali için dava açtı. Odamız Kamu Yararı, planlama esasları ve kentbilim ilkeleri ışığında dava sürecini takip etmektedir.

KÜBALI MİMARLAR ANKARA'DA

Havana Kent Tarihi Ofisinin 68 Yılı, üzerine görsel destekli bir sunuş gerçekleştirdiler. Modern mimarlık yapılarının Türkiye'deki yapılarla benzerlikte gösterdiği hatta Havana'daki bir otogar yapısının bizim Sergievi'nin nerdeyse aynısı olduğunu görmek toplantıya katılanları bir anda heyecanlandırdı. Restorasyon süreçlerine ilişkin Havana Kent Tarihi Ofisinin örgütlenmesinin çok etkileyici olduğunu bir kez daha ifade etmek gerek.

Devlet tarafından planlanan ve ayrı bir ofis olarak faaliyet yürüten bu ofisin 10 bin çalışanı olduğunu ve çok ciddi bir sistem içerisinde çalıştıklarını, Havana da yürütülen restorasyon süreçlerine ilişkin bilgileri aldığımızda da, sosyalist sistemde bir örgütlenmenin meslek alanına yansımalarının ve sonuçlarının ne kadar değerli olduğunu paylaşma fırsatı bulduk.

Konuk ettiğimiz 4 gün içerisinde, Ankara'daki kentsel dönüşüm projeleri kapsamında Halkevleri ile birlikte gecekondü bölgesindeki halkla yürüttüğümüz çalışmalar kapsamında, Dikmen Vadisi 4. ve 5. etap mağdurlarının organize ettiği İlker Barınma hakkı bürosuna'da inceleme gezisi gerçekleştirdik. Mahalle temsilcilerinin katıldığı toplantıda Kübalı mimarlar; kentsel dönüşüm, kentleşme ve konut hakkına ilişkin Küba'daki uygulamalarla ilgili bilgiler verdiler.

Devrim sonrasında kentin yeniden inşası sürecinde Küba'da da aksaklıklar yaşandığı ama bu durumu sistem içerisinde yasal düzenlemelere çözdüklerini ve halkın onayı olmadan herhangi bir düzenleme gerçekleştirmediklerini ifade ettiler. Küba'da da yoğun olarak olmasa da, yasal olmayan yollardan (gecekondü) konut üretildiği ifade edildi. Böyle bir konut üretildiğinde devletin bunu kabul ederek orda yaşayanların nasıl sağlıklı ortamlarda yaşatılması gerektiği üzerinden konutun sağlıklılaştırılması için çalıştıklarını ifade ettiler. İlker'de gerçekleştirilmeye çalışılan kentsel dönüşüm projesine ilişkin Büyükşehir belediyesinin baskı sürecini, kentsel dönüşümdeki katılım sürecinin kendi ülkelerinde yaşanmadığını, Küba devletinin ve yerel yöneticilerinin herhangi bir baskı süreci uygulamadan, teknik elemanlar, yetkililer ve halkla birlikte ikna yoluyla durumu çözdüklerini ifade ettiler. Ankara Esenboğa Havalimanı teknik gezisine de birlikte katıldığımız Kübalı mimarlar, Ankara'da kaldıkları süre içerisinde Mimarlık Haftası etkinliklerine katılarak bu ilişkinin sürekliliğini sağlamanın önemli olduğunu vurguladılar. Küba'da yapılacak bir organizasyonda gerekli tüm hazırlıkları ve ilişkileri de sağlayacaklarını ifade eden meslektaşlarımız, Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin konuk severliği ve yaptığı çalışmaların, halkla kurduğu ilişkilerin çok değerli olduğunu her fırsatta dile getirdiler.

Sevgili İsabel, Maria ve Eliana binlerce km. uzaklıktan ağırladığımız, mesleki deneyimlerimizi paylaştığımız, bizden birileri idi...Küba'dan olumlu mesajlarını hala alıyoruz...Yeniden birada olmak umuduyla... **Asta La Vista**

(*)Prof. Maria Victoria Zardoya Louredo

Jose Antonio Echevarria
Havana Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyesi, Dekan Yardımcısı,
DOCOMOMO Küba Yönetim Kurulu Üyesi, ICOMOS Üyesi

Prof. Eliana Cardenas Sanchez
Jose Antonio Echevarria Havana Mimarlık Fakültesi Öğretim
Görevlisi, DOCOMOMO Küba Başkan Yardımcısı, "Mimarlık
ve Şehircilik" Dergisi Yönetmeni, Ulusal Küba Sanatçıları ve
Yazarları Üyesi, ICOMOS Üyesi, UNESCO'nun Kültürel ve
Doğal Varlıkların Korunması Bölümü Üyesi

Mimar Isabel Maria Leon Candelario
Kent Tarihi Ofisi, Eski Havana'nın Rehabilitasyonu için yapılan
Master Planı Uzmanı, Küba Sosyal İletişimciler Birliği Üyesi,
Küba Ulusal Mimarlar ve Mühendisler Birliği, Havana
Mimarlar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi, DOCOMOMO Küba
Proje Koordinatörü

Tezcan Karakuş Candan

Mimarlar Odası Ankara Şubesi bünyesinde 38 .Dönemde , Küba Büyükelçiliği ile başlayan ilişkiler sonucunda meslek örgütlenmesi ve uygulamalar sürecinde alternatif bir bakış açısıyla değerlendirilmesi ve deneyimlerinin paylaşılması hedefiyle Küba Mimarlık Haftası çalışma grubu oluşturulmuştu. Küba Mühendisler ve Mimarlar Birliği ile yazışmalar yapılmış çeşitli defalar Elçilikle karşılıklı görüşmeler gerçekleştirilmiş ancak bütçesinin büyük olması nedeniyle sponsorluk sağlanamadığından bir sonraki dönemde ele alınmak üzere ertelenmişti.

DOCOMOMO Konferansı kapsamında, Kübalı mimarların Ankara'da olduğu ve bu ilişkinin yeniden organizasyonu için Küba Büyükelçiliğinin girişimleri ile Kübalı Mimarlarla, Mimarlar Odası Ankara Şube Yönetim Kurulu Üyeleri, Merkez Yönetim Kurulu

üyeleri ve elçilik görevlilerinin katılımı ile Mimarlar Odası'nda görüşme gerçekleştirildi. Sıcak bir ortamda yürütülen görüşmelerde karşılıklı dayanışmanın ve ilişkilerin deneyimlerin paylaşılması ve bunu sürekliliğin sağlanması gerekliliği üzerinde görüşler ifade edildi. Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin mimarlık haftası kapsamında yapılacak etkinliklere Şubemizin konuğu olarak katılabilecekleri daveti üzerine, Kübalı heyetten 3 mimar ın kalabileceği ve deneyimlerini aktarabilecekleri bir sunuş organizasyonu da yapabilecekleri fikri oldukça önemli bir adımdı.

Bu kapsamda 4 gün konuk ettiğimiz Kübalı mimarlardan İsabel Leon Candelario, Maria Victoria Louredo ve Eliana Cardenas Sanchez(*) Mimarlar Odası Ankara Şubesinde Havana'da Modern Mimarlık Hareketi, Küba'da Devrim Mimarlığı,

Yapı Mimar

1

**ANKARA ESENBOĞA HAVALİMANI
YENİ İÇ-DIŞ HATLAR TERMİNAL
BİNASI VE KATLI OTOPARK PROJESİ**

"1950'li yıllardan beri kullanılmakta olan mevcut terminal binasının yetersizliği karşısında 1998 yılında Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünce yarışmaya çıkarılan Ankara Esenboğa Havalimanı Yeni İç-Dış Hatlar Terminal Binası ve Katlı Otopark projesi; Önerilen yapı kent yönünden yaklaşıma üç boyutta karşılık verdiği için olumludur.Hafta gece şartlarında havadan alçalarak gelen gözlemciye dahi çekici bir perspektif sunulmaktadır.Otopark ana kütlein önünde kademeli bir alçalma ile saklanmıştır.İç mekanlardaki işlevsel süreklilik başarıyla çözümlenmiş, yer yer doğal peyzaj elemanlarıyla zenginleştirilmiş,hava tarafıyla görsel ilişki kurulmuştur.Buna karşın iç hatlar gelen giden yolcu koridorlarının uzunluğu eleştirmişse de çözülebilir nitelikte olduğu görülmüştür görüşüyle birincilik ödülünü almış olup projenin müellifleri Süleyman Bayrak, Ercan Çoban, Suzan Esirgen, Ahmet Yertutan'dır." (jüri raporundan)

MİMARLARIYLA BİRLİKTE YAPILARI GEZİYORUZ

Mimarlar Odası Ankara Şubesi olarak 1990'lı yıllarda başlayan ve mimarların mimarlık öğrencilerinin yoğun ilgi gösterdiği "BİR YAPI BİR MİMAR" etkinliği 39.Dönem Yönetim Kurulumuzun çalışma akılları içerisinde yer alan dönemsel olarak yürütülen bazı çalışmaların kurumsallaştırılması çerçevesinde yeniden ele alındı.

39.Dönemde kapsamı genişletilerek yabancı mimarların yapılarının ve elçilik binalarının da içerisinde olması hedeflenen "Bir Yapı Bir Mimar" etkinliklerinin ilki Mimarlık Haftası içinde **Ankara Esenboğa Havalimanı Yeni İç-Dış Hatlar Terminal Binası ve Katlı Otopark kompleksi inşaatına** teknik gezi düzenleyerek gerçekleştirilmiştir

Projenin müelliflerinden **Ercan Çoban**'ın rehberliğinde gerçekleştirilen ve **125 kişinin** katıldığı teknik gezide proje müelliflerinin "**tüm yapılar yarışma yoluyla elde edilmelidir**" düşüncesiyle, fonksiyon, teknoloji ve estetik gibi önemli değerleri de içine alarak tasarlanan kompleks; kapasite olarak 5.5 milyon iç ve 4.5 milyon dış hat yolcusuna hizmet verecek şekilde 12 adet iç, 6 adet dış olmak üzere toplam 18 adet köprü ile uçak yanaşma olanağına sahiptir. Yaklaşık 160 bin metrekaare terminalin hemen yanında kapalı ve açık olarak 4 bin araç kapasiteli yaklaşık 103 bin metrekaarelik bir katlı otopark planlanmıştır.

Yeni kompleksin özellikleri arasında kompleksin giriş, dağılım terasları ve vadi olarak üç kademeden oluştuğu, kargaşanın bir arada yaşanmayacağı, hareket halindeki insanların her yeri algılamaları ve her türlü ihtiyaçları giderebilmeleri, kullanıcının konforunun düşünülmesi, mekanın kullanıcıyı yormadığı bunun da görsel elemanlarla sağlandığı, her noktada farklı perspektifler elde edilerek doğa elemanlarının, su ve yeşilin bina içinde kullanılmasının mekanı zenginleştirdiği, ulaşım konusunda ise otomobil, otobüs ve raylı sistemlerin birbirine engel olmadan hizmet verebileceği, otoparkın da bina ile bağlantısının çok iyi tasarlandığı görülmektedir.

Ayda bir düzenli olarak gerçekleştirilmesi planlanan BİR YAPI BİR MİMAR etkinlikleri için önerilerinizi Şubemize iletebilirsiniz.

NOT: Ankara Esenboğa Havalimanı Yeni İç-Dış Hatlar Terminal Binası ve Katlı Otopark teknik gezisinin fotoğraflarına web sitemizden ulaşılabilir.

GİZLİ GİZLİ AĞAÇ KESİMİ DEĞİL, *açık açık belediyecilik*

Kuğulu Park Kavşağında yürütülen proje nedeniyle Parka tecavüz etmeyeceği sözü veren Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin, çevredeki ağaçları birer ikişer geceleri gizli gizli ortadan kaldırması ve kurutması üzerine Ankaram Platformu karşı sayfadaki açıklamayı kamuoyuna iletmeyi gerekli görmektedir.

Büyükşehir Belediyesi tarafından Atatürk Bulvarı (Protokol Yolu), Kuğulu Park ile Katip Celebi Sokak arasında karşılıklı olarak kaldırımlarda bulunan en az elli yıllık akasyalar gece yarıları 3'er 5'er kesilmektedir. Bunlar fotoğrafla tarafımızdan belgelendirilmiş ve ayrıca yazılı basın tarafından kamuoyuna duyurulmuştur.

Parka minimum tecavüz izni alarak inşaata başlayan Büyükşehir Belediyesi, mahkemenin verdiği yürütmeyi durdurma kararları ve kamuoyunca platformumuz aracılığı ile ifadesini bulan yoğun tepkiler nedeni ile projeyi değiştirerek, parka dokunmadan katlı kavşağı yapacağını açıklamıştı. Büyükşehir yönetimi, sanki verdiği söz yukarıda belirtilen ağaçlara ilişkin değilmiş gibi, kamuoyu önünde bu doğal değerlerin yok olmasından sorumluluk almamak amacı ile tamamen "korsan" yöntemler kullanarak gece yarısı ağaçları kesmektedir.

Büyükşehir belediyesi, ağaçları gizlice kestiği yetmiyormuş gibi,

- çevredeki diğer ağaçları yok olmalarına neden olacak şekilde budamakta,
- kurumalarına neden olacak şekilde köklerine 10 metre derinlikte beton duvar dökerek tahrip etmekte,
- kurumuş ağaçları ise olduğu yerde bırakmaktadır.

Büyükşehir Belediye yönetimi, tepkilerden çekindiği için gece yarıları üçer beşer ağaçları kesmekte ve kesilen ağaçların yerlerini ise asfalt ile kaplamaktadır. Bu uygulamaları ile Büyükşehir belediyesi şu ana kadar Atatürk Bulvarı'nda 14 tane ağacı yok etmiştir. Yapılan inşaat çalışmalarında ise bu ağaçların ekolojik varlığının dikkate alınmaması diğer akasya ve kavak ağaçları da kurumaya terk edilmiştir.

Yetişmeleri 50 yılı bulan bu ağaçların kentin ulaşım sorununa çözüm bahanesi ile bu şekilde korsan yöntemlerle birer birer ortadan kaldırılması hiçbir sorumlu belediyecilik anlayışı ile bağdaşmamaktadır. Daha önce yapılan katlı kavşaklar gibi, trafik sorununu iyice çözümsüzleştirecek bu katlı kavşak, bir de onlarca ağacın katili olarak daha yapılmadan kente zarar vermeye başlamıştır. Daha yapım aşamasında Kavaklıdere semtine ve bütün Ankara'ya çile çektiren bu proje, yapımının tamamlanması ile birlikte yaratacağı tehlikeli ve çığdışı trafik ortamı ile gündelik hayatı da felce uğratacaktır.

Yarım saatlik bir yağmura teslim olan ve katlı kavşaklarda araçları ile mağdur olan Ankaralıların sorunlarını çözmek için çalışma yapmak da, Kaba inşaatı başlayan metroyu tamamlamak da belediyenin işidir. Büyükşehir Belediyesini çözümsüz projeler uğruna, sorumsuz ve duyarsızca ağaçları katletmek yerine, kente ve kentlilere saygı göstermeye, Alicengiz oyunlarından vazgeçmeye çağırıyoruz.

Büyükşehir Belediyesini, Gökkuşluğu yolu, Samanyolu gibi rükuş ve anlamsız projelerle kamu kaynaklarını israf etmek yerine, Başkente yakışır çağdaş bir altyapı kurmaya davet ediyoruz.

ANKARAM PLATFORMU (03.10.2006)

“Kent Merkezi
Otoyol
Değildir ”

“Betona Değil
Yeşile,
Araçlara Değil
İnsana Öncelik”

KENTKIRIM: Savaş, Kent ve Mimarlık

Bülent Batuman

Savaşların kentler üzerinde yarattığı tahribat kuşkusuz yeni bir olgu değil. Aksine tarih boyunca savaşlar gerek iradesi teslim alınmak istenen kitlelerin yerleşimleri, gerek yıkılması amaçlanan toplumsal üretim ve yönetim ilişkilerinin merkezleri olarak savaşın doğrudan hedefleri olagelmışlerdir. Öyle ki siyasal önemlerinin “vatan” sathı karşısında azaldığı ulus-devlet çağında bile kentler söz konusu sosyal, ekonomik ve politik boyutlarının ötesinde savaşların sembolik nirengi noktaları olmayı sürdürmüşlerdir. Paris’in 1871’de ve yine 1940’ta, ve benzer birçok örneğin ardından son olarak Bağdat’ın 2003’te düşüşleri söz konusu devletlerin yenilgilerinin işareti olarak anlaşılmıştır.

Savaş ve kentler arasındaki bu karşılık açık olsa da dikkat çekilmesi gereken nokta, özellikle topyekûn imha olasılığının, 2. Dünya Savaşı sonrasında (Dresden ve Hamburg’un 'stratejik' bombardımanı ve Hiroşima ve Nagazaki’ye atılan atom bombalarının ardından) savaş ve kentler arasındaki ilişkiyi dolaylı kılmış olmasıdır. Artık kentlerin yok edilmesi insanlığın yok oluşu olasılığına çok yakındır; bu yüzden Soğuk Savaş döneminin, kentsel yıkım tarihinde –paradoksal da olsa- uçurumun kıyısında kısa bir mola olduğu söylenebilir. Bundan sonra kentlerdeki tahribat “salt stratejik hedeflerin imhası” ve “sivil zararların minimum tutulması” gibi 'kaygılar' (meşrulaştırmalar) ile tariflecektir.

Buna karşılık Soğuk Savaş sonrası dönemde kentlerin yeniden yoğun yıkımlara sahne olduğu görülmekte. Ancak bu kez hem savaşın biçimi hem de kentlerin rolü değişmiştir. Tek kutuplu dünyanın yeni koşullarında kentleri tehdit eden iki önemli unsur etnik çatışmalar ve -aslında kentin olası en küçük ölçeğiyle birlikte (insan bedeni?) bir savaş alanı olarak tarifleşmesinden başka bir anlam taşımayan- “terörizm” kavramı olmuştur. Gerçekten de Yugoslavya’nın parçalanış sürecinde yaşanan yıkım, salt kentlerin değil, özgün bir toplumsallık biçimi olarak *kentselliğin* imhası olarak tarifleşebilecek bir kavramın -urbicide- dolaşıma girmesine sebep olmuştur. İlk olarak Marshall Berman tarafından, Bronx’un 1980’lerde yaşadığı yıkımı tarif etmek üzere “kentsellik” ve “soykırım” kelimelerinden oluşturulan kavramı KENTKIRIM şeklinde Türkçeleştirdik. Martin Coward’ın dosyamızda yer alan yazısı, Bosna’da yaşanan etnik temizlik hareketi ve buna paralel süren yıkım üzerinden *kentkırım* kavramına dair bir tartışmayı içeriyor.

Kentselliğin imhası -kendi bağlamına ait özgül sebeplerle- ilk olarak Bosna’da ve etnik milliyetçiliklerin çatışmasıyla ortaya çıktıysa da yine özgül biçimleriyle en trajik örneklerini Ortadoğu’da vermeyi sürdürüyor. İşgal altındaki Filistin süregiden bir kentleşme-kentleşememe-kentleştirilmeme (ve modernleşme-modernleşememe-modernleştirilmeme) sarmalına mahkûm. Son olarak İsrail’in Lübnan’a saldırısı ve özellikle Beyrut’a yönelik imha hareketi *kentkırımın* özgün biçimleriyle insanlığın utanç sayfalarında yerini aldı bile. Gerek Filistin’de, gerekse Beyrut’ta amaçlanan kentsel toplumsal hayatın tüm boyutlarıyla imhasıdır. Filistin’de yaşananlara dair gözlemleri içeren bir yazıyı dosyamızın içinde bulacaksınız. Yine Beyrut’ta yaşanan yıkımı ise, kentin tarihsel özelliklerini göz önünde bulundurarak farklı bir biçimde aktarmayı uygun bulduk. Robert Saliba’nın iç savaş öncesi ve sonrasında yaşanan planlama ve inşaa faaliyetini değerlendiren sunuşu ve özellikle bu sunuşun ardından yapılan tartışmalar, geçtiğimiz aylarda yaşanan (yeniden) yıkımın neden *kentkırım* olarak nitelenmesi gerektiğine dair ipuçlarını barındırıyor.

Son olarak, belki de üstünde daha fazla düşünülmesi gereken yeni bir olgu da “terörizmin” yatağı olarak anlaşıldığına savaş alanının coğrafyası haline gelen kentin içinde mimari ölçeğin araçsallaşmaya başlıyor olması. Irak’ta işgal kuvvetlerinin ve bu konuda çok daha tecrübeli ve çok daha pervasız olan İsrail ordusunun deneyimlerinden süzdükleri yeni stratejiler, salt yapıllı çevre üretiminin fiziksel araçlarının (örneğin buldozerle yıkım, Batı Şeria’yı kuşatan devasa duvarın inşası) değil ama düşünsel araçlarının -mimarlık kuramı alanına ait kavramlar- da sömürgeleştirilerek kendi amaçları için kullanımını içeriyor. İsraili bir mimar olan Eyal Weizman’ın bu konuya odaklanan dikkat çekici makalesini, *Bülten*’in formatını koruyabilmek adına, tamamıyla kullanmak yerine alıntılar yoluyla değerlendirmeyi tercih ettik.

Gerek yaşam çevrelerinin yok edilmesi gerekse mimarlığın düşünsel ve operasyonel araçlarının militarize edilişi, okuma konuları olarak keyifsiz ve hatta rahatsız edici olsalar da üzerlerine düşünülmesi ertelenemeyecek konular olarak karşımızda duruyor...

BOSNA'DA KENTKIRIM ETNO-MİLLİYETÇİLİK VE BOSNA'DAKİ YOK ETME SALDIRGANLIĞI

Martin Coward

1992-95 yılları arasında cereyan eden Bosna savaşı sırasında Bosnalı sivil halka, bölgenin kültür değerine/değerlerine ve kentsel çevreye/çevrelere sürekli saldırıda bulunulmuştur. Bosna'nın sivil halkına karşı yürütülen savaşın, hangi sonuçları doğurduğunu, tahmini ölü sayısını ve yurtlarından zorla çıkarılmış olan insan sayısı gözler önüne sermektedir. Birleşmiş Milletler Göçmenler Dairesi Yüksek Komisyonu'nun (UNHCR) tahminlerine göre çatışmalarda 200.000 Bosnalı sivil ölmüş, 1.2 milyon insan da Bosna sınırları içinde Uluslararası Standartlara göre Yurtlarından Zorla Uzaklaştırılmış insan statüsünde yaşamak zorunda bırakılmıştır. (Wilkinson, 1999; International Crisis Group, 1998, p.4).

Bu rakamlar, Bosna'nın 1992 yılından önceki nüfusunun yaklaşık yarısına eşit bir miktara ulaşmaktadır. Öldürülmüş olan ve yurtlarından zorla çıkartılmış insanların sayısı o kadar çoktur ki, bu insanların hepsinin savaşçı olduğu öne sürülemez. Gene ölü sayısı ve yurtlarından zorla çıkarılmış olan insanların sayısı o kadar çoktur ki, bu insanların tamamının savaş sırasında kasti olmayan uygulamaların sonucunda öldükleri ya da yurtlarını terk etmek zorunda kaldıkları da düşünülemez.

Bosna'daki sivil halka karşı yürütülen bu kasti şiddet, çatışmaları önce izleyip sonra müdahale edenleri öylesine etkilemiştir ki, bu çevrelerin siyasi hayal güçleri harekete geçmiştir. Bosna'daki savaş uluslararası siyasetin gündemine 'etnik temizlik' kavramını sokmuştur.

Çatışmaları izleyen ya da çatışmalarda yer alan birçok kişi için bu 'etnik temizlik' denen şey, daha çok, Bosnalı Sırpların ve başkalarının, Bosnalı Müslümanlara ya da Boşnaklara uyguladıkları bir soykırım durumudur. Nitekim bazı gözlemciler 'etnik temizlik' kavramının soykırım kavramının üzerini örten bir kavram olduğu kanaatindedir. (Sells, 1996, p.10). Bosnalı sivillere uygulanan şiddet ister etnik temizlik, ister soykırım olarak değerlendirilsin, şiddetin dinamik bir şiddet olduğu hangi siyasi perspektiften bakılırsa bakılsın açıkça görülebilmektedir. (Campbell, 1998, s. 109-110; Campbell, 2002, s.154-157).

'Etnik temizlik', etno-milliyetçiliğin bir bölgeye ilişkin, etnik/millî türdeşliğe dayalı kendi geleceğini belirleme hakkı iddiası ile, kendi varlıklarıyla çelişki yaratan belirli bir bölgeyi, ulusal/etnik, ırksal/dinsel grubu ortadan kaldırma girişimi olduğu ölçüde soykırım mantığı taşır. Başka bir ifadeyle, etno-

milliyetçi, çoğul kimlikleri, kendisine ait olduğunu iddia edebildiği bir bölgede ortadan kaldıracı olduğu ölçüde soykırım mantığı taşır. Etno-milliyetçiliğin temelinde işte böyle bir siyasi şiddet vardır. Farklı kimliklerin ortadan kaldırılması programı, farklılığın varolmasından dolayı şiddeti gerekli kılar. Bu siyasi şiddet, Bosna gibi, tarihinde farklılıkların ve çoğulculuğun yer aldığı bir ülkede açık seçik hissedilmektedir. Bu noktada Robert Hayden'ın söylediklerine bakalım:

Farklılıklar Yugoslavya'nın orta kısmında, özellikle Bosna-Hersek Cumhuriyetinde [ve bu Cumhuriyete komşu bölgelerde] yoğunlaşmıştı... Yugoslavya'nın bu kesimlerinde Yugoslav halkının barış içinde bir arada yaşayamayacakları fikri yaygınlık kazanmış bir saçmalıktı. Bu bölgelerin savaş tiyatrosunun en önemli sahnelerinin kurulduğu yerler olmasının nedeni belki de bu bölgelerin [etno]milliyetçi ideolojilerin canlı karşı kanıtlarını teşkil ediyor olmasıydı. (Hayden, 1996, s.788).

Hayden, Bosna'daki bu farklılıklara kanıt olarak Bosna'da yapılan 'farklı gruplar arası evlilik' sayısının fazlalığını ve kendisini etnik kökenine göre değil Yugoslav olarak tanımlamayı tercih eden vatandaş sayısını göstermektedir. (Hayden, 1996, p.788-790).

Bundan dolayı etno-milliyetçilik, temelini etnik türdeşliğin teşkil ettiği kendi geleceğini belirleme hakkı iddiasını güçlendirmek amacıyla farklılıkların yok edilmesi (ve böylece inkâr edilmesi) için çaba harcamaktadır. Etno-milliyetçiliğin üç dinamiği vardır: etno-milliyetçi siyasi söyleme göre, farklılık hem tehdit edici ve doğa dışıdır ve etnik grup aslında bu farklılık adı verilen şeyden şikâyetçidir, bundan dolayı farklılıkların bir arada yaşadığı öne sürülen tarihin inkâr edilmesi meşru bir davranıştır. Siyasi şiddet etno-milliyetçiler tarafından farklılıkların ortadan kaldırılması ve bir bölge hakkında kendi geleceğini tayin etme hakkı iddiasını meşrulaştırmak amacıyla harekete geçirilmiştir; etnik türdeşlik pekiştirilmiştir ve etnik ayrılık kavramı böylece doğallaştırılmıştır.

Bu dinamik, Bosna'lı sivil halka uygulanan şiddette hemen göze çarpar. Bununla birlikte, bu şiddet sadece Bosna halkına karşı değil, bu halkın kültürüne/kültürlerine ve kentsel çevresine/çevrelerine karşı da yürütülmektedir. Bölgedeki çatışmaları izleyen ya da müdahale edenlerin siyasi hayal gücünü etkilemiş olan halka karşı uygulanan bu şiddet, etno-milliyetçi dinamiğin sadece bir yönüdür. Etnik temizleyicilerin öteki etnik/millî gruplarla bir arada yaşamaya dair kayıtları ortadan kaldırma amacına yönelik tutumları soykırım uygulamasını hatırlatmaktadır. Bundan dolayı, Bosna'da farklılıkların ve çoğulculuğun varolduğu bir kültür yok edebilmek için daha önceki birlikte yaşama konusundaki bütün kayıtlar yok

edilmelidir. (Riedlmayer, 1994, s. 16). Bu çoğulculuk/farklılıkların bir arada yaşadığı kültür, sadece farklı gruplar arasında yapılan evlilikler, farklı etnik kökenden insanların iyi komşuluk ilişkileri ya da kendilerini Bosnalı-Sırp/Hırvat/Müslüman olarak değil Yugoslav olarak tanımlamayı tercih edenlerin varolmasıyla kendisini dışa vurmaz. Bu kültür, içinde günlük yaşantıların yaşanabildiği bir maddi kültür ile de temsil edilmektedir.

Etno-milliyetçiler, işte bundan dolayı Bosna'nın kültürel simgelerini hedef almışlardır. Bu simgeler kendine özgü özellikleri olan etnik grupların simgeleri oldukları gibi farklılıkları içinde barındıran bir Bosna kültürünün de simgeleridirler: bu kültür, sadece belirli bir etnik grubun varlığını değil aynı zamanda Bosna'da tarihsel birlikte yaşamının (çoğulculuk/farklılık) da kültürüdür. Bu kültürün yok edilşinin birçok örneği arasında şunlar da yer almaktadır: Milli Kütüphane'nin ve Saraybosna Doğu Enstitüsü'nün, Saraybosna Devlet Müzesi'nin, Mostar'daki Stari Most'un (Eski Köprü) ve Bosna'daki bir çok cami ve kilisenin imha edilmesi. (Riedlmayer, 1994, s.16-19; Coward, 2002, s.29-33).¹

Çok sayıda simgesel binanın imha edilmiş olması, etnik/millî grupların birlikte yaşayamamış oldukları (ve bundan dolayı yaşamamaları gerektiği) fikrinin var olduğunu ortaya koymaktadır. Bundan dolayı, bu yıkım, 1992-1995 Bosna savaşının siyasi şiddetinin dinamiğinin ayrılmaz bir parçasıydı.

Ancak, yıkımın hedefleri sadece Bosna kültürünün mirası olan simgesel binalar ya da bu kültürün başka önemli unsurları değildi. Bosna'nın kentsel dokusu da dur durak bilmeyen saldırılara maruz kaldı. Nicholas Adams'ın belirttiği gibi, 'camilerin, kiliselerin [ve] sinagogların' yanı sıra, 'marketler, müzeler, kütüphaneler, kafeler, kısaca, insanların dışındaki ortaklaşa yaşamalarını geçirmek üzere bir araya geldikleri yerler de ... saldırıların önemli hedefleri oldular'. Önemli kültürel simgelerin imha edilmiş olması savaşı izleyenlerin hemen dikkatini çekti ama bu geniş çaplı kentsel çevrenin yıkımının fark edilmesi bir zaman aldı.

Bir çok mimar, daha savaşın başlarında kentsel çevrenin yaygın olarak ve kasten imha edilmesine dikkatleri çekmeye çalışmıştı. Bu şekilde düşünen mimarlar bu yıkımı 'kentsel yıkım' kelimesiyle tanımladılar.² Bu yazarlar 1992-95 Bosna savaşı ile ilgili incelemelerde yararlanılan yöntemlerle tam uyum içinde olmayan bir olgunun ortaya çıkmakta olduğunu gördüler. Bosna savaşını anlama ve bu savaşa müdahale etme çabaları sivillerin ölümüne ve değer verilen simgelerin (camiler, anıtlar, kültürel miras örnekleri) yıkımına yoğunlaşmış insan merkezli bir siyasi tahayyülün içinden geçerek kırılmaya uğradı.

Bosna'daki kentsel çevre molozuna da aynı şekilde insan merkezci perspektifinden bakıldı. Bosna'nın kentsel dokusunun imha edilmesi, Bosna halkına

uygulanan şiddete bağlı ve ondan bağımsız düşünülemeyecek bir olgu olarak yorumlandı. Bundan dolayı Bosna'dan geriye kalan moloz yığını doğal bir hakkın sonucu olan bir olgu değil, bir soykırımın ya da savaşın ayrılmaz bir parçasıdır.

Kentsel dokunun yok edilmesi, *herkesin malı olarak paylaşılmakta olan mekânın* tahribidir. Birbirinden ayrı, etnik bakımdan türdeş ve kendi geleceğini belirleyen bölgesel kimlikler etnik temizliğin dinamiğini oluşturduğu ölçüde, bu dinamik, paylaşılan alanlara dair tarihsel kayıtların yok edilmesi aracılığıyla ortak alanların da inkâr edilişi demektir. Kısacası, inkâr edilen, farklılıkları olan grupların yaratmış olduğu kültürel miras örnekleri ve farklılıkları olan sivillerin bedensel varlıklarıyla yan yana yaşayabilirliğidir. Ancak, Bosna'da temel sorun ortak alanların paylaşılmasıdır. Bosna'yı gözlemleyen, Bosna'ya müdahale eden ya da Bosna'da yaşayanlar bu inkâr ediş sorununun çözümü için ne kadar yoğun talepte bulunurlarsa bu sorun da o kadar çabuk çözülür. Ancak ortak ve paylaşılan alanların varlığı sorunun çözümü için olmazsa olmaz koşuldur. Buradan hareketle, kentsel çevrenin yok edilmesi, ya da kentsel soykırım sorununun etnik temizleme/soykırım sorunlarının yanında ikinci plana atılmasına izin verilmemelidir.

Kentlerin Yıkımı ve Bu Konuda Yapılan Yorumlar

1992-95 Bosna savaşı sırasındaki kentsel çevre yıkımının boyutlarının çok büyük olması sonucu, böyle bir şiddetin nedenini anlamak ve bu yıkımın savaşın dinamikleri içindeki yerini tespit etmek için bir çok girişimde bulunuldu. Bosna'daki kentsel dokunun tahribine gösterilen tepkilerde belli başlı üç konuda ortak yorum yapılmış olduğunu görüyoruz. Bu yorumlara göre kentsel yıkım (a) ikincil zarar, (b) kültürel mirasın yok edilmesi, (c) bazı kavramlarla ya da değerlerle ilgili metaforlar başlıklarında yorumlanabilir. Bu üç farklı yorum hakkındaki fikirlerimi genel hatlarıyla belirteceğim.

Bu yorumlarda kentsel çevrenin toptan imha edililişinin ne demek olduğunu anlaşılamadığı ve bundan dolayı bu tür bir şiddetin neyi tehlikeye sokmuş olduğunu açıklayabilecek yeni bir kavramın gerekli olduğunu ortaya koyacağım. 'Kentkırım' bu ihtiyacı kesinlikle karşılayabilecek bir kavramdır. Bundan dolayı kentsel tahribata dair yukarıda açıkladığım geleneksel tarzda yapılan yorumlar hakkında bu çalışmada kavramsal çerçevenin genel hatlarının ve kentkırım'ın siyasi mantığının ortaya konması gerekiyor.³

İkincil Zarar ve Askeri Zorunluluk

Bosna'da kentsel çevrenin tahribatının belki de en geleneksel yorumu, bu tahribatı ya ikincil zarar ya da askeri bakımdan zorunlu olan operasyonların sonucu olarak anlamaktadır. 'İkincil zarar' kavramı askeri operasyonun sonucu olan 'rastlantısal yaralanmalar ve... mülkiyete verilen zarar' ibaresine

gönderme yapar (Rogers, 1996, s.15). İkincil zarar 'askeri hedeflere yönelik saldırılarda siviller yaralanırsa ve sivil nesneler zarar görürse söz konusu olur (Fischer, 1999). İkincil zarar kavramının önemli bir özelliği askeri eylemin kasti olmayan (ya da rastlantısal) sonucu olmasıdır. Bir asker eylemin böyle bir tahribatla sonuçlanması bir olasılık olarak görülse bile, askeri eylem sonucunda ortaya çıkan bir tahribatın 'ikincil zarar' olarak tanımlanabilmesi için söz konusu askeri eylemin, tahribat olasılığını içinde taşıyor olmasına karşın, sonuçta ortaya çıkan tahribatı amaçlamış olmadığının kabul edilmesi gerekir.

Ancak 1992-95 Bosna savaşı ile ilgili değerlendirmeler *belirli* binaların yıkılması konusunda yapay meşrulaştırma çabaları olsalar da kent dokusunun neden yaygın bir biçimde tahrip edilmiş olduğuna yeterince açıklık getirememektedirler. Bu tahribatın, çatışmalar sırasında meşru askeri hedeflerin vurulması ile ortaya çıkan ikincil zararlardan ibaret olduğu iddiasını, Avrupa Parlamentosu Mimari ve Sanatsal Miras Alt Komisyonu'nun hazırlayıp Avrupa Konseyi Kültür ve Eğitim Komisyonu'na sunduğu *Hırvatistan'da Savaşın Kültürel Mirasa Verdiği Zararlar Hakkında Rapor'* daki bulgular kesinlikle çürütmektedir. Örneğin, Saraybosna Doğu Enstitüsü'nün yıkılması konusunda hazırlanmış olan dördüncü *Bilgi Raporu'* nda şöyle deniyor:

... Enstitünün önceden hazırlanmış bir plan dahilinde doğrudan hedef alınmış olduğu varsayımı doğrudur. Yugoslav Ordusu'nun Saraybosna'dan çekilirken orada bıraktığı malzeme incelenirken, Saraybosna'da vurulan hedeflerin en küçük ayrıntılarına kadar işaretlenmiş olduğu haritaların bulunmuş olması bu iddiayı kesinlikle doğrulamaktadır. (Avrupa Konseyi, 1994).

Ancak, kentsel dokunun tahrip edilmesi bu önemli binaların yıkılmasından çok daha geniş çaplı bir sonuçtur. Örneğin, Saraybosna'daki hiçbir askeri önemi olmayan binalar düzenli olarak ve kasten bombalanmışlardır. Ayrıca, bombalanan alanda, konutlar, kamu kurumları, kültürel değeri olan anıtlar, kamu hizmeti veren binalar ve açık alanlar gibi çok çeşitli amaçlarla kullanılan binalar ve mekanlar bulunuyordu. Waltzer, *Haklı Savaşlar ve Haksız Savaşlar* adlı eserinde, stratejinin, 'meşru kılma dili' olduğunu belirtiyor. (Waltzer, 1992, s.13). Askeri zorunluluk kavramına da aynı açıdan bakabiliriz. Hedefin tahrip edilmesinin bir askeri zorunluluk olduğu iddiası yapılan tahribatı haklı göstermeye çalışmak için başvuru olan *post hoc* bir masaldır. Saraybosna'daki merkez postane binasının ya da Neretva köprüsünün yıkılması ve tahrip edilmesi gibi olaylar için böyle masallara başvurulması, askeri amacın ya da askeri hedefin ne olduğu konusunda genelin paylaştığı tanımlardan uzaklaşmış olduğu konusunda ikna edici olmaktadır. Ancak, binalara o

kadar zarar verilmiş olan kentsel dokunun tahribi olgusunda bu tür iddialar hiçbir şekilde kanıtlanamaz ve kentsel dokunun tahrip edilmesine kabul edilebilir bir yanıt teşkil etmez.

Kültürel Mirasın Tahrip Edilmesi

Kentsel dokunun tahrip edilmesi konusundaki yorumlardan üzerinde durmak istediğim ikinci yorum, Bosna-Hersek'in kültürel mirasının tahrip edilmesine ilişkin olanlardır. **1956 yılında imzalanan Silahlı Çatışma Koşullarında Kültür Varlıklarının Korunması'na Dair Lahey Konvansiyonu, kültürel mirası koruma altına almış bulunmaktadır.** 1992-95 Bosna savaşı sırasında Lahey Konvansiyonu kapsamına giren bir çok bina yıkılmıştır. Kültür mirasının tahribatı konusundaki anlatımlardan bu tahribatın etnik temizliğin ya da 'Bosna-Hersek'i küçük küçük, saf etnik temelli devletler' haline getirme girişiminin parçası olarak görüldüğü anlaşılmaktadır.(Avrupa Konseyi, 1994). Kültür mirasının tahrip edilmesinin nedeni, bu mirasın farklı kimlikleri temsil ediyor olması ve bundan dolayı belirli bir bölgenin etnik saflığının sağlanabilmesi için tahrip edilmesi gerektiği inancıdır.

Etno-milliyetçilik, Bosna'daki sözüm ona 'etnik' grupların kaderinin, birbirinden ayrı varlıklar olarak yaşamak olduğu fikrini doğallaştırmaya çalışmaktadır. 'Tarihe kök salmış nefret duyguları' masalı, etnik grupların her zaman birbirinden ayrı oldukları ve aralarında uzlaşmaz çelişkiler bulunduğu fikrini yerleştirmektedir. Etno-milliyetçi ayrılma ve

etnik saflık fikirleri bu fikrin kabul edilmesinin mantıksal sonucudur. Aslında, daha önce de belirttiğim gibi, Bosna'da birbirinden farklı ve birbiri ile uyum içinde olmadığı iddia edilen etnik gruplar arasında çoğulculuğun ve uyumlu bir biçimde birlikte yaşamının uzun bir tarihi vardır. (Hayden, 1996, s.788-790). Saraybosna ve Mostar gibi kentlerdeki kentsel çevreler, Bosna'daki çoğulculuk ve farklı olanların bir arada yaşayabilirliğinin kanıtlarıdır. Osmanlı ve Avusturya-Macaristan İmparatorlukları döneminden kalma ve farklı etnik gruplar tarafından yaratılmış binaların yan yana varoluşları, milliyetçi etnik ayrılık projesinin, günümüze ait olan ancak geçmişin doğrulamadığı bir kurgudan ibaret olduğunu bize sürekli olarak hatırlatmaktadır. Bu noktada, Riedlmayer'in fikrini başka bir şekilde ifade edersek, etno-milliyetçiler bugünkü etnik ayrılıkçılık hedefini meşrulaştırmak için başarıyla paylaşılmış geçmişe ait kanıtları yok etmeye çalışmaktadırlar.

Bosna'nın kültürel mirasını oluşturan binaların yıkılması, etno-milliyetçilik mantığının, yani savaşın etnik ayrılık amacının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu değerlendirme, bir yönüyle, Bosna-Hersek'teki paylaşılmış alanların imha edilmesi konusundan çok, bu yok edişin ikincil zarar ve askeri zorunluluğun sonucu olarak yorumlanmasına yakın durmaktadır. Gerçekten de, bu değerlendirmede, belirli binaların yıkılması, etno-milliyetçilik mantığının bir parçası olarak anlaşılmaktadır. Etno-milliyetçi ideolojinin merkezinde çoğulculuk olasılığının koşullarının ortadan kaldırılması yer almaktadır. Ancak çoğulculuk Bosna'da inşa edilmiş olan çevrenin sunduğu birlikte yaşama koşullarının kanıtıdır.

Ancak, bu değerlendirmede Bosna'nın simgesel kültürel mirasına aşırı bir yoğunlaşma olduğunu görüyoruz. Başka bir ifadeyle, bu değerlendirmede, sadece, kaybedilmiş olması kültürel bir kayıp olarak değerlendirilen binalara odaklanılmaktadır. Bu da demektir ki, ilgi gösterilen binalar, Bosna'nın çoğulculuğa dayalı tarihi üzerinde önemli etkilerde bulunmuş örneklerdir. Tarihi camiler, Devlet Kütüphanesi'ne ait binalar ve 400 yıllık köprüler, bu değerlendirmeye göre, Bosna'nın çoğulculuğa dayalı kültürünün simgesel anımsatıcılarıdır. Bununla birlikte, kentsel çevrenin tahrip edilmesi bu simgesel binaların tahrip edilmesinden çok daha geniş alanlarda cereyan etmiştir. Nitekim kentsel çevrelerde hiçbir belirgin kültürel değeri olmayan binalar, ya da önemli olmayan kültür kalıntıları (örneğin, Saraybosna'daki kule bloklardan oluşan bir tür modernizm ürünü olan 'Unis Co.') bulunmaktaydı.⁴ Bu binaların Bosna'nın kültürel mirasını temsil ettiği söylenemez. Bundan dolayı kentsel tahribatın kültürel mirasa bir saldırı olduğu yorumu, Bosna'da kentsel çevrenin tahrip edilmesi konusunda ancak kısmî (fakat çarpıcı) bir değerlendirme olabilir.

Balkanlaştırma İşaretleri

Kentsel tahribat konusunda üzerinde durmak istediğim üçüncü ve son yorum, şiddeti, eski Yugoslavya'nın parçalanmasını anlayabilmek için ileri sürülmüş bazı siyasi kavramlarla ilgili bir metafor olarak görür. Yıkımı, savaşta tehlike içindeki kavramların işareti olarak anlayan bu metaforik yorumlama, kalıntıları oldukları gibi, bir kültürün maddi simgeleri olarak değil, daha çok çağrışım yaptıran fikirlerin ve değerlerin (kavramların) işaretleri olarak görür. Bundan dolayı, bu yorumda, binaları, kavramlara gönderme yapan işaretler olarak gören bir semiotik anlayış vardır.⁵ Bu yorum, ayrıca, kültür mirasının simgesel örneklerinin imha edilmesine ağırlık verir ve kendisini en çok, Mostar'daki Stari Most'un yıkılmasına verdiği yanıtlarla hissettirir.

1992-95 Bosna savaşını izleyenler için, yıkılmış Stari Most (ve genel olarak Bosna'dan geriye kalanlar) Bosna'nın *balkanlaştırılması*'nı grafik biçiminde anlatıyordu. Derian'a göre, 'Balkanlaştırma, genel olarak büyük siyasi birimlerin parçalanarak daha güçlü komşuları tarafından sömürüldükleri ya da dışarıdan idare edildikleri küçük, karşılıklı düşman devletler haline getirilmesidir' (Der Derian, 1992, s.146-150).

Bosna'nın daha da küçük, türdeş etnik bölgelere ayrılmasını, Stari Most'un yıkılması dolayısıyla Neretva ırmağının iki yakası arasında açılmış olan uçurum temsil etmektedir. Ancak, bu işaretin temsil ettiği Balkanlaştırmanın başka bir anlam katmanı da vardır. Bu zarif Osmanlı köprüsünün yıkılması Bosna-Hersek'in şiddet yoluyla toplumsal ve siyasi parçalanışını temsil etmekle kalmıyor, bu parçalanmanın gerçekleşmesinde yararlanılan şiddetin 'Balkan' karakterini de ortaya koyuyor. Yani, bu yıkım, gözlemcilerin bu Balkanlaştırmayı uygulayanlar hakkındaki fikirlerini doğrulayan örnekler yaratmıştır.⁶ Düşmüş Stari Most,

bu şekilde Bosna savaşının vahşiliğini ve barbarlığını, uygarlığın (Avrupa'nın) balkanlara uzanamayışını temsil etmeye başlamıştır. Çatışmaları izleyenlerin siyasi tahayyüllerinin çerçevesini bu durum belirlemiştir. 'Tarihsel düşmanlıklar' söylemi, bu vahşi barbarlık işaretini yeniden canlandırmıştır. Batılı 'uygar' devletlerin önderleri ellerini uzatırlarken umutsuzluk içindeydiler: 'bu insanlar uygarlığın temel değerlerini bile paylaşmıyorken nasıl yardımcı olabiliriz, bırakalım bu çatışmayı kendi aralarında yürütsünler' demekle yetindiler.⁷

Bosna'daki moloz yığınının ilişkin bu yorumdaki sorun, tahribata hak ettiği ilginin gösterilmemiş olmasıdır. Bosna'daki tahribat, bu yorumda, daha çok, daha genel bir kavramın yan anlamalı bir işareti olarak ele alınmıştır. Kentsel yıkım birkaç kavramın işareti olabilirken, buna işaret etmek kentsel dokunun tahrip edilmesinin anlamını daha yakından anlamamıza olanak vermiyor. Başka bir ifadeyle, paylaşılan mekânın tahribi bu savaşla ilgili bazı siyasi düşsel ürünlerin çerçevesini belirleyen bir işaret haline gelebilir. Bununla birlikte, yalnızca bize anlamalı gelen öyküleri kabul edersek çok önemli bazı siyasi olasılıkları inkâr etmiş oluruz. Zira bu tahribat, bizim için, sadece siyasi toplulukların dağılışını ya da bu vahşi parçalanmayı ifade ettiği ölçüde ilginçtir.

Kentkırım

Yukarıda incelediğim, Bosna'daki kentsel dokunun tahribatı konusundaki bu üç eksik ve hatalı yorumda, Bosna'daki kentsel dokunun tahribinin kendi başına bir kavramsal sorun olarak ele alınması gerektiği önerisinde bulunmaktadır. Bir grup Bosnalı mimar yazdıkları *Mostar '92 – Urbicid* adlı

kitapta, kentsel tahribatın hak ettiği ölçüde bir kavramsal sorun olarak ele alınması gerektiğini belirtmektedirler.⁸ Bosnalı mimarların bu müdahalesinden hareket ederek ben de kentlerin tahribini en iyi anlatabilecek kavramın 'kentkırım' kavramı olduğu önerisinde bulunuyorum.

Ancak, şimdi, 'kentkırım' (Sırp-Hırvat dilindeki 'Urbicid' kelimesinin İngilizceleştirilmiş hali Urbicide) sözcüğünün anlamı üzerinde durmamız gerekiyor. Kentkırım sözcüğü İngilizce 'urban' kelimesi ile Yunanca 'cide' sonekinin kaynaştırılmasından oluşur. 'Cide' öldürmek, katletmek' ya da 'boğazlamak' demektir (*Oxford English Dictionary*, 1989, C. III, s.213-214).

'Urbicide' kelimesindeki 'kent' kavramından ne anlaşılmalıdır ve 'kenti öldürmek' fiili ile kast edilen nedir? 'Kent' kelimesi latince 'urbanus'tan gelir. 'Urbanus', kentte ya da kasabada cereyan eden, vuku bulan ya da kentin ya da kasabanın özelliği demektir. (*Oxford English Dictionary*, 1989, C. XIX, p.331). Kentli yaşantısı sürdürmek, 'kasaba ya da kente özgü fikirler ya da duygular taşımak... ve bu fikir ve duygulara uygun olarak davranmak' kentlilik demektir. (*Oxford English Dictionary*, 1989, C. XIX,s.332). Kentlilik kavramının, kırsal yaşam tarzının karşıtı olan anlamını hangi yoldan elde etmiş olduğu da önemlidir.⁹ Kentlilik kavramının belirleyici özelliğinin temeline inebilmek için kır ile kent arasındaki bu karşıtlığı iyice anlamak gerekiyor.

Kent/kır karşıtlığına göre kent, çağın ilerlemesini temsil eder, kırsal yaşam ise çağdaşlığın silip süpürdüğü varsayılan geleneklerin yarattığı sınırlamalara örnek gösterilir. Örneğin, Tönnies'in *Gemeinschaft* ve *Gesellschaft* (cemmat ve toplum)

kavramları bu karşıtlığın örnekleridir. (Karp, Stone, & Yoels, 1991, s. 8-12). *Gemeinschaft* çağdaşlık-öncesi toplumsal düzeni temsil ederken, *Gesellschaft* çağdaş, özellikle kapitalist toplumsal düzeni temsil eder. *Gemeinschaft* türdeş, 'paylaşılan değerlerle ve... geleneklerle bağlanmış' feodal düzeni temsil eder, *Gesellschaft*, özelliği, 'değerlerin ve geleneklerin farklılığı' olan bir toplumsal düzene gönderme yapar' (Karp, Stone, & Yoels, 1991, s. 9).

Bu *farklılık* fikri, kent ya da kentlilik kavramlarında da gündemdedir. Louis Wirth, 'Urbanism as a Way of Life' (Yaşam Tarzı olarak Kentlilik) adlı eserinde şöyle diyor: kentin nüfusunu, büyüklüğünü, yoğunluğunu ve içinde barındırdığı farklılıkları 'diğer yaşam tarzlarından farklı bir yaşam tarzını temsil eden kentliliğin unsurları' belirler (Wirth, 1996, s.190). Kentliliği belirleyen üç faktörden bahsettikten sonra, Wirth, 'kentliliğin farklılık ilkesi, kentliliğin temel özelliğidir' diyor. Nitekim bir kent nüfusunun büyüklüğü ne kadar çok sayıda farklı kimliğin ve topluluğun o kentte yaşıyor olmasıyla bağlantılıdır. Bu farklı kimlikler ve farklı topluluklar ise gelenek ve inanç farklılıklarının bir arada bulunmasının ön koşuludur.

Kentliliği bu şekilde gerekli ve temeli itibarıyla farklı bir varoluş olarak tanımlarsak, kent yaşamının yok edilmesi, farklılığın yok edilmesi ile aynı şeydir diyebiliriz. Bundan dolayı, kent dokusunun tahrip edilmesi, farklılık olasılığının koşullarının tahrip edilmesi demektir. Kentkırım ile gündeme gelen, çoğulculuğa dayalı toplulukların günlük yaşantılarını sürdürdükleri ortak/paylaşılan alanları oluşturan binaların ortadan kaldırılması ve bundan dolayı da farklılık olasılığının koşullarının yok edilmesidir.

Kentkırım ile jenosit arasında biraz akrabalık olması, inceleme konumuzla yakından bağlantılıdır. Raphael Lemkin, jenosit'i 'ulusal ve etnik grupların imha edilmesi' olarak tanımlıyor. Burada iki evreden bahsedildiğini kabul edebiliriz. Bu evrelerden birincisi, 'baskı altındaki grubun ulusal tarzının yok edilmesi', ikincisi ise 'baskı yapanın ulusal tarzının zorla kabul ettirilmesidir' (Lemkin, 1944, s.79).

Kentkırım'a da özel kavramsal mantığını kazandıran şeyin genel hatlarıyla yok etme (fiili) ile yok edilen arasındaki ilişki olduğunu söyleyebiliriz. Kısacası, kentkırım, binalar ve kentsel doku kentliliğin temel unsurları oldukları için yok edilmelerini gerekli kılar. Kentlilik, farklılıklardan oluştuğu için, kentkırım, farklılık olasılığının koşullarının yok edilmesidir. Ayrıca, bu koşulların yok edilmesi, jenosit gibi, iki evreli bir iştir. İlk evrede farklılık olasılığının koşulları yok edilir, ikinci evrede ise türdeşlik zorla kabul ettirmeye çalışılır.

Kentkırım'ın kavramsal sınırlarını genel hatlarıyla açıkladıktan sonra, yani kentkırım'ın türdeşlik yaratmak amacıyla farklılık olasılığının koşulları olarak binaların yıkılması olduğunu belirttiikten sonra, tezimin siyasi sonuçlarını ortaya koymam gerekiyor. Başka bir ifadeyle Bosna'daki kentkırım'a bu tanıımı temel alarak bakmamız gerekiyor.

Agonizmden uzlaşmaz çelişkiye: Kentkırım'ın siyasi yönü

Bosna'daki kentkırım'ın siyasi yönünü anlayabilmek için bu yıkımın neye mal olduğunu kavramak gerekir. Yukarıda yapılan kentkırım açıklaması doğru ise, 1992-95 Bosna savaşında binalar, kentliliğin ayrılmaz parçaları oldukları ölçüde yok edildiler. Kentkırım, kentliliğin belirleyici özelliği farklılık olduğu süreç ve binalar, farklılığın ön koşulları oldukları için, *her bir* binanın ve *bütün* binaların yıkılması demektir. Bundan dolayı, kentkırım'la gündeme getirilerek tehlikeye atılanın farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Kentkırım'ın hedefi olarak farklılık konusuna daha sonra değinmek istiyorum. Bu farklılığın özelliklerini ve kentkırım uygulayıcılarının bu farklılıklara nasıl saldırdıklarını anlatabilmek için bu yok edişin siyasi yönleri üzerinde durmak gerekiyor.

Kentkırım ile tehlikeye giren farklılıkların bir agonizm olarak tarif etmek daha doğru olacak. Ortaklaşa kullanılan ve paylaşılan kentsel çevreler kimliklerin agonist tarzda bir arada varolabilmesinin koşullarıdır. Kentkırım ile tehlikeye sokulan işte bu agonizmdir. Bu noktada agonizmin tanımlanması, kentlerin yok edilişinin siyasi yönünü anlamamız için gereklidir. William Connoly agonizm kavramını, 'agonist demokrasi' konusunu incelerken ortaya atmıştır (Connolly, 1991, s.x). Connoly'ye göre 'agonist demokrasi, kimliğin yaşam için zorunlu oluşunu onaylar, kimliğin dogma haline getirilmesine müdahale eder, kimlik/farklılık arasındaki karşılıklı bağımlılık ve bu ikisi arasındaki çatışmaya... çeşitliliğin... dahil edilmesine... özel önem verir (Connolly, 1991, s.x).

Connoly'ye göre, agonizm, varoluşun, kimlik ile farklılıklar arasındaki ilişkiler ağı oluşuna gönderme

yapar. Kimlikler, karşılarında tanımlanabilmelerini sağlayan bir yapısal ötekilik ya da farklılıktan yalıtılmış olarak var olamazlar. Connoly'ye göre, kimlik, kendisinin sona erdiği ve ötekinin başladığı sınırları oluşturarak, özdeş olmayanla ilişkisi içinde var olabilir. Ancak, bundan dolayı, bu kimlik, sürekli olarak farklılığın rekabeti ile karşı karşıya kalır. Farklılık, kişiliğin sınırlarına itiraz ederek, kişilik-kimlik'e ya da varoluşa yönelik çabaları boşa çıkarmaya çalışır. Yani, farklılık, kimliği, kendisini fiilen var edebilmesi sadece kimlik/farklılık sınırlarının tanımlanmasıyla mümkün olabileceği için, kendi sınırlarını belirlemeye kışkırtır. Öte yandan farklılık, bu sınırlara sürekli olarak müdahale eder ve varolan kimliğin korunabilmesi için bu sınırların yeniden belirlenmesi gerekliliği doğar. Bu agonizm, 1992-95 savaşından önce Bosnalıların günlük yaşantısında görülebilir. Tone Bringa şöyle diyor: Bosnalıların günlük yaşantısı her türden kimliğin, farklılıkların sürekli olarak kışkırtılması ile ilişkisi içinde şekillendiği bir agonist varoluştur. (Bringa,1995).

Etno-milliyetçiliğin ortadan kaldırmaya çalıştığı işte bu kışkırtmadır. Etno-milliyetçilik farklılıkla hiçbir ilişkisi olmayan kimlikler yaratmaya çalışmaktadır: Kendi ötekileriyle ilişki içinde olmak zorunda olmayan türde ve etnik bakımdan saf kimlikler. Nitekim etno-milliyetçilik kendisi ile ötekiler arasında bir ilişkinin var olmasını reddetmektedir. Etno-milliyetçiliğin varoluşunun temelini bu reddiye teşkil eder. Çünkü böyle bir ilişkinin kabulü, farklılığın (çoğulculuğun) da kabulü demektir. Oysa bu, etno-milliyetçiliğin savunduğu etnik ayrılığa ve etnik saflığa köklü bir müdahale olur.

Kentkırım, işte bu yüzden, kentliliğin bir özelliği olan agonistik farklılığın reddedilişidir. Etno-milliyetçiliğin en önemli siyasi hedefini işte bu reddiye oluşturmaktadır. Kentsel dokunun yok edilişi agonistik farklılığı, birbirinden ayrı etnik grupların uzlaşmaz çelişkiler içine girdiği bir varoluş tarzına dönüştürür. Kentkırım, kentliliğin agonizmini reddedebilmek için kentsel çevreyi birbiriyle uzlaşmaz çelişkileri olan kapalı alanlar haline getirir. Uzlaşmaz çelişkiler, karşıt gruplar arasında çözümsüzlüğe yol açar. Etno-milliyetçiliğin kentkırım uygulamasıyla yaratmak istediği işte bu bölünmedir.

Kentkırım, bundan dolayı etno-milliyetçiliğin, kendisini meşrulaştırma mantığının son derece önemli bir unsurudur. Kendi içinde dönüp duran bu mantığa göre, kentkırım'ın ürünü (aralarında uzlaşmaz çelişkiler olan kendi içine kapatılmış alanlar), kentkırım fiilinin (etnik bakımdan türdeş bölgesel varlıkların yaratılması) meşru olduğunu kanıtlamaktadır. Etnik bölünmeye doğal bir görünüm veren fakat aralarında uzlaşmaz çelişkiler bulunan bu kendi içine kapatılmış alanlar, en önemli özelliği kentkırım olan etno-milliyetçiliğin etnik türdeşliği için bir meşruiyet dayanağı ya da 'otoritenin mistik temeli'dirler.¹⁰ Böylece, kentkırım olayının (agonizmin reddinin) temeli, kendi kendine gönderme yapan bir döngü içinde kendi yarattığı sonuç, yani aralarında uzlaşmaz çelişkiler bulunan kendi içine kapanmış alanlar oluyor.

Yukarıda da belirttiğim gibi kentkırım, agonizmi iki evrede uzlaşmaz çelişki haline getirir. Agonizm, birinci evrede kentsel dokunun yaygın bir şekilde yok edilmesi yoluyla ortadan kaldırılır. İkinci evrede ise, geriye kalan kentsel unsurların oluşturulması yoluyla her türden değişiklikten bağımsız ve bu değişikliklerle uzlaşmaz çelişkiler içinde olan bir etnik türdeşlik yaratılır. Bu noktada iki farklı tip kentsel mantık ortaya çıkar. Birincisi, kentler ve kasabalar (ya da kentsel çevreleri olan alanlar) o derecede yıkılıp yerle bir edilir ki değişiklik (olasılık olarak bile) artık yok edilmiştir. İkincisi, kentler ve kasabalar öylesine bölünmüşlerdir ki agonizm artık uzlaşmaz çelişki haline gelmiştir.

Bu nedenle, hem ölü bölgelerin hem de bölme bölgelerinin ortaya çıkışının sorumlusu kentkırımdır. Örneğin, Mostar'da çatışma hattı boyunca bir ayırım bölgesi yaratılmıştır. Geniş ve dümdüz uzanan bir bulvardan oluşan bu bölge, kenti, aralarında uzlaşmaz çelişkiler bulunan iki ayrı kapalı alana böler ve böylece etnik bölünmüşlük fikri uyandırır (Plunz, Baratloo, & Conrad, 1998, s. 62-69). Etno-milliyetçiler bununla yetinmeyip, dinamik kullanarak ya da çıkardıkları yangınlarla ürküterek kaçırıp, kendi bölgelerinden zorla uzaklaştırdıkları insanların başka bölgelerde yerleştikleri evlerini de yerle bir ettiler. Savaşın sonuna kadar sürdürdükleri bu uygulamalarla etno-milliyetçi devletçiklerdeki değişiklik izlerini tamamen ortadan kaldırdılar (International Crisis Group, 1997).

Sonuç

Bu noktada, kentkırım'ın siyasi yönünü şu şekilde özetleyelim: Kentkırım, kentlilik olanaklarının koşullarını oluşturduğu ölçüde kentsel dokunun yok edilmesidir. Kentlilik, kimliğin, benzersizlik ile ilişkisi içinde varolabildiği agonist bir farklı olma durumudur. Kentkırım, kentlilik olasılığının koşullarını ortadan kaldırarak bu farklılıkları reddetmektedir. Bu reddiye, agonizmi uzlaşmaz çelişkiler haline getirerek, kimlik ile benzersizlik arasındaki ilişkiyi dağıtmış olduğu izlenimini yaratmaktadır. Kentkırım uygulayan etno-milliyetçiler kendi devletçiklerinin temelini oluşturan etnik ayrılık/saflik hayalini ancak bu yöntemle yaratabilmektedir.

¹ 1992-95 Bosna savaşının göze batan örneklerinden biri de Stari Most'un yerle bir edilişi olmuştur. Bu Osmanlı köprüsü 9 Kasım 2002'de yıkılınca kadar kasten sürekli olarak bombalanmıştır (bkz: Coward, 2002, s.29-33).

² Bkz: 1)'Urbicide - Sarajevo/Sarajevo, Une Ville Blessée' ['Saraybosna, Bir Kutsal Kent'] (Paris'te,George Pompidou Kültür Merkezi'nde 1994 yılının Mart ayında açılan 'Warchitecture - Sarajevo, a wounded city' adlı serginin kataloğunda) ve 2) *Mostar'92 - Urbicid* (1992) ['Mostar '92 - Urbicide' in *Spazio e Società/Space and Society*'den alıntı, C. 16 No. 62 (1993), s.8-25].

³ 'Siyasi mantık' kavramı için Bkz: Coward, 2002, s.35-37.

⁴ Saraybosna'da Holiday Inn'in yanında yeralan Unis

Co.'nun resmi, Silber ve Little'in birlikte yazdıkları *The Death of Yugoslavia* (Silber & Little, 1995) adlı kitabın kapağında yer almaktadır. Ayrıca Bkz: 'Urbicide - Sarajevo/Sarajevo, Une Ville Blessée'. Saraybosna'da modernist, farklı gruplara ait, günlük kullanım amacıyla inşa edilmiş binalardan bombalanarak yıkılanlar için bkz: Paris'te,George Pompidou Kültür Merkezi'nde 1994 yılının Mart ayında açılan "Warchitecture - Sarajevo, a wounded city" adlı serginin kataloğu.

⁵ Semioleji için Bkz: semiotik konusunda akademik bir çalışma, Culler, 1986, s. 90-106.

⁶ 'Balkan' örneklerinin, değişik Yugoslavların karakterini nasıl yansıttığı konusunda Bkz: Bakic-Hayden, & Hayden (1992, s.1-15) ve Todorova (1997).

⁷ Bu fikri bir ABD sözcüsünün şu sözlerinde görebiliriz: 'Gençleri, hiçbir şey yapamayacağımız bir yere ölmek üzere göndermek için bir neden görmüyorum. Bu insanlar yüzyıllardan beri savaşıyorlar.' ('The Silent Opposition', *New York Times*, 27 Kasım 1995, Campbell'den alıntı, 1998, s. 52).

⁸ Bu yayından alınan bazı bölümler şu kitapta yer aldı: 'Mostar '92 - Urbicide' in *Spazio e Società/Space and Society C..* 16 No. 62 (1993), s. 8-25.

⁹ Louis Wirth'ün kentsel deneyim tanımında bu muhalefeti buluruz. Bkz: 'Kent ve ülke, bütün insan yerleşimlerinin yerleşmek istedikleri kent ya da ülke ile ilişkileri bakımından iki kutup olarak kabul edilebilir.' (Wirth, 1996, s.190).

¹⁰ 'Otoritenin mistik temeli' konusunda Bkz: Derrida (1922). Kendi içine kapanmış bölgelerin, neden etno-milliyetçiliğin ve kentkırım'ın temel dayanağı olduğunu açıkladığı için David Campbell'e teşekkür ederim.

Kaynakça

Adams, Nicholas, 'Architecture as the Target', *Journal of the Society of Architectural Historians*, C. 52, December 1993, s. 389-390.

Andreopoulos, George J, ed., *Genocide: Conceptual and Historical Dimensions*, Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1994

Bakic-Hayden, Milica & Hayden, Robert M., 'Orientalist Variations on the Theme "Balkans": Symbolic Geography in Recent Yugoslav Politics', *Slavic Review*, C. 51, No. 1, Spring 1992, s. 1-15

Bringa, Tone, *Being Muslim the Bosnian Way: Identity and Community in a Central Bosnian Village*, Princeton, NJ, Princeton University Press, 1995

Burke, Jason, 'Homes Razed in New Israeli Attack', *The Observer*, 15 Nisan 2001, s. 21.

Campbell, David, National Deconstruction: Violence, Identity and Justice in Bosnia, Minneapolis, University of Minnesota Press, 19 <http://www.sussex.ac.uk/Users/mpc20/pubs/urbicide.htm>8

Referans sistemi özgün makaledeki gibidir.

İngilizceden Çeviri: Oktay Etiman, oetiman@yahoo.com

FİLİSTİN'E UZAKTAN VE YAKINDAN BAKMAK BULDOZER SAVAŞI

Christian Salmon¹, *Le Monde Diplomatique*, Mayıs 2002

Eski Yugoslavya'da savaş devam ederken mimar Bogdan Bogdanoviç Balkanlar'daki kentlerin tahribatını ifade etmek amacıyla “kentkırım” [urbicide] kelimesini türetmişti. Filistin'de şiddet bütün coğrafyayı hedef alıyor. Yıkımın boyutları insan gözünün görebildiği uzaklıklara kadar yayılıyor: Yerle bir edilmiş binaların kalıntılarından oluşan yığınlar, üst kısımları aşınmış tepeler, üzerinde tek bir ağaç kalmamacasına dümdüz edilmiş ormanlar. Bu yoğunlaştırılmış tahribatın ortaya çıkardığı, hiçbir şeye benzemez hale getirilmiş olan bu bölgenin yaratıcıları sadece geleneksel savaş yönteminin bombaları ve tankları değildir. Mülklerin tahribini işgüzar bir vergi toplayıcısı azmiyle benimseyen bir anlayışın da bu görünümün yaratılmasında payı var.

Bir beton ve asfalt çirkinliği artık dünyanın en güzel manzaralarından birini yok etmektedir. İsrail yerleşimlerine giden kara yolları tepeleri oyup, doğal biçimlerini bozmuş, Filistinlileri evlerine ulaştıran yollar ise yok edilmiş, zeytin ağaçları sökülüp bir kenara atılmış ve portakal bahçeleri talan edilmiştir. Bütün bunlar yörede daha rahat görüş olanağı sağlamak için yapılıyor. Geriye kalan sadece en yüksek noktalarında gözetleme kulelerinin yer aldığı hiç kimseye ait olmayan topraklardır. Çarpışma olan her yerde ortaya çıkartılabilen buldozerlerin, tanklar kadar stratejik önemi vardır. Tarihin hiçbir

döneminde bu kadar zararsız bir araç bu ölçüdeki bir şiddet ve vahşetin vasıtası olmamıştı.

Artık ne plansız kentleşme, ne İsrail'in Akdeniz kıyılarındaki beton ormanları, ne de acımasız kapitalizmin güçleri değildir gündemde olan. Bir zamanlar bana eski Sovyetler Birliği'nin Gosplan ile yürüttüğü çabalardan bahsedilmişti. Hayır, bu öyle bir şey değil. Bu kırımı sanki bir devletin bir planlama komitesi, kısıcası, İsrail'in inatçı elleri yönetiyor gibi geliyor bana. İsrail sanki bu bölgede geçmişi tarihten silmek istiyor.

Burada inşa etmek ve yıkmak eylemleri uzun zamandan beri birlikte yaşayan ikizler gibi. 1950'lerde Filistinlilerin köylerinin yerle bir edilişinden kalan izleri yok etmek amacıyla bölgeye zeytin ve portakal da değil çam ağaçları dikilmiş; tarım alanındaki bu “gelişmeler” uygarlığın işareti olarak selamlanmış. Ancak günümüzde, yıkıcı güçlere kölelik yapan bahçıvanların elleri artık toprağa karşı eylemde bulunuyor; kesip yağmıyor, doğayı köklerinden mahrum bırakıyor, insanları yurtlarından çıkarıyor ve bölgeyi boşaltıyor. Bu coğrafyanın her noktası tarih anlatıcılarına tanıklık yapabilecek kesin işaretler ve belirtilerle dolu; Ancak Filistin topraklarına girince, insan, yörenin

topografyasının ne kadar değişmiş olduğunu içi sızlayarak görüyor: Doğanın bütün belirtileri insanı hayrete düşürecek ölçüde yok edilmiş.

Bugüne kadar bir Filistin devleti, iki uluslu bir varlık ya da iki ayrı İsrail ve Filistin devleti yaratmak için hiçbir toplu çaba harcanmadı. Tersine, burada bulunan güçler bölgeyi coğrafi açıdan parçalamaya ve ayırmaya, ülkenin kendisini ortadan kaldırmaya çalışıyorlar. Meydan ve sokak adlarının değiştirilmesine ya da semtlerin ikiye ayrılmasına ilk kez tanık olmuyoruz. Bosna'da buna “anıların katli”, yani geçmişin öldürülmesi adı verildi. Burada sadece isimlerin değiştirilmesi yeterli görülüyor: Tepelerin ve yolların da tamamen tahrip edilmesi gerekiyor. Bu topraklar kötürüm edilmiş durumda. Coğrafyanın esas amacının savaşın gereklerine hizmet etmek olduğunu hepimiz biliriz. Gelgelelim, Filistin'de tersine, savaş coğrafyayı fethetmek amacıyla tasarılanmış.

Resmi açıklamalarda ve Birleşmiş Milletler'in kararlarında şu önemli husus çoğunlukla yer almıyor: Bu topraklarda insanlık tarihinin binlerce yılda ördüğü bir örgü vardır; bu toprakların altında ve üstünde birçok kültür ve uygarlık tabakası bulunmaktadır. Kırsal alanlar ve yollar, tarlalar ve zeytinlikler bütün insanlığın meşruiyetinin büyük bir tehlike ile karşı karşıya olduğunu haykırıyorlar. Afganistan'ın Bamiyan Vadisi'ndeki Buda heykelleri Taliban tarafından tahrip edildiğinde UNESCO haklı olarak tehlike işareti vermişti. Filistin bir yıkıntılar tarlası, Kudüs de başka bir Beyrut haline gelirken hiçbir şey yapmadan yerimizde mi oturacağız? Filistin'in doğal ve arkeolojik değerleri yok edilirken buna karşı çıkmayacak mıyız?

Yıkım

Ramallah, Gazze ve Refah'ta geçirdiğimiz hafta içinde gördüğümüz sadece yıkım oldu: köyler, yollar ve evler, hepsi yok edilmişti. Ürünler yakılmış, kamu hizmeti binaları bombalanmış. Cephane yüklü helikopterlerden fırlatılan füzeler ya da F-16 savaş uçakları daha yeni tamamlanmış sivil alt yapı tesislerini yerle bir etmişler. Avrupa Komisyonu, AB'nin yardımlarıyla gerçekleştirilmiş olan ancak bugün yok edilmiş olan tesislerin bir listesini çıkarmış bulunuyor. Gazze'deki uluslararası havaalanı ve liman, Ramallah'taki Filistin'in sesi radyosunun binası, Beytüllahim'deki Intercontinental Hotel ve adli tıp laboratuvarı bu listede yer almaktadır. Okullar, Filistinlilere konut üretimi projeleri, yollar, kanalizasyon şebekeleri ve geri dönüşüm merkezleri gibi belediyeye ait alt yapı tesisleri de tamamen yok edilmişler. Cenin'de barışı

tesis etmek amacıyla oluşturulmuş olan bir projenin yönetim binası, Beit Lahia'daki yeniden ormanlaştırma projesinin binası, Ramallah'ta merkez istatistik bürosu ve Eriha sulama sistemi tamamen tahrip edilmiş durumda. Bu projelerin toplam değeri 15.58 milyon dolardır. Bütün bu tesis ve binaların teröristlerin gizlendikleri yerler olduğuna inanacak kimse bulunabilir mi acaba?

Mısır sınırı yakınlarındaki Refah'ın bir köyünü ziyaret ettik. Köy yerle bir edilmişti. Buldozerlerin yıktığı evlerin kalıntılarının üzerinde yürüdük. Kitapları, mutfak eşyalarını ve bir tarafa atılmış bir dış fırçasını inceledik. Bütün bu hayat belirtileri paramparça edilmiş durumdaydı. Bir kadın bize, bir gece yarısı kendilerine evlerinden çıkmaları için beş dakikaları olduğunun söylendiğini anlattı. Buldozerler “işlerini bitirmek” için defalarca geri dönmüşler. Bu birkaç kelime İsrail ordusunun yaptığıının ne olduğunu bize çok iyi anlattı. Gözetleme kulelerine yerleştirilen gece görüşü sağlayan makineli tüfekler boşaltılmış bölgeyi izliyorlar. Etrafta hiç asker görünmüyor. Ancak, gece çevrede bir ışık yanarsa makineli tüfekler derhal ısıltılı noktaya otomatik olarak ateş açıyorlar. Köyde ilk gördüğümüz evlerin duvarları kurşun delikleriyle delik deşik edilmişti. Bu evlerde yaşayanlar ise otomatik silahların ateşe başlaması tehdidi altındaydılar. Demek ki tampon bölgeler bu şekilde yaratılmışlardı.

Savaş makinesi, birisini sokmaya hazır bir böcek gibi sürekli hareket halindeydi ve sabırla ve korkusuzca nereye giderse gitsin kendi sınırını oraya götürüyordu. Burada sınır varlığı her yerde hissedilen bir güç. Bu güç, sokak köşelerini, tepeleri, köyleri ve hatta evleri bile delip geçebilir. Askeri tesislerin yerini zeytinlikler almış. Kent duvarları baştanbaşa tahkim edilmiş. Bu duvarlar bir düşmanın var olduğunun simgeleri. Herhangi bir evde bir keskin nişancı saklanıyor olabilir. Bir yerden bir yere arabayla giderken, her virajı dönmeden önce bir kontrol noktasının hayalini görüyorsunuz. Bazen her 100 metrede bir, bir kontrol noktası çıkıyor önünüze; Bu kontrol noktalarının sayısı sadece Batı Şeria'da 700'ün üstünde. Bazı yollardan geçiş engellendiği için Bir Zeit Üniversitesi'ne gitmek için bir otobüse ya da taksiye binmek sonra da yolun bir kısmını yürümek gerekiyor. İşgal edilmiş bölgeler, girilmesi olanaksız hapisane hücreleri haline getirilmiş. İsrail ordusu bu bölgelere tüm giriş ve çıkışları denetliyor. Bu fare kapanlarının sayısı ise 220 civarında. Fare kapanı yerine rezervasyon² ya da getto demek belki daha doğru olacak. Bu bölgelerdeki kontrol noktaları Merkava tankları ve (ABD ordusunun sağladığı) Apache helikopterleriyle sürekli izleniyor.

Bu, yeni bir sınır tipidir: taşınabilir, geçirgen özellikli, puslu ve hareket halinde olan bir sınır bu. Bir akşam, şair Mahmut Derviş ile Ramallah'ta alçak bir tepenin en üst noktasına tırmandık. Bulunduğumuz noktadan sadece birkaç kilometre ötede yer alan Kudüs'ün ışıkları bize adeta göz kırpyordu. Kudüs ile çıktığımız tepenin arasında kalan o geniş alanın bir kenarında Filistinlilere ait birkaç evin ışıkları görünüyordu. Işıkları yanan bu birkaç evin bulunduğu o küçük alanın dışında bölge kapkaranlıktı. Sağ tarafımızda, uzakta ise parlak ışıklarla aydınlatılmış bir bölge vardı. Bu bir İsrail yerleşimiydi. Bu yerleşime giden yol bile gene güçlü ışıklarla aydınlatılmıştı. Bu ısıtılı görüntünün ortasında sınır hattını görebildim.

İsrail işgalinin bana göre anlamı, kısaca, nerenin aydınlatılacağına nerenin karanlıkta bırakılacağına, nerenin görülebilir ya da görülemez, nerenin girilebilir ya da girilemez hale getirilebileceğine karar verme hakkıdır. Sınır, burada, doğaüstü bir hayalet gibi günlük hayatın bütün boyutları hakkında karar veriyor.

Değişen ve Sinsi Sınır Hattı

Polonyalı yazar Tadeusz Konwicki ülkesi hakkında şöyle demişti: “Ülkem tekerlekler üzerinde: Sınırları en son anlaşmaya göre değişir.” Filistin'de durum bundan daha kötü, sınır burada yeni bir intihar saldırısına hazırlanan çekirge sürüsünün yeri gibi, beklenmedik bir anda sert bir fırtınanın patlaması gibi sık sık değişiyor. Gecenin bir vaktinde kapınızı çalan postacı gibi ve tanklar kadar süratli bir şekilde evinizin önüne kadar gelebilir; ya da kapınızdan bir gölge gibi sessizce süzülüp evinize girebilir. Sınır, sinsiçe sürünerek köyleri ve su kaynaklarını çembere alıyor. Sınır, burada, Refah'ta gördüğümüz o özel olarak tasarlanmış duvar gibi yer değiştirebilen bir olgu: yavaş yavaş gelişmekte olan bu doğal yaşama alanını akılsızca parçalayan, yerleşim alanlarının her geçen gün genişlemesine ayak uydurarak hiçbir güçlükle karşılaşmadan yeri değiştirilebilen bir şey.

Sınırın bir başka özelliği de olması: Roket fırlatıcıları gibi, düştüğü alanı mahveder ve parçalara, bölge parçacıklarına ayırır. Bu sınır, geçişleri düzenleyeceğine dalgalar halinde geçişleri kötürüm eder. Korumaya hizmet etmez. Tersine bütün noktaları tehlikeli bölgeler haline getirir, tüm insanları canlı hedefler ya da intihar bombacıları haline getirir. Burada sınır, iki özerk bölgeyi birbirinden ayırmaya, her bir özerk bölgeye hakkı olanı vermeye, bir toprak parçasına, ona özgü belirli bir biçimi, görünümü ve rengi vermeye yarayan bir şey olmaktan çıkmıştır. Sınır, burada baskı, insanları ülkelerinden uzaklaştırma ve dağıtma demektir.

Toprak parçası kavramı, İsrail'de de Filistin'de de düşman, içeriği ve dış hatları belli olmayan, yerleşik normları güvensizlik duygusu ile eşitleyen bir şey haline gelmiştir. Fransız şair René Char'ın sözleriyle “Uzaklık duygusunun oluşmasını engellemek, uzaklığı öldürmek demektir”.

Burada ancak silahların yerleştirilebileceği kadar dar pencereler gördüm. Yüksek duvarlar, duvarlar, duvarlar... Ardı ardına yerleştirilmiş bina sıraları; sanki bir kışla-kent bu gördüğüm. İsrail'in yerleşim merkezleri, insanda kendini kapatmış olma duygusu uyandıran dışa kapalı bir mimari tarzını temsil ediyor. Bunun güvenlik önlemi olarak tercih edildiği açık. Ancak bunun mekâna ilişkin bir takıntıyı açığa vurduğu da aşikâr; bu mekân kavrayışının temelinde korku ve baskı var. Avusturyalı yazar Hermann Broch, 19. yüzyılın sonlarındaki Viyana'da şöyle diyordu: “Bir mekânın hakikati, genellikle ön cephelerin mimari tarzında kendini açığa vurur”. Broch'un sözleri doğruysa, İsrail yerleşimlerindeki binaların ön cepheleri çevresel panik duygusuna

ihanet eden sloganlar, dış dünyaya duyulan korkunun dışavurumu ve içinde yaşanan yerin konukseverliğinin karşıtıdır.

Bunun adı egzofobiadır, yani dış dünyadan korkmak. Başka bir ifadeyle işgal sürecinin tersi: Düşmana ait olan bölge içinde ne kadar ilerlersen kendi içine o kadar geri çekilirsin. Bu, İsrail toplumunun bütünü için geçerli olan bir gerçektir. Bu dışarıya kapalılık, - Fransız mimar ve yazar Paul Virilio'nun İspanyol sömürgeciliği döneminde Latin Amerika'daki dışa dönük mimari tarzı hakkında konuşurken kullandığı kavramla- dışa dönük-sömürgecilikten çok farklı olan bir içe dönük-sömürgecilik, içe yönelik bir tarzdır ve düşmanın topraklarına el koymaktan daha fazla bir şeyler yapar. Başkasına ait olan bir mülke el koyma duygusunu besler, insanı kendi içine geriletir. Betonarme askeri sığınaklar, dış dünyaya duyulan korkunun işaretleridir.

Siyasi tartışmalarda ve medyada yer alan haberlerde önemli bir konuya yer verilmiyor. İsrail'in işgal edilmiş

Sadece mekâna farklı bir mimari açıdan bakmak istedik... Baktığınız bu mekân, şu baktığınız oda, aslında ona dair yorumunuzdan başka bir şey değil. Bu yorumun da sınırlarını genişletebilirsiniz; kuşkusuz bunun da belli kısıtları var. Eninde sonunda fizik kanunlarıyla kısıtlısınız -önümüzde binalar ve sokaklar var. Burada kritik nokta şu: sokağı nasıl yorumluyorsunuz? Sokağı, her mimar ve plancının düşündüğü gibi içinde yürünen bir mekân olarak mı kavriyorsunuz, yoksa aksine yürümenin yasak olduğu bir mekân olarak mı? Bu tamamen yoruma dayalıdır. Ve biz sokağı yürünülmeyecek, kapıyı geçilmeyecek ve pencereyi içinden bakılmayacak elemanlar olarak tanımladık; zira bizi her sokakta bir silah, her kapıda bir bubi tuzağı bekliyor. Çünkü düşman mekânı geleneksel biçimde yorumlamaktadır... Böylece duvarların içinden ilerleyecek bir metot geliştirdik. Evlerin iç mekânları arasında dolaşım anı şekilde dış mekana çıkıyor ve düşmanı gafil avlıyorduk...

Aviv Kokhavi, İsrail Ordusu'nun Nablus'a düzenlediği saldırıda görev yapan takım komutanı

Düşünün bir -oturma odanızda, o çok iyi bildiğiniz mekanda, akşam yemeklerinden sonra ailecek televizyon izlediğiniz odada oturuyorsunuz... Ve birden bire duvar korkunç bir gürültüyle yok oluyor, oda toz ve molozla doluyor ve duvarın içinden ardı ardına askerler beliriyor, emirler yağdırmaya başlıyorlar. Sizin için mi geldiler, evinizi ele geçirmeye mi, yoksa eviniz sadece rotaları üstündeydi de hedefleri başka bir yer midir, hiçbir fikriniz yok... Ve şu gördüğünüz kitaplığın olduğu duvarı patlatıp yan komşunun evinin içinden yollarına devam ettiler.

Filistinli bir kadın

Cizvit tarikatı gibiyiz. Askerlerimize düşünmeyi öğretiyoruz... Christopher Alexander'ı okuyoruz, inanabiliyor musunuz? John Forester'ı, başka mimarları... Sadece kendim değil, askerlerimiz, komutanlarımız da bu malzemeler üzerine kafa yoruyor. Bir okul kurduk; burada oluşturduğumuz ders programıyla operasyonel mimarlar yetiştiriyoruz.

Shimon Naveh, emekli general, Askeri Operasyonel Teori Araştırma Enstitüsü Müdürü

topraklarda yürüttüğü sömürgeciliği sadece etik ve yasal olmayan bir tutum değildir. İsrail'in sömürgeciliği ayrıca mantık dışı ve gerçekleştirilmesi mümkün olmayan bir tavidir. İsrail'in sömürgeciliğinin temelinde sürgünlere özgü bir hastalık olan katlanılması güç bir yaşama tarzı bulunmaktadır. Bu hastalık göçmen kamplarında yaşayanlara da bulaşmış bulunmaktadır. Daha açıkça ifade etmek gerekirse, İsrail yerleşimleri, içinde yaşanılması mümkün olmayan yerlerdir. Sadece uzun süreler için rahatlık sağlamadıkları, tehlikeli oldukları ya da pratik olmayışlarından dolayı değil. İsrail yerleşimleri, [Filistinlilerin yurtlarına] dönme olasılığından dolayı, İsraililer için doğal yaşama alanları olamayacağını da ortaya koymaktadır. Savaşa dayalı ekonomi kavramını kullanabildiğimize göre, bu yerleşimler için de savaşa dayalı kent-karşıtı alanlar kavramını kullanabiliriz. Burada söz konusu olan, uygarlık dışılık temeli üzerinde yükselmiş, uygar yerleşimlerdir.

İşte paradokslar: Bu yerleşimler, kelimenin etimolojik anlamıyla mantıksal sınırları aşan yerlerdir. Filistinlilerin çoğunlukta olduğu alanlarda güvenliği sağlamak için sürekli dikkatli olmak ve bu alanlara giriş ve çıkışları hiç aksatmadan denetlemek gerekiyor (Gazze Şeridi'nde 5.000 İsraili yerleşimciye karşı 1.5 milyon Filistinli yaşamaktadır). Arabasıyla yoldan geçen İsraili bir yerleşimci yan sokaklarda trafik sıkışıklığına yol açıyor. Çünkü o geçtiği için yan sokaklar kontrol noktalarındaki görevliler tarafından trafiğe kapatılıyor. Kentin sokaklarında yaşanan bu türden bir ırk ayrımcılığı karşısında yaratıcı mizaçlı sivillerin daha cesur ve daha sakin tabiatlı olmaları gerekiyor.

Gazze'de bir kara yolunun üzerinde yer yer yüksek duvarlar inşa edilmiş olduğunu gördük. İşgal edilmiş topraklara geçilen köprü işlevi görüyordu bu yüksek duvarlar. Görev burada da yerine getiriliyor. Görüştüğüm bir kişi kara yollarının kenarlarına içinde timsahların dolaştığı kanallar yapılması planından söz etti. Bu önerinin gerçekleştirilmesi uzak bir olasılık olsa da bölgedeki psikolojik durumu iyi yansıtıyor. İsrail Ulaştırma Bakanı bile Gazze ile Batı Şeria'yı birleştirecek bir viyadük inşasının ancak firavunlara yakışacak kadar pahalı bir proje olduğunu ifade etti. Doğru da olsa yanlış da, bu tür tasarımlar bölgede bir panik yaşandığını ortaya koymaktadır. Bu kadar çok sayıda insanın bu kadar küçük bir bölgeye hapsedildiği başka bir örnek gösterilemez. İsrail işgal edilmiş topraklar arasındaki trafik tamamen engellenmiş durumdadır. Çok sayıda Filistinli ev hapsine mahkûm edilmiş olmaktan şikâyetçi. Trafikteki kısıtlamalardan dolayı

görmek istediğiniz kişilerle buluşmak olanaksız. Aynı nedenle Gazze ile Ramallah arasında seyahat de olanaksız. Gazze Şeridi içinde bir gezinti, Tel Aviv'den uçakla New York'a gitmekten daha fazla zaman alabiliyor. İsrail, işgal ettiği topraklarda mekânı olduğu kadar zamanı da işgal etmiş durumda. İnsanlar evlerine dönebilmek için kontrol noktalarında uzun kuyruklar oluşturuyorlar.

İsraililer on yıllar önce kibbutz ütopyasından vazgeçmişler. Şimdi ütopyasız yaşıyorlar. Yani, artık kibbutzlar hiçbir yerde değiller. 1960'larda çölü yeşertmeye çalıştıklarını, kibbutz fikrinin insanlara çekici geldiğini söylerlerdi. 1960'lardan sonra kutsal kitapta bahsedilen bahçe, bir çöl, üzerinde insan yaşamayan çıplak bir alan ve bir savaş meydanı haline geldi.

Yol kenarlarına yerleştirilmiş buldozerler insanın yüreğini burkuyor ve bölgedeki durumu açık seçik ortaya koyuyor. Burada temel soru, Kafka'nın sözleriyle "Yaşamak için ne yapmalıyız?" değil. Zira burada amaç

yaşamak değil, insanları kendi topraklarından mahrum bırakmak ve yıkımdır. Bu, buldozerlerin kullanıldığı ilk savaş oldu. Bu, tarihte benzeri olmayan bir insanları topraksızlaştırma girişimidir. Bu savaş, sivil halkı ve bir toprak parçasını hedef alan bir toplu savaştır. Bu savaş, agorafobia çağında, yani açık alanlardan korku duyulan bir çağda, bu toprakları bölmeyi değil toptan yok etmeyi hedef alan bir savaştır.

<http://mondediplo.com/2002/05/08bulldozer>

¹ Bu metin, Batı Şeria'da çarpışmaların sürdüğü 2002 Mayıs ayı içinde Uluslararası Yazarlar Parlamentosu üyelerinden oluşan ve İsrail ve Filistin'i ziyaret eden heyete mensup Christian Salmon'un izlenimlerini aktarmaktadır.

² ABD'de topraklarından sürülen Kızılderililerin yerleştirildikleri kapalı alanlar.

İngilizceden Çeviri: Oktay Etiman, oetiman@yahoo.com

(Karinca) Sürü(sü) kavramı savaş mekânını bir ağ olarak anlama çabasına denk düşer; kent birbirinden bağımsız birçok ağın oluşturduğu karmaşık bir sistemdir. Dahası, kentsel savaşlar iki ağın –ağ olarak ordu ve ağ olarak düşman- mekânsal olarak çakiştiği bir alanda cereyan eder. Çatışma, askerlerin, nesnelerin, hareketlerin ve mekânların diğer mekanlar, nesneler ve hareketlerle sürekli ve olumsal biçimde temas ettiği dinamik ve ilişkisel bir güçler alanı olarak anlaşılmalıdır.

Shimon Naveh, emekli general, Askeri Operasyonel Teori Araştırma Enstitüsü Müdürü

Tüm savaş boyunca binaları hiç terk etmedik, sürekli evler arasında dolaştık... Dört evden oluşan bir yapı adasını kat etmemiz birkaç saat alıyor. Hepimiz -tüm tugay- Filistinlilerin evlerinin içindeydik, sokakta kimse yoktu... Karargahlarımızı ve kamplarımızı bu binaların içindeki kuytu köşelerde kuruyorduk...

İsraili bir asker

Bizim generallerimiz de mimar sayılırlar... Tschumi hareket, mekan ve temsil arasındaki ilişkiyi kavramsallaştırdı. *The Manhattan Transcripts*, bize operasyonel planlar yapabilmek için haritalar üzerindeki basit çizgilerden çok farklı araçlar kazandırdı... Mimarlarla çok ortak yönümüz var -onlar da biz de teoriyle pratiği birleştiriyoruz. Biz de okumasını biliyoruz, ama aynı zamanda inşa etmesini de, yıkmasını da biliyoruz; ve hatta öldürmesini de.

Shimon Naveh, emekli general, Askeri Operasyonel Teori Araştırma Enstitüsü Müdürü

"İçeri gir" diye bağırdı histerik ve kırık bir İngilizceyle. İçeri? Ben zaten içerdeyim! Bu genç askerin 'içerisini' yeniden tanımladığını fark etmem birkaç saniyemi aldı: Onun kastettiği görüş alanının dışıydı. Kendi evimin 'içinde', 'dışarıda' oluşum onu rahatsız ediyordu. Kendi mahrem alanımda bana 'sokağa çıkma yasağı' uygulamakla kalmıyor, bu alanın içinde 'içerinin' ve 'dışarının' ne olduğunu yeniden tanımlıyordu. **Filistinli bir erkek**

Tüm Alıntılar Eyal Weizman'ın "Walking through walls: Soldiers as architects in the Israeli-Palestinian conflict" isimli makalesinden alınmıştır (**Radical Philosophy** 136, March/April 2006: 8-22).

KENT PLANCILIĞINDA YENİ EĞİLİMLER SAVAŞ SONRASI DÖNEMDE BEYRUT DENEYİMİ

Robert Saliba¹

Genel Çerçeve

Günümüzde zaten karmakarışık bir durumda olan kent plancılığını anlaşılabilir bir şekilde açıklayabilmek için temel alınacak ölçütler çok önemlidir. Örneğin, “kendine özgülük” konusu günümüzde hakim olan iki eğilim arasındaki önemli farklılıklardan biridir. Kent plancılığı alanındaki bu farklı eğilimlerden birincisi birçok Orta Doğu ülkesinde rastlanabilecek ithal edilmiş modellerden oluşan “genel eğilimler”dir. Örneğin, son yılların popüler bir kent plancılığı eğilimi olan “katılımcı kent plancılığı”, farklı yönetim sistemlerine sahip Ürdün, Lübnan ve Suriye gibi bölge ülkelerinde uygulanan genel bir planlama eğilimidir. Bu eğilim, elbette farklı yerel siyasi ve toplumsal-ekonomik ortamlarda değişikliklere uğrayacaktır. Kent plancılığı alanında ikinci tip eğilimler, “belirli ortamlara özgü eğilimler”dir. Örneğin, benzeri olmayan bir kent olan

Beyrut'a özgü eğilimler... Kent plancılığı alanında yeni ortaya çıkmış bir eğilimden bahsederken, sözü edilen eğilimin hangi düzeyde planlama yaptığı da belirtilmelidir. Bu düzey semt, belediye, anakent bölgesi olabileceği gibi ülke düzeyi de olabilir.

Ortaya çıkan yeni eğilimlerin tarihsel perspektifin dışına düşmemeleri gerekir; en yeni eğilimlerin kökleri eski uygulamalarda ve modellerdedir ve bundan dolayı bu konu “kronolojik yaklaşım” içinde ele alınmalıdır. Bu noktadan hareketle, Lübnan tarihinde kent plancılığı açısından önemli olan dönemlerin saptanması ve bu dönemlerdeki hangi kent plancılığı modellerinin gündeme geldiğini ve hangi planların hayata geçirildiğini belirlemek gerekir. Beyrut'un kentsel gelişim tarihi incelendiğinde, sömürgecilik dönemi kent plancılığı, modern çağ kent plancılığı ve post modern kent plancılığı gibi üç kategorinin yer aldığı görülür.

Sömürgecilik Döneminde Kent Plancılığı

Tartışılacak ilk plancılık modeli, iki dönemde incelenecek sömürgecilik dönemi kent plancılığı modelidir. Birinci dönem, Lübnan'da Osmanlı yönetiminin son on yılları olan 1830 ile 1910 yılları arasında geçen dönemdir. İkincisi ise Lübnan'ın Fransız mandası ile yönetildiği 1920 ile 1930 yılları arasında geçen dönemdir. Beyrut'ta ilk modernizasyon faaliyeti daha çok Osmanlı yönetimi döneminde hayata geçmiştir ve bu dönem bir “ikinci el modernizasyon” dönemi olarak değerlendirilmelidir.

Osmanlıların Doğu Akdeniz'e egemen oldukları bu dönemde kent plancılığı modelleri daha çok Batı kaynaklı modellerdi ve bu modeller ilk kez İstanbul'da, daha sonra da Osmanlı devletinin çeşitli eyalet merkezlerinde uygulandı. Beyrut, on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında bir Osmanlı eyalet merkezi statüsü elde etti. On dokuzuncu yüzyılda İstanbul'un yanı sıra, bir Müslüman siyasi ve kültür merkezi olarak Kahire'nin de ön plana çıktığı görülür. Kahire de bu dönemde Beyrut'u etkilemiş olan başka bir ikinci el sömürgecilik dönemi referans modeli idi. Osmanlıların “Tanzimat” adı verilen reform programı Beyrut'ta, yapılara ilişkin hukuki mevzuatı modernleştirilerek ve kentin altyapısı geliştirilerek uygulanmıştır.

Fransız Mandası döneminde, Fransızlar, kentin ortaçağ dokusu üzerinde Beaux-Arts takipçisi, Haussmancı bir modeli uyguladılar. Bu modele göre anıtsal meydanlarda kesişen geniş bulvarlar yapıldı. Bu tarzda inşa edilen bulvar ve meydanların bir kısmı Osmanlı egemenliğinin son yıllarında tahrip edilmiş bulunan doku üzerinde gerçekleştirilmiştir. İkili kent modelinden yararlanan, eski kentin dokunulmadan bırakıldığı ve eski yapıların yerine, Beyrut'ta olduğu gibi, yeni binaların inşa edilmiş olduğu bu bölgede, başka sömürgecilik dönemi plancılık örneklerinden farklı olarak, sömürgecilik dönemi kent plancılığı, yan yana inşa etme yerine eskisinin yerine yenisinin inşa edilmesi şeklinde sürdürüldü. Beyrut'un ortaçağ kent dokusunun yok oluşunun nedeni budur. Eski Beyrut'un yerini böylece sömürgecilik döneminin erken modern Beyrut'u aldı. Beyrut'un kimliği tartışılırken bu husus mutlaka dikkate alınmalıdır.

Fransız idaresinde gerçekleştirilen planlama çalışmalarının önemli bir örneği Place de l'Etoile'ı (Etoile Meydanı) için hazırlanan plandır. Tarihiçi May Davie, Fransızların, hazırlanan planı, ancak yöredeki zengin toprak sahiplerinin ve kentteki vakıf yöneticilerinin onayını aldıktan sonra uygulamaya koyduklarına işaret etmiştir. Bu süreçte, planın önerdiği yol ağında olduğu kadar meydanın tasarımında da değişiklikler gündeme gelmiştir.² Davie, bu değişiklikleri, sömürgeci erk ile yerli elit arasındaki etkileşim çerçevesinde tartışır. 1931 tarihli Beyrut master planı incelendiğinde bu değişiklikler açıkça görülür (Şekil 1). Etoile

meydanının ilk planında gerçekten değişiklikler yapılmıştır. Planın bazı bölümleri, özellikle dinsel binaların bulunduğu bölümler uygulama planına dâhil edilmemiştir. Ayrıca, planda Beyrut limanının geliştirilmesine önem verildiği açıkça görülmektedir. O tarihlerde İngiltere tarafından inşa edilmekte olan ve Filistin toprakları içinde yer alan Hayfa limanı, Beyrut limanı ile rekabet halindeydi. Sonuç olarak 1931 planı ilk haliyle değil bazı kısımlarında değişiklikler yapıldıktan sonra uygulanmıştır. Uygulanan bölümler, liman sahası ve Place de l'Etoile'nin bazı kısımlarıdır. Bu ikincisi de ortaçağ kentinin dokusu üzerine oturtulmuştur. Bu, sömürgecilik döneminde hazırlanan planların genellikle değişiklikler yapıldıktan sonra uygulanmış olduğuna dair sadece bir örnektir. Yabancı egemenliği döneminde bile Fransızlarla yerli halk arasında görüşmeler yapıldığını bize bu örnek açıkça gösteriyor.

Fransızlar, yerli halkı edilgen alıcılar gibi görmemişler, onlarla, bu özel modellerin, onların çıkarlarına ters düşmeyecek tarzda uygulanmasını sağlayacak görüşmeler yürütmüşlerdir. Bununla birlikte, durum bütün kentlerde aynı değildir ve sömürgecilik dönemi kent plancılığı modelleri İskenderiye, Kahire ve Şam gibi kentlerde daha başarılı bir şekilde uygulanmıştır. Beyrut'ta planlama modellerini başarıyla hayata geçirmek genellikle son derece güç olmuştur. Beyrutlular, kentin modern tarihinin farklı dönemlerinde planlama modellerini kabul etmekte ikircimli davranmışlar. Bunun nedeni ise kentte etkin tüccar grupları ve tarikatların kontrol ettiği cemaatlerdir. Bu ikircimlilik, Beyrut'ta ve Lübnan'da bir “planlama karmaşası”na yol açmıştır.

KENT PLANCILIĞI ALANINDA MODERN YAKLAŞIM

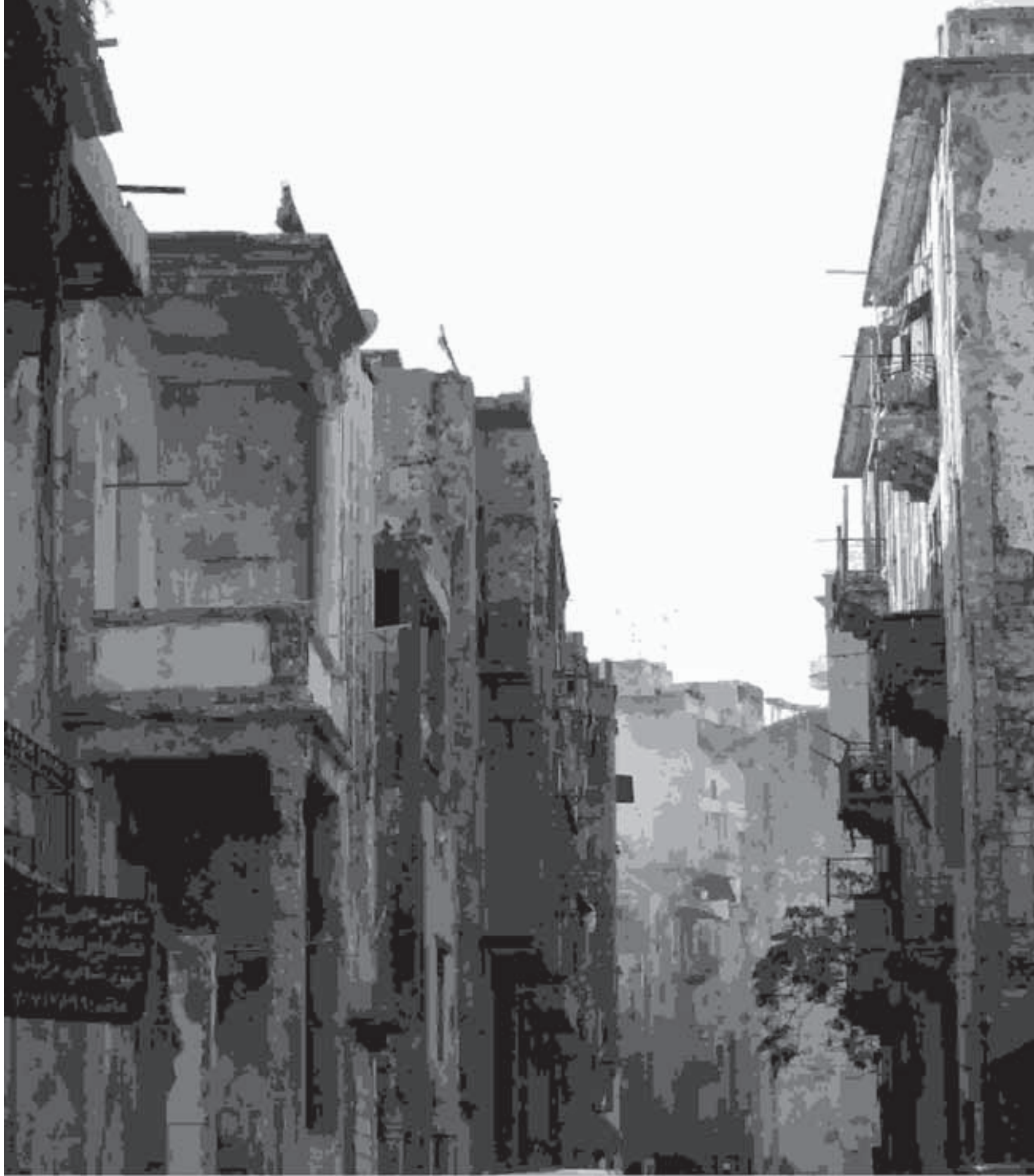
Kentin modern tarihinin ikinci evresi olan 1940 yılı ile 1975 yılı arasında geçen dönemde Beyrut'a başka bir planlama modeli kazandırıldı. Beyrut'un çağdaş kent planlaması bu dönemde gerçekleştirilen üç planlama çalışmasıyla hayata geçirilmiştir.

Ecochard Planı

Bu üç önemli olaydan birincisi, 1943'te tasarlanan ve adını, tasarımcısı Fransız mimar ve kent plancısı Michel Ecochard'dan (1905-1985) almış olan plandır. Ecochard planı, kent plancılığı konusunda “fonksiyonel rasyonalist” yaklaşımın dışavurumuydu. Bu yaklaşımın temelinde farklı işlevlerin bölgelendirilmesi anlayışı yatıyordu. Bu plan hiçbir zaman hayata geçmedi ama bundan sonra uygulanan plan modelleri üzerinde bu planın çok büyük bir “entelektüel etki”si oldu. Ecochard planı gerçekten de ilginç bir şekilde Şam'ın planlanmasında, Beyrut'un planlamasına olduğundan daha fazla etkide bulunmuştur. Ecochard, planını, “teknik uzmanlığın kamu çıkarlarını savunduğu” bir plan olarak tasarlamıştır ve Ecochard'ın çalışmaları,

hayata geçirildi. Bu yöredeki varoşlarda Lübnanlı Şii Müslüman halkın nüfus yoğunluğu son derece yüksektir. Burada yaşayan Şii Müslümanlar bu varoşlara Lübnan'ın güney bölgelerinden gelmişlerdir. Bu varoşlar daha çok yasa dışı yerleşimlerden oluşmaktadır. Lübnan'daki Şii Müslümanların asıl temsilciliğini yapan ve askeri-siyasi bir örgüt olan Hizbullah önerilen plana karşı çıktı. Bundan dolayı planlama sürecinde siyasi görüşmeler yürütölmeye başlandı. Bu görüşmelerde bazı önemli başarılar elde edildi. Bu başarılardan birincisi, güney batıdaki varoşlarda yeniden inşa sürecini gerçekleştirmesi önerilen özel şirketin yerine bir kamu kuruluşunun getirilmesi oldu. İkinci başarı, ise Elyssar projesinin, hükümetin yasadışı konutlarda yaşayanların bu bölgelerin yeniden inşasının ayrılmaz bir parçası olduğunu kabul etmesini sağlaması olmuştur (en azından teorik olarak; çünkü bu sürecin sonuçları henüz eksiksiz olarak saptanamamıştır). Bundan dolayı varoşlara yerleşenler proje kapsamı içinde yer alan muhafaza edilmesi gereken bölgeden alınıp projenin genel sınırları içinde yer alan başka bir bölgeye yerleştirileceklerdi. Üçüncü başarı da Elyssar projesinin bu yeni devlet kuruluşunun oluşturuluşu ve yönetimini etkileyecek olan karar alma sürecine yörede yaşayan halkın aktif olarak katılabildiği konusunda bir örnek teşkil etmiş olmasıdır.⁶

Beyrut'ta bu özel dönemde ortaya çıkan bir başka yönelim, planlama çalışmaları içinde önemli bir eğilim haline gelmiş olan “katılımcı planlama” yaklaşımıdır. Bu yaklaşıma “halkın eylemiyle planlama” ya da “ katılımcı düzey değerlendirmesi” de denmektedir. Lübnan'da katılımcı planlama, Ta'if Anlaşması'nın hükümleri arasında yer alan yerinden yönetim politikası ile sıkı sıkıya bağlantılıdır. Kent plancılığında bu yaklaşım, Lübnan'a özgü olmamakla birlikte bölgede geniş çevreler tarafından kabul görmüş bulunmaktadır. Bu durum Lübnan'da plancıların, mimarların ve üniversitelerin yerel belediyelere verdikleri birçok danışmanlık hizmeti göz önünde tutulursa açıkça görölebilir. Bu konuda yabancı üniversitelerin katılımcı planlama çalışmaları içinde yer almalarına örnek de verilebilir: 1997 Prince of Wales' Urban Design Task Force in Lebanon (Galler Prens'i'ne Bağlı Lübnan'da Kentsel Tasarım Hizmeti Gücü–1997). Yabancı öğrenciler ve öğretmenleri, kentin değişik bölgeleri arasında yeniden bağlantı kurmak gibi savaş sonrası döneme özgü bir güçlüğü çözmek için çaba harcadılar. Kentsel tasarımla ilgili diğer konuların yanı sıra halkın katılımına da özel önem verdiler. Beyrut ile çevresindeki semtler arasında yeniden bağlantılar kurmaya dönük çalışmalara ek olarak, bu grup, Sidon ile ilgili ek bir uğraşı da gerçekleştirdi ve eski kenti yeni kent ile yeniden bağlantılandırma çalışmasına özel önem verdi. Bu görev gücü, “üniversite öğrencilerinin katılımı ile hiçbir yere varılamaz” anlayışının yanlışlığını kanıtlayan iyi bir örnektir. Bu grup yöredeki politikacılarla hiç bağlantı

C. Solidere'nin Merkez Mahallesi, başlangıçta dünya pazarlarıyla bağlantısı olan ve hava alanına doğrudan bağlanmış bir ada olarak düşünülmüştü. İş adamları havaalanına inip Merkezdeki Ticaret bölgesine geçecekler ve değişik iş alanlarındaki işlerini yürütecekler, sonra da hemen havaalanına geçip ülkeden ayrılacaklar ve böylece kente girmek zorunda kalmamış olacaktı. Oysa bu, Merkezdeki Ticaret Merkezi'nin rolünü “uç noktada” yorumlayan indirgemeci bir bakış tarzıdır. Bu ticaret merkezinden yararlananların çoğunluğu orta ya da düşük gelirli çalışanlar ve hizmetlilerdir. Bu insanlar güneydeki varoşlar da dâhil olmak üzere Beyrut'un çevre semtlerinde yaşamaktadırlar ve her gün kent merkezine gelip gitmek zorundadırlar. Öte yandan, Merkez Mahallesi boyunca uzanan yeni yalıboyu, kentin en geniş açık alanı olan sahil şeridinin devamıdır. Kentteki oteller bölgesine bakan bu yenilenmiş sahil şeridine, güneydeki varoşlarda yaşayanlar da dâhil olmak üzere kentte yaşayanlar, gezinti, dinlenme ve toplanma alanı olarak el koymuş bulunmaktadır. Merkezdeki ticaret merkezi bu şekilde çevredeki varoşlardan yalıtılmış bir ada olarak görölemez.

S. Yirmi birinci yüzyıla girerken Beyrut'un üstlenmekte olduğu rol açısından düşünüldüğünde, son on yılda hazırlanan planların başarıyla uygulanmasını mümkün kılacak gerekli temel etkenler arasında sayılabilecek elde edilebilir teknik, ekonomik ve politik olanakların Beyrut'u “kurgusal” bir kent olmaktan çıkarıp “gerçek” bir kent haline getirip getiremeyeceği hakkında düşünceleriniz nelerdir?

C. Beyrut, bugün, on yıl önce başlatılmış olan yeniden inşa süreci ile “gerçek” bir kent haline getirilmiş bulunmaktadır. Ancak, Hariri'nin Beyrut'un yeniden inşası konusundaki temel fikirlerini tartışmak gerekir. Hariri'nin ilk fikri, bölgedeki tek merkez olduğu için Beyrut'un artık savaş öncesi konumunun kendisine yeniden tanınmasını talep etmesidir. Oysa çeyrek yüzyıl önce, Lübnan iç savaşının patlamasından itibaren bölgede cereyan etmeye başlayan birçok siyasi ve ekonomik değişiklikten dolayı, bu fikrin doğruluğu konusunda benim kuşkularım var. Hariri'nin diğer fikri ise Beyrut'un merkez bölgesinin doğal yapısının değiştirilmesinin, kenti, kısa

kurmamıştır. Ayrıca, bu gücün çalışmaları, bazı önyargıları içeren Batı kaynaklı bakış tarzlarının, Batılı-olmayan bir ortama başarıyla uygulanabileceği konusunda da iyi bir örnektir.⁷

Lübnan'a son on yıl içinde getirilen başka bir planlama yaklaşımı, “çevresel planlama”dır. Günümüzde kent plancılığı alanında en önemli eğilim bu “çevresel planlama” eğilimidir. Uluslararası yardım kuruluşlarının, mali yardımda bulunacakları kentsel projelerin çevresel etkilere değerlendirilmesi (ÇED) yapmış olmalarına dikkat ediyor olmaları çevresel planlama eğiliminin benimsenmesinde önemli rol oynamıştır. Örneğin, Dünya Bankası, mali yardımda bulunduğu projelerde ÇED çalışmalarını yürütecek uzmanlar çalıştırır. Lübnan'da yürütülen bu türden iki çalışmada yer aldım. Bu projelerde ülke düzeyinde ve sahil şeridi boyunca doğal çevrenin durumu dikkatle gözlemlendi. Lübnan'da yürütülmekte olan bazı projelerde ÇED araştırmaları yapılmaktadır ama bütün proje uygulamalarında bu tür araştırmalar henüz dikkate alınmamaktadır.

Lübnan'da planlama politikalarının gereken biçimde uygulanamamasının sebeplerini incelersek, Lübnan'ın eksikliğinin kent plancılığı ile ilgili yasalar ya da düzenlemeler olmadığını görürüz. Asıl sorun, hükümetlerin yeterince güçlü olmamasından kaynaklanmakta ve bu sorunun çözüme kavuşturulması için planlamaya ilişkin düzenlemeleri hayata geçirebilmek için yönetim sisteminin değişmesi gereklidir. Kuşkusuz yerleşmiş bir yönetim sistemini değiştirmek kolay değildir, ama var olan yönetim sistemine ayak uydurabilmek için yasalar ve düzenlemeler ele alınırken bazı sorunları çözebilecek değişiklikler talep edilebilir.

planlama çalışmalarına etkileri konularında daha fazla bilgi edinmek için bkz: Marlene Ghorayeb, "The Work and Influence of Michel Ecochard in Lebanon," Peter Rowe and Hashim Sarkis (eds.), *Projecting Beirut: Episodes in the Construction and Reconstruction of a Modern City* (Munich and New York: Prestel Publishing, 1998).

⁴ Önde gelen bir iş adamı olan Refik el-Hariri 1992-1998 yılları arasında Lübnan'da başbakanlık yaptı. 2001 yılının Ekim ayında aynı göreve tekrar seçildi. Beyrut'un Merkez Mahallesi'nin Kalkındırılması ve Yeniden İnşası için Lübnan Şirketi'nin (Solidere) en büyük hissedarı ve şirketin kuruluşunun önderidir. (Editörün notu: Hariri 2004 Ekim'inde başbakanlık görevinden ayrılmış, 14 Şubat 2005 günü ise Beyrut'ta düzenlenen bombalı suikast sonucu ölmüştür.)

⁵ Post-modern planlama anlayışı, küçük ölçekli bina yapım alanlarıyla ilgilenir ve planlama sürecine halkın katılımına olanak tanır. Bu yaklaşım, karma arazi kullanımı bölgeleme tutumu üzerinde durur, eski mimari tarzlara şakacı göndermelerde bulunur, çoğulcu ve organik stratejiler uygular, yöresel ortamı ve insan boyutlarını, halkın eğlenme olanaklarını, yöreye özgü biçimleri ve kentsel dokuların yeniden üretimini dikkate alır. Modern ve post modern planlama anlayışı ve bu ikisi arasındaki farklar hakkında daha fazla bilgi edinmek için bkz: David Macleod "Post-Modernism

and Urban Planning," <http://www3.sympatico.ca/david.macleod/POMO.HTM>

⁶ Yeniden inşa ve yeni binalar inşa etme modeline alternatif olarak Elyssar projesi hakkında daha fazla bilgi edinmek için bkz: Mona Harb el-Hak, "Urban Governance in Post-War Beirut: Resources, Negotiations, and Contestations in the Elyssar Project," Satine Shami (ed.), *Capital Cities: Ethnographies of Urban Governance in the Middle East* (Toronto: University of Toronto Press, baskıda); and Mona Harb el-Hak, "Transforming the Site of Dereliction into the Urban Culture of Modernity: Beirut's Southern Suburbs and the Elyssar Project," Peter Rowe and Hashim Sarkis (eds.)'da, *Projecting Beirut: Episodes in the Construction and Reconstruction of a Modern City*. Ayrıca bkz: Mona Fawaz, *Islam, Resistance, and Community Development*, Master's thesis, the Massachusetts Institute of Technology, 1998.

⁷ Galler Prensi'ne Bağlı Lübnan'da Kentsel Tasarım Hizmeti Gücü konusunda daha fazla bilgi edinmek için bkz: Robert Saliba "The Prince of Wales' Urban Task Force in Lebanon: The Difficult Reconciliation of Western Concepts and Local Urban Politics," *Urban Design International* 2-3 (September 1997): 155 - 168.

İngilizceden Çeviri: Oktay Etiman, oetiman@yahoo.com

¹ Robert Saliba mimar, kent plancısı ve Oxford Brookes Üniversitesi Kentsel Tasarım Ortak Merkezi'nden mezun bir araştırmacıdır. Beyrut Amerikan Üniversitesi ve Université St. Joseph de dâhil olmak üzere, Lübnan'daki birçok üniversitede mimari ve kent plancılığı dersleri verdi. Saliba, Dünya Bankası'nın Lübnan ile ilgili birçok araştırmasında planlama danışmanı olarak çalıştı ve Los Angeles Kenti Konut Üretimi Topluluğu Kurumu'nda kent plancısı olarak görev yaptı. *Beirut 1920 - 1940: Domestic Architecture between Tradition and Modernity* (Beirut: Order of Engineers and Architects, 1998) adlı bir kitabı ve mimarlık ve Lübnan'da planlama konularında birçok akademik makalesi bulunmaktadır. Elinizdeki metin Saliba'nın Diwan al-Mimar'da 20 Nisan 2000 tarihinde yaptığı ve Beyrut'ta, özellikle 1990 ile 2000 yılları arasındaki dönemde yani 1975–1990 Lübnan iç savaşını izleyen yıllarda kent plancılığı alanında ortaya çıkan eğilimleri konu alan sunumun kısaltılmış şeklidir.

² Bkz. May Davie, "Beirut and the Etoile Area: an Exclusively French Project?" J. Nasr, M. Volait, ve F. Zewdou (eds.), *Urbanism: Imported or Exported?* (London: Spon Editions, 2003).

³ Ecochard planı ve bu planın Lübnan'da yürütülen

süre içinde savaş öncesi ekonomik rolünü yeniden üstlenebilir hale getirebileceğidir. Ancak, bölgenin genel yapısındaki değişiklikler dikkate alınarak Beyrut'un yeniden inşasına ilişkin projelerin temelini teşkil eden varsayımların gözden geçirilmesi gerekmektedir.

S. Lübnan iç savaşından bile tahribat görmeden çıkmış olan çevre-merkezlerdeki durumun devam etmekte olan kötüleşmesinin nedeni Beyrut'un Merkez Mahallesi'nin yeniden inşası mıdır?

C. Son 75 yılda Lübnan'da üretilen kent plancılığı yaklaşımları, “merkezden yönetim, yerinden yönetim ve yeniden merkezden yönetim” şeklinde değişik evrelerden geçmiştir. Osmanlıların ve Fransa'nın Manda yönetimlerinin son dönemlerinde, kent planlaması konusunda merkezden yönetim yaklaşımı benimsendi ve Ticaret Merkezi Bölgesi yeniden inşa edildi ve güçlendirildi. 1960'larda Merkezdeki Ticaret Bölgesindeki hareketliliğin çok gerilemesi ve el-Hamra bölgesi gibi alt merkezlerin rekabetinin artmasıyla birlikte yerinden yönetim yaklaşımı gündeme geldi. Nihayet, savaş sonrası dönemde, plancılar, Merkezdeki Ticaret Bölgesinin yeniden canlandırılmasıyla bir “yeniden merkezden yönetim” ilkesini uygulamaya başladılar. Bu, aslında, eskiden uygulanan merkezden yönetim şeklini andıran bir uygulamaydı. Bu ise savaş sırasında patlama yaşayarak metropol merkezler haline gelen Jounieh gibi bir eski bir liman kasabasının metropol merkez olmaktan çıkması sonucunu doğurdu. Öte yandan, Solidere olgusu, Furn el Hayek ya da son moda bir bölge olan Verdun bölgesi gibi çevre-merkezlerin yükselişini engellemiştir. Beyrut'un, örneğin, güney kesimindeki varoşlar istikrarlı bölgelerdir ve Beyrut'un Merkezdeki Ticaret Bölgesi'nin yeniden inşasından pek fazla etkilenmeyeceklerdir. Çünkü bu kesimdeki varoşlar endüstriyel, ekonomik ve nüfusla ilgili olanaklarını yaratmış bulunmaktadırlar. El-Hamra ya da Mar Elias gibi diğer alt-merkezler de bir değişim geçirme süreci içindedirler ve bu değişimin hangi sonuçları doğuracağını kesin olarak söylemek için henüz erkendir.

BÜYÜK ANKARA OTELİ

Bir Mimari Yapıtın Yönetim ve İşletmedeki Bozulmayla Yozlaştırılmasına Örnek

Güven Güneş

İsviçre'li Mimar Marc J. Saugey'in mimari kompleksin yerleşimini, eskizlerini, ve genel projelendirmesini, inşaat esnasında defalarca Ankara'ya gelerek inşaatını ve mimari gidişatını denetlemesini, Mimar Yavuz Taşçı'nın lobbyi, balo salonunu, lobby barı, Başkent Restoranı, Ankara Pubı, Pub ile Havuzun, Başkent Restoran ve Başkent Bar ortak konsol terasıyla Atatürk Bulvarı'nın ilişkilendirilme detaylarını, rampaların detaylandırılmalarını, Y. Mimar Yüksel Okan'ın (Rahmetli) kulenin ve roof un detaylandırmasını yaptığı ve ilk yıllarında mimari ve işletme yönünden Ankara'nın medarı iftihar olan Büyük Ankara Oteli 1966 yılında Emek İnşaatın inşaatı bitirmesinin ardından, Hotel Rhone (İsviçre Oteller Zinciri) tarafından işletilmeye başlanmıştır. İlk Genel Direktörü Monsieur Fre/dir. Monsieur Fre/in eşinin, çiçekleriyle dahi teker teker ilgilendiği otel ilk yıllarında İstanbul Hilton ve İzmir Büyük Efes otelleriyle birlikte Türkiye'de örnek teşkil etmiş ve işletme açısından bir "ekol" oluşturmuştur.

Hotel Rhone Zincirinin anlaşma icabı otel işletmesini Emek Oteller Zinciri ile birlikte işletmede aksamalar-çözümler başlamış, bununla birlikte Sheraton, Hilton, Best Merit Altinel v.s. gibi oteller henüz mevcut olmadığından, Büyük Ankara Oteli işletmesindeki

aksamalara rağmen tekliğini sürdürebilmiş ve 1980'lerin başında, Turgut Özal döneminde en yüksek gelir seviyesine ulaşmış, buda otelin mimari yönden zedelenmesine zemin hazırlamıştır.

Bina kompleksinin mimari özelliklerinin bozulmasının gelişimi aşağıda özetlenmektedir.

Sözü edilen yüksek gelir otel genel direktörü Sn. Mengü İlban döneminde (Matittre d'hotel Aslan Bey) sağlanmıştır. (O zamanki parayla önce 1 Milyar TL'nin üzerinde birikmil bir meblağ).

Sn. Mengü İlban bu parayla önce kompleksin güneyinde bulunan Milka Pastanesini istimlak etmek ve otel arazisine katmak istemiştir (Not: Büyük Ankara Otelinin toplam alanı 8375 m2'dir) Fakat Milka Pastanesi sahiplerinin direnişi bu girişimi sonuçsuz bırakmıştır. Halbuki aynı tarihlerde binanın sıkışık olan Tunus Caddesi cephesinde, sınırına bitişik olan Tiftik Yapağı Binası istimlak edilebilirdi. Tiftik Yapağı ile Tunus Caddesi arasındaki bir apartman da makul bir fiyata satılıktı. Milka Pastanesinin istimlakı ile uğraşılacağına (çünkü Atatürk Bulvarına Otel çıkışı zaten yeterli idi) bu iki binanın alınması, otelin Tunus Caddesi çıkışını çok ferahlatacak hatta yeni eklemeler (balo salonunun

büyütülmesi, model-sauna bölümünün uzatılması vs.) yapılmasına olanak sağlayacaktı. Kanımca otel işletmesinin stratejik hatası bu olmuştur. Bu arada otel yönetimi, elinde birikmiş olan parayı harcamış ve kompleksin mimari özelliklerini bozan aşağıdaki değişiklikleri yapmıştır.

1. Ankara Pub Tek-Art Holding'e (Sahibi Mehmet Ali Yılmaz) kumarhane olarak kiralanmıştır. Bu durumda Ankara Pub'ın girişi bir konsol olarak çalışan Başkent Restoran dış teras uzantısının altına duvar örülerek koridor haline getirilmiş, altı tahta kaplı olan üst çatısı ile paralellik arz eden konsol çıkıntısı yok edilerek, konsol tarafından yağmurdan korunan yarı kapalı Ankara Pub girişi tam kapalı hale dönüştürülmüş, kalan mekan ise çöplük olmuştur. Daha sonra otel yönetimi bir girişimde bulunarak çöplüğün üzerini mermerle kapatmış buraya "Cafe!" yapmış altını da çirkin bir depoya dönüştürmüştür. (Otele çay içmeye gidişlerimde hiçbir zaman o kafede oturan bir kişi veya grubu görmediğimi burada belirtmeliyim.) Ama buna karşın paralar harcanmış, konsol restoran Atatürk Bulvarından kolayca erişilebilecek korunaksız ve özel durumu (yani privacy) olmayan alelade bir mekana dönüştürülmüştür. Bu arada Ankara Pub'a girerken sağda seyredilen yeşillikler yerine bir kör duvar ortaya çıkmıştır.
2. Otel "Rof"u 2,5 kattan oluşmaktadır. Asansörden çıkıldığında, çıkışta sağ arka taraf vestiyer, sağ yan taraf misafir beklenen veya restoranda yer yoksa oturulabilecek olan, galeri sistemiyle alttaki geniş restoran hacminin seyredilebileceği, aynı zamanda müzisyenlerin de dinlendiği üç masalı ve Amerikan Barlı bir mekandı. Asansör çıkışından sonra yarım kat yukarı çıkıldığında otelin en üst terasına erişiliyordu ve bu teras insana korunma duygusu veren, çiçekliklerle çevrili güzel manzaralı bir terastı. Asansör çıkışından yarım kat aşağıya inildiğinde ise tek ve oldukça geniş bir restoran hacmine, yine güzel manzaralı bir mekana iniliyordu. Yönetim burada da hatalı davranarak üst ban iptal etmiş, burası çirkin bir boş hacme dönüşmüş (kendiliğinden dönüşmüştür, çünkü bir fonksiyon yüklenmemiştir bu boşluğa), aşağıdaki geniş restoran hacmini ikiye bölerek, roof'un özelliklerini tamamen bozmuştur.
3. Kulenin güneş kırıcıları başlangıçta dökme taştan imal edilmiştir. Bunların doğal şartlarla zaman içinde parçalanarak aşağıya düşmeleri tehlike arz ettiği için o dönemde demir bağlantıları kesilmiş ve kule güneş kırıcısı kalmıştır. Sonuç: Odalara yüksek derecede güneş baskısı geldiğinden tüm odalara klima takılmasına karar verilmiştir. Çünkü genel air - condition sistemi güneş kırıcıların varlığı düşünülerek kapasitelendirilmişti ve kırıcıların çıkarıldığı durumda yetersiz kalmıştı. O dönemde "split" klima olmadığı için yarısı içeride yarısı dışarıda gri renkli klimalarla otel cephesi görülmeye değer "komik" bir duruma gelmişti. Bunun ötesinde elektrik sistemi rahatlatılmış, yanlışlardan dönülmüştür. Klimalara ne mi olmuştur? Hepsi "mezat" gülünç bir paraya satılarak, olan Emek Otelciliğin paralarına olmuştur.
4. Tüm iç dekorasyon bozulmuştur. Gorbon - Işıl özel seramikleriyle bezeli sütunlar tahta kaplanmış, iç

mekanlar güya yeniden dekore edilmiştir. Lobideki içi bakır kaplı çiçeklikler sökülmüştür. (herhalde çiçekleri sulamak otel çalışanlarının zoruna gidiyordu - O dönemde yıllanmış ilk garsonlar keyif çatarken otelcilik okulundan stajyer gençler işe koşuluyordu hep - kötü yönetime pek güzel bir örnek) ve yeni mobilyalar alınmıştır.

5. Ve son olarak otelin Tunus Caddesi çıkışı yıllarca hurda deposu olarak kullanılmıştır.

Yukarıdaki beş kalemde otelin dış ve iç mimarisindeki bozulmalar özetlenmeye çalışılmıştır. Yüksek gelirden biriken paranın harcanmasında yapılan hatalarla birleşince ve bu arada diğer rakip oteller işletmeye alınca Büyük Ankara Oteli karlılıkla işletilemez hale gelmiştir. Durum bir süre bu şekilde sürdürüldükten sonra Emek Oteller Zincirinin diğer otelleriyle birlikte bu zarar yazan işletmeyi tekrar bir kazanç kapısı yapmak üzere çare aranmaya başlanmış (İstanbul Hilton Otel hariç) birkaç kez girişilen ve yıllar süren çabalardan sonra, önce mülkiyeti Emekli sandığında kalmak üzere otelin orijinaline sadık şekilde, onararak işletmesi hususunda Millenium oteller zinciriyle bir anlaşmaya varılmış fakat bu formül çalıştırılmamıştır. Sonuç olarak bir süre önce ihaleyle doğrudan satış işlemi yapılmasına karar alınarak Otel kompleksi Çelikler Grubuna (138 Milyon Euro ?) bedelle satılmıştır. Halen adı geçen Grubun inşaat şirketi otel yenileme ve onarım faaliyetlerini sürdürmektedir. Özetlemek gerekirse, otelde yeniden bozucu mimari değişiklikler yapmama koşuluyla eski estetik değerinin kazandırılması için aşağıdaki hususların gerçekleştirilmesi önemlidir:

1. Atatürk Bulvarı-Ana Restoran (Başkent Restoran) doğrudan bağlantısının kopartılarak Başkent Restoran terasının eskisi gibi "konsol" haline getirilip "privacy" nin sağlanması. Bu meyanda deponun üzerini örten mermer alanın yıkılarak Ankara Pub'a girişin "kapalı" durumdan "yarı açık üstü konsolla korunur" hale getirilmesi.
2. "Roof un ilk haline geri döndürülmesi; barın, vestiyerin eski yerlerine yeniden tesisi ile, roof restoran ana hacminin ikiye bölünmüşlükten kurtarılması.
3. Gorbon-Işıl seramiklerinin üzerlerindeki tahta kaplamaların sökülerek açığa çıkarılmaları, lobby'deki içi bakır kaplı çiçekliklerin tekrar kurulmaları.
4. Ankara Pub - Havuz bağlantısının aradaki camlar hareketlendirilerek sağlanması; bu takdirde havuz başı ve Ankara Pub birleşecek ve yaz dönemleri için Ankara'nın büyük, yan kapalı düşün ve kokteyl mekanı haline gelecektir.

Yukarıdaki hususların haricinde "güneş kırıcıların" eski haline benzer şekilde yeniden takılmakta olmaları memnuniyet vericidir. Ayrıca şahsi duyumlarıma göre Çelikler İnşaatın göstermekte olduğu anlayışlı yaklaşım, bu yapıtın estetik değerlerinin yaşatılması yönünde olduğu kadar, aynı zamanda otelin ticari kazancını da arttıracak bir faktör olacaktır.

bilinmeyen ankara ...

Bilinmeyen Ankara başlığı altında her ay bu sayfalarda bir yapı tanıtıyoruz. Bu yapıların ortak özelliği birçok kişi tarafından bilinmiyor, tanınmıyor olmaları, yaşadığımız şehrin sahip olduğu, ama varlığının bile farkında olmadığımız, işlevleri veya konumları yüzünden içlerine girip çıkamadığımız, yayınlarda rastlamadığımız, mimarlık derslerinde okutulmayan, ama mimari açıdan bilinmeyi hakeden yapılar bunlar...

İSRAİLEVLERİ*

Derleyen: Yrd. Doç. Dr. Nuray Bayraktar

İsraillevleri Bahçelievler Semti Emek Mahallesi'nde yer alan, kullanıcılarına Ankara'da pek de alışkın olmadığımız deneyimler sunan bir yerleşim yeri.. 3'lü, 4'lü 5'li bir araya gelmiş konut blokları ile özgün bir nitelik taşıyan bir yaşam alanı. Yerleşimin özgünlüğü blok yapılar arasında kalan arka bahçelerin ortak kullanıma ait olması. Ve belki de daha önemlisi bir kooperatif yerleşimi olmasına karşın, yerleşimi kentten ayıran herhangi bir sınırın olmaması. Yerleşimde bloklar arasında kalan iç sokaklar kentle doğrudan ilişki kurulan ve tüm kentlilerin kullanımına ait sokaklar. Ankara'nın hızlı değişimine inatla korunan yeşil dokusu ve yapıları ile yerleşim bu özgünlüğü hak etmekte.

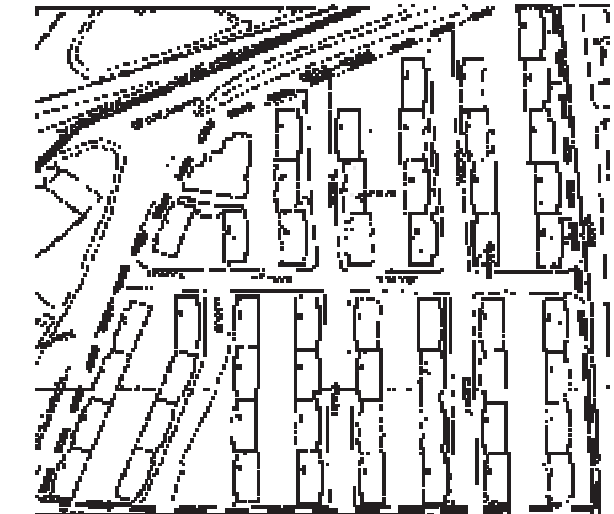
İsraillevleri Kooperatifi 1954 yılında üst düzey bürokratlar için kurulmuş. Konutlar zemin +3 katlı, yaklaşık 160 m² ve 4+1 kullanıma sahip. İsraillevleri kooperatifinin ilk adı Dikmen Yapı Kooperatifi.

Kooperatifi gerçekleştiren müteahhitin İsraili olması nedeniyle kooperatifin adı İsraillevleri olarak değiştirilmiş. Konutlar üyelere 1957 yılında teslim edilmiş.

* Gülşah Karataş'ın Yrd. Doç. Dr. Nuray Bayraktar'ın danışmanlığında gerçekleştirdiği "Bir Konut Elde Etme Yöntemi olarak Konut Kooperatifleri ve Ankara'da 1923-1981 Arası Konut Kooperatifleri Uygulamaları " başlıklı tezinden yararlanılmıştır.

İsraillevleri Konut Yapı Kooperatifi Kat Planı

İsraillevleri Konut Yapı Kooperatifi Yereşimi

Değerli Basın Emekçileri,

Biz tarih derslerinde Ankara Savaşını okumuştuk, gelecek kuşaklar tarih dersinde büyük ihtimalle Ankara Katliamını okuyacaklar. "Acemi nalbant düşman atında öğrenir nal çakmasını" sözünü anımsatır gibi, Ankara kentsel açıdan yap-boz tahtasına döndürülmüş ve gözlerimize baka baka öldürülmektedir.

Başkent Ankara, betonkent Ankara'ya dönüşmektedir. Her kavşağa üstgeçit yapılarak ülke kaynakları müteahhitlere peşkeş çekilmekte, kültürel ve tarihsel değerler AOÇ, Havagazi Fabrikası, Ulus örneklerinde olduğu gibi bir bir yok edilerek yeni rant kapıları açılmaya çalışılmaktadır. Sadece Ankara'nın kentsel bütünlüğü ve değerleri değil, aynı zamanda yarış pistine dönüştürülen yollarda insanlarımız, bu yarış pistlerinin yapımı uğruna şehrin akciğerleri olan ağaçlarımız ve yeşil alanımız yitip gitmektedir. Alt geçitlerden hızla çıkan arabaların çarpması sonucu ölen vatandaşlarımızın sayısı yüzlerle ifade edilmektedir. Bir o kadar vatandaşımızı karşıdan karşıya geçmenin nerdeyse imkansız olduğu geniş yollarda kaybettik. Bu yolları yapanlar insanlarımızı herhalde uzun atlama dünya rekortmenleri sanıyordu.

Planlanan ya da halihazırda sahip olunan "yeşil alanlar" rant alanı olarak görülmekte, kentsel dönüşüm planı adı altında, gelir düzeyi düşük semtlerde yaşayan insanlarımız çok yüksek bedeller istenerek neredeyse yaşadıkları yerlerden kovulmaktadır. Balgat ve Dikmen semtlerinde bu durumda diken üstünde yaşayan yığınla insanımız bulunmaktadır.

Başkent Ankara; şehir ve bölge planlaması, mimari, çevre ve peyzaj açısından otoriter bir anlayışla yönetilmekte ve demokratik kanallardan eleştiriler gelmesi "seçilmişlerin otoriterliği" ile bastırılmakta veya göz ardı edilmektedir. Ankara gibi büyük bir kentte yapılan ya da yapılması planlanan düzenlemelere karşı farklı düşünceler ifade edilmesi elbette doğaldır, ama bunları dile getirenlere karşı önyargılı yaklaşımlar gösterilmesi doğal değil, ondan öte anlaşılmazdır. Özellikle meslek odalarına karşı alınan tavırlar zaman zaman yaralayıcı boyutlardadır.

Ankara'nın Sorunları;

İki yılda bir yenilenen asfalt yolları, "ben değiştirdim oldu" diyerek değiştirilen estetikten uzak başkent amblemi, birkaç yılda bir değiştirilen kaldırım taşları, başkent sembolü olmuş Kuşulu Park'a göz dikilmesi, Cinnah caddesinde yok edilen asırlık

ağaçlar, Atatürk Orman Çiftliği'ni yağmalama çabaları, bir gece ansızın yıkılan tarihi Havagazi Fabrikası, alelacele kararlarla Kızılay'ın yaya trafiğine kapatılması, uydurma referandum, mahkeme kararlarına karşı yapılan alt ve üst geçitler, gene mahkeme kararlarına karşın açılan geçitler, milyonlarca dolar verilerek yapılan alt geçitlere yarım saatlik yağmurda dolan sular, bıkkınlık veren elektrik kesintileri, ön ödemeli doğalgaz ve su sayaçlarından yapılan vurgunlar, projesi olmadan yapılan metro, projesi olmadan yapılan iş merkezleri, halktan peşin toplanan ama ilgili kuruluşa bir türlü öden(e)meyen doğalgaz paraları, milyonlarca dolara yurtdışından getirilen kaldırım taşları, sanatın içine tükürmeler, rayicinin oldukça üzerinde maliyetlerle yapılan bir metro çalışması, plansız bir şekilde yapılan ve aşırı trafik yükü getiren iş merkezleri, Eskişehir Yolu'nu rant yoluna çeviren etkili ve yetkili isimler"

Liste uzun. Bütün bu olumsuzluklara karşı sesini çıkarmaya çalışanlar yok değil elbette var, ama duyan yok! Arabalar için değil, insanlar için bir başkent!

Başkent'in tarihi ve kültürel değerlerinin ve dokusunun korunması, ve insanımıza yaraşır bir altyapıya kavuşturulması gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi için, şehirlerin arabalar için değil daha ziyade insanlar için olduğunu öne çıkaran bir yaklaşım tercih edilmeli; asırlık ağaçlar başta olmak üzere tarihsel değeri olan dokular, yapılar ve değerler titizlikle korunmalı, Hitit güneşinde olduğu gibi inkar noktasına varan yaklaşımlardan kaçınılmalıdır. Başkent; şehir planlaması açısından gözden geçirilmeli, meslek odalarının görüşleri kesinlikle dikkate alınmalıdır. Yaşanabilir bir Ankara için toplu ulaşımın yeşil alana kadar her çağdaş kentin belirgin özellikleri oluşturulmalıdır. "Avrupa Başkenti" söyleminin inandırıcılığı bir yana; Ankara, insanımıza yaraşır bir kent haline getirilmelidir.

Bütün bu düşüncelerimizi ve taleplerimizi 14 Ekim Cumartesi günü yapılacak olan " İnsanımıza, Üyemize, Yaşamımıza, Mesleğimize ve Ülkemize, " sahip çıkma mitinginde daha gür ve daha yüksek bir sesle dile getireceğiz. Miting çağrısında olduğu gibi "Kentsel mekanın, toplumsal yarar ve kullanım değeri ilkesi etrafında üretilmesi-paylaşılması ve doğal-kültürel varlıkların koruma kullanma dengesi içinde yaşatılması için" Ülkemizdeki tüm mimar, mühendis ve şehir plancılarının yanı sıra, Ülkemize ve Ankara'ya sahip çıkmak isteyenleri de Sıhhiye Meydanına bekliyoruz.

MİMARIN GÖREV, HAK, YETKİ VE SORUMLULUKLARI

TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Hizmetleri Şartnamesi ve En Az Bedel Tarifesi 16. Maddesinde, Mimarın genel olarak Görev, Hak, Yetki ve Sorumlulukları açıklanmıştır;

- Mimarlık mesleğinin uygulanmasında mimar toplum içinde meslek topluluğunun temsilcisi durumundadır ve yürürlükteki mimarlıkla ilgili tüm yasa, tüzük, yönetmelik, şartname ve standartlar ile Mimarlar Odası'nın mimarlık mesleğinin uygulanmasına ilişkin kararlarına uymak ve mesleki çalışmalarını Mimarlar Odası'nın mesleki denetimine sunmak zorundadır.
- Mimar, projenin Türk Standart ve normlarına, Mimarlar Odası Mimari Proje Çizim ve Sunuş Standartlarına, yürürlükteki şartnamelere, yönetmeliklere, yasalarla ön görülmüş hususlara uygun olarak yapılmasını ve yürütülmesini sağlamakla yükümlüdür.
- Mimar, serbest mimarlık hizmetleri ile ilgili olarak, hizmetin başlamasından önce iş sahibi ile sözleşme imzalamak zorundadır. Bu sözleşme; işin kapsamı, süresi, aşamaları, bedeli ve karşılıklı haklar konularında Mimarlar Odası'na hazırlanmış tip sözleşmedeki asgari koşulları kapsar. Mimarlık hizmetleri şartnamesi ve en az bedel tarifesi serbest mimarlık hizmetleri sözleşmesinin ayrılmaz eki sayılır.
- Mimar, bir yapıyı "eser sahibi" olarak tasarlar ve yapımını denetler. Eserinin tam ve mükemmel olarak gerçekleştirilmesini gözetir, eksiksiz ve kusursuz olarak işveren/iş sahibine tesliminden sorumludur.
- Mimar, 5846 Sayılı "Fikir ve Sanat Eserleri Yasası" hükümlerine göre ve mimarlık mesleğinin genel tanımı ve uygulaması çerçevesinde gerçekleştirdiği plan, proje, resim, her türlü tasarım ve maketin ve bunlara dayanarak gerçekleştirilen yapıların telif haklarına sahiptir ve bunların ne şekilde çoğaltılacağına ve yayınlanacağına kendisi karar verir.
- Telif hakkını kazanmış olan mimar, işveren/iş sahibi tarafından onaylanan ön projeden sonraki geri kalan tüm iş aşamalarını yapmaya hak kazanır.
- Mimar, müellifi olduğu yapıyı imzalamaya hak kazanır. Bir yapıyı müellifinden başkası imzalayamaz .
- Telif hakkı, mimarların hazırladığı projelerin alenileşmesi ile kazanılır.
- Telif hakkı her ne koşulda olursa olsun, mimar'ın kendisi tarafından dahi bir başkasına devredilemez.
- Mimar'ın meydana getirdiği eserin koruma süresi mimar'ın yaşadığı sürece ve ölümünden sonra 70 yıl devam eder. Bu hak ölümünden sonra yasal varislerince korunur.
- Mimar, telif hakkını kazandıktan sonra, dilerse sözleşmede belirtilmiş iş aşamalarının bir kısmını ya da tamamını ve diğer mimarlık hizmetlerini yetkilendireceği yada vekil tayin edeceği bir mimar'a yaptırabilir. Bu durumda tayin ettiği vekilin ücretini mimar öder. Bunları başkasına yaptırmış olması Mimar'ı bu çalışmalarla ilgili mesleki sorumluluklarından kurtarmaz.
- Bir iş aşamasını başkasına devreden mimar, işveren/iş sahibine bilgi vermek ve onayını almak zorundadır.
- İş aşamalarının bir kısmını ya da tamamını devralan mimar, devreden mimar'ın talimatlarına uymak zorundadır.
- Eser bir kaç mimar tarafından gerçekleştiriliyorsa, telif hakkı ortaktır. Ortak mimarlardan her biri yukarıdaki haklardan yararlanır. Ancak, ortak çalışan mimarların her birinin ayrı ayrı oluru ile telif hakkı ortaklardan birisine verilebilir.
- Mimar tarafından yapılmış tasarım, çizim, yazılı belgelerin orijinaleri mimar'da kalır. Mimar uygun görmediği taktirde bunları teslim etmez.
- Mimar, tasarımı ve uygulama denetimini yapmak üzere yardımcı mimarları, mühendisleri ve diğer uzmanları tayin etmek ve görevlendirmek yetkisine sahiptir ve bunların çalışmalarından sorumludur.
- Bir işi birden fazla mimar üstlenmişse, bunlar mimarlık hizmetlerini ve ücretleri aralarında diledikleri şekilde paylaşmakta serbesttirler. Aralarından birisinin aczi yada ölümü nedeniyle, Mimarlık Hizmetleri Sözleşmesi feshedilemez; diğerleri çalışmaları tamamlar.
- Mimar, ağır bir hastalık ve ölüm ya da bir başka nedenle mesleki çalışmalarını yürütemeyecek duruma kalırsa, bu hizmetleri kendisinin ya da mirasçılarının belirleyeceği bir başka Mimar'a devretmek hakkına sahiptir. Gerektiğinde bu hak ve yetkiyi işveren/iş sahibine iade edebilir.

01.01.2006 ve 02.03.2006 tarihleri arasında yapılan ve halen devam etmekte olan inceleme ve tarama çalışmaları neticesinde tespit edilen, mimari projelerine **Mimari Proje Müellifi Sicil Durum Belgesi** almamış Üyelerimize 14.09.2006 tarihinde çağrı yapılarak Belgeyi 15 gün içinde TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesinden almaları istenmiştir. Belgesini almayan üyelerimizle ilgili Yasal işlem başlatılacaktır.

YAZI GÖNDERİLEN ÜYE SAYISI : 78

TESPİT EDİLEN PROJE SAYISI : 379

PROJE GETİREN ÜYE SAYISI : 16

GELEN PROJE SAYISI : 38

ZAFER ALDEMİR

6522 sicil numaralı üyemiz
Zafer Aldemir'i yitirdik.

Ailesine ve mimarlık dünyasına başsağlığı
diliyoruz.

Ülkemizin demokratikleşmesi ve meslek
alanında sürdürdüğü kararlı mücadelesi ile
hepimize örnek olan demokrasi
mücadelesinde yan yana
yürüdüğümüz, Türk Tabibler Birliği Eski
Başkanı Füsun Sayek'i 16 Ekim 2006
tarihinde yitirdik.

Tüm dostlarının başı sağolsun.

FÜSUN SAYEK

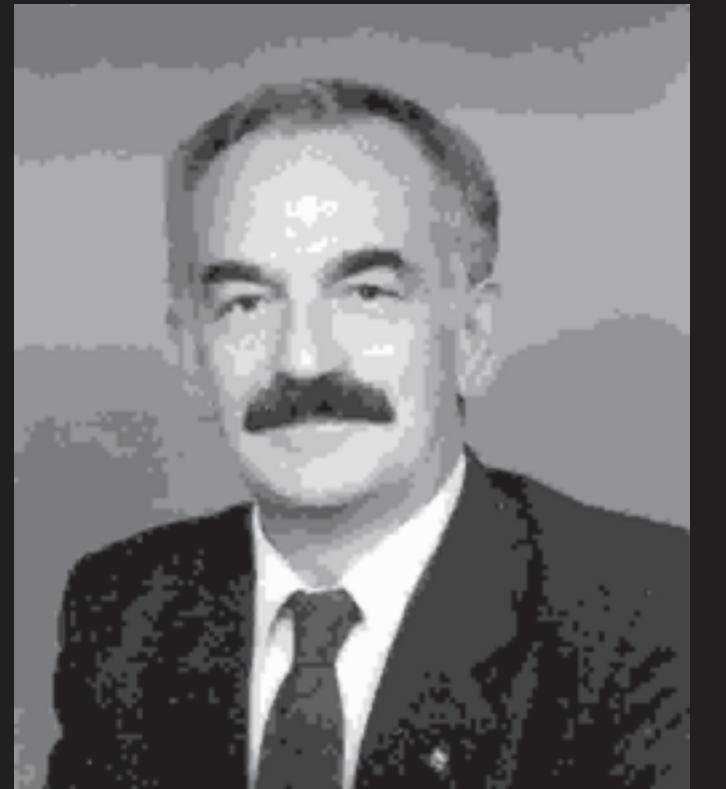
ALİ YAVUZ ÖZBAY

9950 sicil numaralı üyemiz Ali Yavuz
Özbay'ı yitirdik.

Ailesine ve mimarlık dünyasına başsağlığı
diliyoruz.

2220 sicil numaralı üyemiz Mustafa
Meroğlu'nu yitirdik.

Ailesine ve mimarlık dünyasına başsağlığı
diliyoruz.

MUSTAFA MEROĞLU

Kentsel dönüşüm alanları merccek altına alınıyor

ANKARA'da kentsel dönüşüm alanları merccek altına alınıyor. Kentsel dönüşüm alanları merccek altına alınıyor. Kentsel dönüşüm alanları merccek altına alınıyor.

Kentsel dönüşüm alanları merccek altına alınıyor

ANKARA'da kentsel dönüşüm alanları merccek altına alınıyor. Kentsel dönüşüm alanları merccek altına alınıyor. Kentsel dönüşüm alanları merccek altına alınıyor.

'Atatürk Orman Çiftliği'ni tüketme planı'

ANKARA'da Atatürk Orman Çiftliği'ni tüketme planı. Atatürk Orman Çiftliği'ni tüketme planı. Atatürk Orman Çiftliği'ni tüketme planı.

Bu salon çok hükümet eskittir

ANKARA'da Bu salon çok hükümet eskittir. Bu salon çok hükümet eskittir. Bu salon çok hükümet eskittir.

Başka bir Türkiye mümkün

ANKARA'da Başka bir Türkiye mümkün. Başka bir Türkiye mümkün. Başka bir Türkiye mümkün.

TMMOB

ANKARA'da TMMOB. TMMOB. TMMOB.

Mühendis ve mimarlar 14 Ekim'de meydanlarda

ANKARA'da Mühendis ve mimarlar 14 Ekim'de meydanlarda. Mühendis ve mimarlar 14 Ekim'de meydanlarda. Mühendis ve mimarlar 14 Ekim'de meydanlarda.

Plansızlığın faturası 30 milyar dolar!

ANKARA'da Plansızlığın faturası 30 milyar dolar! Plansızlığın faturası 30 milyar dolar! Plansızlığın faturası 30 milyar dolar!

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nde 'yap boz' devri

ANKARA'da Ankara Büyükşehir Belediyesi'nde 'yap boz' devri. Ankara Büyükşehir Belediyesi'nde 'yap boz' devri. Ankara Büyükşehir Belediyesi'nde 'yap boz' devri.

Gökçek'ten ilginç ağaç açıklaması

ANKARA'da Gökçek'ten ilginç ağaç açıklaması. Gökçek'ten ilginç ağaç açıklaması. Gökçek'ten ilginç ağaç açıklaması.

Merkez Camii yenileniyor

ANKARA'da Merkez Camii yenileniyor. Merkez Camii yenileniyor. Merkez Camii yenileniyor.

Gökçek hesap versin

ANKARA'da Gökçek hesap versin. Gökçek hesap versin. Gökçek hesap versin.

Kente yağmur bombası düştü!

ANKARA'da Kente yağmur bombası düştü! Kente yağmur bombası düştü! Kente yağmur bombası düştü!

Kavaklıdere'de akasya kıyımı

ANKARA'da Kavaklıdere'de akasya kıyımı. Kavaklıdere'de akasya kıyımı. Kavaklıdere'de akasya kıyımı.

"Kuğulu için karar almaya gerek yok"

ANKARA'da "Kuğulu için karar almaya gerek yok". Kuğulu için karar almaya gerek yok. Kuğulu için karar almaya gerek yok.

YASAYA AYKIRI

ANKARA'da YASAYA AYKIRI. YASAYA AYKIRI. YASAYA AYKIRI.

Gecekondu'dan beter

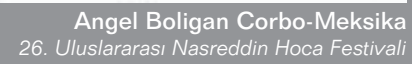
ANKARA'da Gecekondu'dan beter. Gecekondu'dan beter. Gecekondu'dan beter.

Başkent deprem tehlikesi altında

ANKARA'da Başkent deprem tehlikesi altında. Başkent deprem tehlikesi altında. Başkent deprem tehlikesi altında.

Tarihi binalar dimdik ayakta

ANKARA'da Tarihi binalar dimdik ayakta. Tarihi binalar dimdik ayakta. Tarihi binalar dimdik ayakta.

[illegible]